

Sanna Heikkinen

**”EL SILENCIO FINLANDÉS”
SUOMEN LAPIN HILJAISUUS NUORTEN ESPANJALAISTEN KOKEMANA**

Pro gradu -tutkielma

Matkailututkimus

2017

Lapin yliopisto, Yhteiskuntatieteiden tiedekunta

Työn nimi: ”EL SILENCIO FINLANDÉS” SUOMEN LAPIN HILJAISUUS NUORTEN ESPANJALAISTEN KOKEMANA

Tekijä: Sanna Maria Elisa Heikkinen

Koulutusohjelma/oppiaine: Matkailututkimus

Työn laji: Pro gradu-työ x Sivulaudaturtyö ___ Lisensiaatintyö ___

Sivumäärä: 104 + liitteet

Vuosi: 2017

Tiivistelmä:

Suomen Lapissa käy yhä enemmän matkailijoita. Moni meluisasta ja saasteisesta suurkaupungista tuleva ulkomaalainen matkailija haluaa nauttia Lapin hiljaisuudesta, rauhasta ja puhtaasta ilmasta. Lappilainen luonto antaa omanlaiset puitteet hiljaisuuden kokemiselle. Monelle ulkomaalaiselle matkailijalle hiljaisuus on jopa eksoottista. Pahimmasta talouskriisistä toipuvat Etelä-Euroopan maiden asukkaat, kuten espanjalaiset, ovat palaamassa pikku hiljaa takaisin Lappiin. He ovat potentiaalisia hiljaisuusmatkailun asiakkaita, jotka haluavat viettää aikaa luonnossa ja hiljaisuudessa. Hiljaisuudesta kertova kirjallisuus keskittyy muun muassa hiljaisuuden tuotteistamiseen, äänimaisemiin ja hiljaisuuden sekä luonnon yhdessä muodostamiin terveysvaikutuksiin. Lapin yliopistosta valmistuneissa matkailututkimuksen pro graduissa on käsitelty hiljaisuutta esimerkiksi virtuaalisena äänimaisemana ja vuorovaikutteisena matkailutuotteena. Tämän pro gradu -tutkielman avulla saadaan tietoa hiljaisuudesta tietyn ulkomaalaisen ikäpolven silmin, mistä on hyötyä Suomen matkailumarkkinoinnin kehittämisessä ja oikein kohdistamisessa sekä hiljaisuusmatkailun nostamisessa Suomeen suuntautuvan kansainvälisen matkailun valttikortiksi.

Tutkimuksen yleisenä tavoitteena on tutkia hiljaisuuden kokemista Suomen Lapissa nuorten espanjalaisten vaihto-opiskelijoiden silmin. Lisäksi lappilainen luonto ja suomalainen kulttuuri ovat tutkimuksessa vahvasti läsnä. *Tutkimuskohteena* ovat espanjalaisnuorten hiljaisuuskokemukset. *Aineistona* ovat teemahaastattelut, jotka on tehty talvella 2015 ja keväällä 2016. Haastateltavina on yksitoista nuorta espanjalaista, jotka ovat olleet vaihto-opiskelijoina Rovaniemellä. Aineiston analyysissä on käytetty *aineistolähtöistä sisällönanalyysiä*. *Tutkimuksen teoreettisena viitekehyksenä* on hiljaisuuden monimuotoisuus. *Päätutkimuskysymyksenä* on tutkia, mitä hiljaisuus merkitsee nuorelle espanjalaiselle. *Osatehtävinä* on selvittää, miten nuori espanjalainen kokee hiljaisuutta asuessaan Suomen Lapissa, miten hän näkee luonnon ja hiljaisuuden keskinäisen suhteen, ja millaisena suomalaisen kulttuurin hiljaisuus näyttäytyy nuorelle espanjalaiselle.

Tutkimustulosten mukaan hiljaisuuskokemukset ovat espanjalaisnuorelle kokonaisvaltaisia. Suomen Lapissa koettu hiljaisuus nähdään rauhoittavana ja jopa hengellisenä kokemuksena, mikä ei ole mahdollista Espanjassa tavallisen arjen keskellä. Tulosten mukaan hiljaisuus ei välttämättä merkitse yksinäisyyttä, vaan se antaa mahdollisuuden hiljaisiin hetkiin ja ajatusten selvittämiseen. Luonto ja hiljaisuus mielletään vahvasti yhteen. Lappilaista luonnonhiljaisuutta kuvattiin inspiraation lähteeksi, koska se antaa uusia ideoita opiskeluun ja elämään. Suomalaiseen kulttuuriin olennaisesti kuuluva hiljaisuus aiheutti espanjalaisnuorissa hämmennystä. Tutkimustuloksia voidaan hyödyntää kehitettäessä Suomeen suuntautuvaa kansainvälistä hiljaisuusmatkailua. Matkailuyritykset voivat käyttää tutkimustuloksia hyväksi markkinoidessaan hiljaisuutta ja palvellessaan espanjalaisia ja muista samantapaisista kulttuureista tulevia asiakkaita. *Jatkotutkimuskysymykset* voisivat liittyä Suomen Lapin hiljaisuuden kansainvälisen markkinoinnin tehostamiseen sekä hiljaisuuskokemusten tutkimiseen muiden kansallisuuksien ja sukupolvien osalta.

Avainsanat: hiljaisuus, hiljaisuusmatkailu, matkailututkimus, sisällönanalyysi, äänimaisema, nuori espanjalainen, lappilainen luonto, suomalainen kulttuuri, Suomen Lappi

Suostun tutkielman luovuttamiseen kirjastossa käytettäväksi: x

University of Lapland, Faculty of Social Sciences

Title: "EL SILENCIO FINLANDÉS"

THE SILENCE OF THE FINNISH LAPLAND EXPERIENCED BY THE YOUNG SPANISH

Author: Sanna Maria Elisa Heikkinen

Degree program: Tourism research

The type of the work: Master's thesis

Number of pages: 104 + appendices

Year: 2017

Abstract:

There are more and more tourists visiting the Finnish Lapland. Many of the tourists coming from the noisy and polluted big cities want to enjoy the Lappish silence, peace and clean air. The Lappish nature gives a unique setting to experience the silence. Silence is even exotic to many foreigners. Survived through the worst economic crisis, many Southern Europeans, as the Spanish, are little by little returning back to Finnish Lapland. They are potential customers of silence tourism who want to spend time in the nature and silence. The literature on silence consists for example of the sound landscapes, the health impacts made by silence and nature and turning silence into tourism products. The master's theses written by the students of University of Lapland have been focusing on silence for example via the virtual sound landscape and the interactive tourism product. This master's thesis gives information on silence through a specific foreign generation, which not only helps in developing the Finnish tourism marketing and focusing it right but also increasing the silence tourism by aiming it to be the trump card of the international travel to Finland.

The general aim of the study is to research the silence in the Finnish Lapland through the eyes of the young Spanish exchange students. In addition, the Lappish nature and the Finnish culture are strongly present. *The research subject* is the silence experiences of the young Spanish. The theme interviews that took place in winter 2015 and spring 2016 are *the material of the study*. The interviewees of the research are eleven young Spanish people, who have been at exchange in Rovaniemi, Finland. The material of the study has been analyzed using *the data driven content analysis*. *The theoretical framework of the study* is the diversity of silence. *The main research question* is what the silence means to a young Spanish person. *The sub-questions* aim to find out how a young Spanish person experiences silence during his or her stay in Lapland, how he or she sees the relationship between nature and silence and how the silence of the Finnish culture appears to him or her.

According to *the results of the study*, the silence experiences are comprehensive to a young Spanish person. The silence experienced in the Finnish Lapland is seen as a calming and even spiritual experience, which is not possible in the Spanish everyday life. According to the results, silence doesn't necessarily mean loneliness but it gives an opportunity to the silent moments and clarifying his or her thoughts. Nature and silence are strongly bound together. The silence of the Lappish nature was described as the source of inspiration as it gives ideas to the studies and life. The silence as an essential part of the Finnish culture caused bewilderment amongst the young Spanish. The results of the study can be used in developing the international silence tourism of Finland. The tourism enterprises can use the results of the study when serving the Spanish tourists and the tourists coming from similar cultures. *Further research questions* could be related to the research of silence experiences among other nationalities and generations and intensifying the international marketing focusing on the Lappish silence of Finnish Lapland.

Keywords: silence, silence tourism, tourism research, content analysis, sound landscape, a young Spanish, Lappish nature, Finnish culture, Finnish Lapland

I give the permission the master's thesis to be read at the library:

Sisällysluettelo

s.

Tiivistelmä

Abstract

ESIPUHE

1. JOHDANTO	9
1.1 Johdatus tieteelliseen tutkimukseen	12
1.2 Aikaisemmat tutkimukset ja hankkeet hiljaisuudesta ja hiljaisuusmatkailusta.....	15
1.3 Tutkimuskysymykset ja tutkimuksen tavoitteet	22
1.4 Tutkimusmenetelmät	23
1.5 Tutkimuksen kulku.....	24
2. HILJAISUUDEN MONIULOTTEISUUS	25
2.1 Määritelmiä hiljaisuudesta.....	25
2.2 Kun hiljaisuus ahdistaa.....	29
2.3 Äänimaisemat	30
2.4 Suomi, hiljaisuusmatkailumaa.....	36
2.5 Suomalainen hiljaisuus espanjalaismatkailijan silmin	41
2.6 Hiljaisuus lappilaisena elementtinä	43
3. AINEISTOT JA MENETELMÄT	46
3.1 Analyysimenetelmänä aineistolähtöinen sisällönanalyysi	46
3.2 Teemahaastattelu	48
3.3 Aineiston keruu	49
3.4 Haastateltavat	50
4. HILJAISUUS	55
5. LAPPILAINEN LUONTO	66
6. SUOMALAINEN KULTTUURI	72
7. YHTEENVETO	88
Kiitokset.....	97
KIRJALLISUUS.....	98
MUUT LÄHTEET	100
LIITE 1. Haastattelurunko suomeksi	105
LIITE 2. Haastattelurunko espanjaksi.....	106
LIITE 3. Analyysinäyte: Mitä sana ”hiljaisuus” merkitsee sinulle?.....	107
LIITE 4. Analyysinäyte: Koetko Rovaniemen hiljaisena paikkana?	108
LIITE 5. Analyysinäyte: Mitä haluaisit ”viedä muknasi” suomalaisesta kulttuurista Espanjaan?	110
Taulukkuuettelo	
1. Suomeen saapuneet espanjalaiset matkailijat vuosina 2012–2016	14
2. Haastateltavat Lapin yliopiston espanjalaisvaihto-opiskelijat	52

ESIPUHE

Hiljaisuusmatkailusta on matkailun laajassa maailmassa tullut opiskelujeni aikana yksi erityisistä kiinnostuksen kohteistani. Tähän on vaikuttanut myös taustani, koska vietän paljon aikaa luonnossa hiihtäen, kävellen, marjastaen ja viettäen aikaa perheeni kesämökillä Pohjois-Suomessa. Suomen luonto on puhdas, ainutlaatuinen ja ulkomaalaisen matkailijan silmissä usein myös eksoottinen ja hiljainen, minkä vuoksi koen, että hiljaisuutta tulisi käyttää aktiivisemmin matkailutarkoituksessa. Olen törmännyt hiljaisuuteen myös työelämässä, koska olen toiminut useampana kesänä kotikirkkoni tiekirkko-oppaana. Kirkko mielletään hiljaiseksi rauhoittumisen paikaksi, olipa kyse sitten suomalaisesta tai ulkomaalaisesta henkilöstä. Kuitenkin varsinkin ulkomaalaiset matkailijat ovat joka kesä kiinnittäneet erityistä huomiota kirkon seesteiseen tunnelmaan, puumateriaaliin sekä hiljaiseen, kirkkoa ympäröivään luontoon. Ulkomaalaiset ovat usein ihmetelleet myös Suomessa vallitsevaa rauhallista tunnelmaa sekä ihmisten hiljaisuutta. Kesätyö kirkolla ja matkailijoiden parissa käydyt keskustelut saivatkin minut valitsemaan graduni aiheeksi ulkomaalaisten hiljaisuuskokemukset Suomessa, tarkemmin Suomen Lapissa, missä opiskelen.

En halunnut keskittyä tutkimuksessa moneen kansalaisuuteen, vaan halusin valita maan, joka oli minulle tuttu ja läheinen. Minulla on ollut vahva suhde Espanjaan, espanjan kieleen ja espanjalaiseen kulttuuriin pikkutyöstä lähtien. Taustallani on tärkeä merkitys pro gradu -tutkimukselleni, koska espanjan kielen ja espanjalaisen kulttuurin tuntemus ovat välttämättömiä pro graduuni olennaisesti kuuluvan haastatteluaineiston ymmärtämisessä. Olen lapsesta asti matkustellut Espanjassa yhteensä parikymmentä kertaa vanhempieni, sukulaisteni ja ystäväni kanssa. Matkani ovat vieneet minua maan useaan eri kolkkaan, aina suomalaisille tutuilta Kanariansaarilta ja Aurinkorannikolta tuntemattomimpiin Murcian ja Cartagenan kaupunkeihin sekä Baleaarien saarille. Olen päässyt nauttimaan suurten espanjalaisten kaupunkien, kuten Barcelonan ja Valencian, sykkeestä mutta myös espanjalaisen maaseudun rauhasta Espanjan itärannikolla sijaitsevan Alicanten kaupungin lähellä hyvän espanjalaisen ystäväni perheen kesäasunnossa (Kuva 3, s. 9). Minulla on ollut siis suuri ilo nähdä espanjalaista elämää – ei vain turistina – vaan myös vierailamalla espanjalaisten ystäväni kodeissa. Näin ollen olen päässyt todella lähelle espanjalaista arkea ja elämänmenoa.

Olen asunut Espanjassa sekä opiskelujen että töiden merkeissä. Ensimmäinen pitempi Espanjan-oleskeluni sijoittuu kesään 2010, jonka vietin matkailusta tunnetulla Mallorcan saarella tehdessäni ammattikorkeakouluaikaani kuuluneen työharjoittelun paikallisen hotellin vastaanotossa saaren

pohjoisosassa Alcúdián kaupungissa. Noiden kolmen kuukauden aikana Espanjasta, espanjalaisesta kulttuurista ja espanjan kielestä tuli minulle entistä rakkaampia ja läheisempiä. Suurin osa työkaveristani oli kotoisin joko Espanjasta tai Latinalaisesta Amerikasta, joten käytin päivittäin espanjaa töissä ja vapaa-aikana. Ensimmäisen Mallorcan-kesän ansiosta espanjan kielen taitoni parantui huomattavasti.

Toisen kerran asuin Espanjassa yhteensä 5,5 kuukautta, kun pääsin Mallorcan saaren pääkaupunkiin Palma de Mallorcalle Erasmus-vaihtoon opiskelemaan matkailua ja espanjan kieltä syyskuussa 2016. Asuin latinalaisamerikkalaisen vuokranantajan kanssa paikallisten kaupunginosassa vain viidentoista minuutin kävelymatkan päässä ydinkeskustasta ja vilkkaasta turistialueesta. Kuten yleensäkin Espanjassa, Palma de Mallorcalla asutaan hyvin tiiviisti (kts. Kuva 1, s. 6). Tutustuin vaihdossa syvemmin espanjalaisen kulttuurin hyviin ja huonoihin puoliin. Minusta tuntui, että pääsin hyvin lähelle paikallista arkea. Illalla valvottiin myöhään, syötiin myöhään ja Palma de Mallorcan opiskelijoille tyypilliseen tapaan tiistaisin käytiin syömässä espanjalaisia tapaksia ja juotiin lasillinen sangriaa. Perjantaina lähdettiin baariin, josta saatettiin tulla kotiin vasta kuuden maissa aamulla. Sunnuntaina tehtiin perinteinen rauhallinen kävelykierros vanhassa kaupungissa. Perheet istuivat viikonloppuisin ja arki-iltoina terasseilla ilman kiirettä ja puhetta riitti. Pieniä lapsia näkyi usein kadulla leikkimässä vielä yhdentoista aikaan illalla, mikä on Suomessa todella harvinainen näky. Pyhimysten päivinä vietettiin vapaata: jopa yliopistollani oli oma pyhimyksensä, joten minulla oli eräs maanantai kokonaan vapaapäivä. *Mañana, mañana* -kulttuuri tuli esiin monta kertaa. Esimerkiksi paikallisbussit kulkivat miten sattui, eikä kännykän bussien aikatauluihin liittyvästä appi-sovelluksestakaan juuri ollut apua minulle vaihdon aikana.

Kuva 1. Näkymä saksalaisen ystäväni asunon keittiön ikkunasta Palma de Mallorcalla. Kuvasta näkyy, kuinka tiheää rakennustyyli Espanjassa on: ihmiset asuvat Suomeen verrattuna todella lähellä toisiaan. Taustalla oikealla näkyvät Sierra de Tramuntanan vuoret.
Kuva: Sanna Heikkinen (tammikuu 2017)

Suomalaisena jatkuvassa hektisessä ja meluisassa ympäristössä eläminen, jossa on paljon ääniä ja puhetta, on välillä todella väsyttävää ja jopa stressaavaa. Espanjassa vaihdossa ollessa tämä melu ärsytti. Jos pääsin käymään hiljaisessa kylässä tai syrjäisellä rannalla, jossa kuului vain merilintujen ääniä ja Välimeren aaltojen kuohuntaa, nautin olostani suunnattomasti. Huomasin monesti kaipaavani hiljaisuutta ja hiljaisia hetkiä, joihin olen Suomessa niin tottunut. Toisaalta Suomeen palatessa koin hiljaisuuden vähän hassuksi. Oli mykistävää herätä aamulla ilman *bachata*-musiikkia tai alakerran naapureiden 5-vuotiaan Lucía-tytön joka-aamuista kirkunaa. Palman vilkkaat, ruuhkaiset ja touhua täynnä olevat kadut vaihtuivat yhdessä päivässä hiihtolatuihin ja hiljaisiin havumetsiin. Ennen Erasmus-vaihtoa Espanjassa matkaillessani olen kiinnittänyt aiemminkin huomiota hiljaisuuden lähes täydelliseen puuttumiseen. En ole törmännyt hiljaisuuteen muualla kuin syrjäisillä rannoilla, pienissä kylissä, kirkoissa sekä kadulla sunnuntai-aamuina, koska sunnuntain merkitys pyhitettynä lepopäivänä on katolisessa maassa yhä suuri. Monet kaupungit ovat kiinni ja liikennettä on vähemmän. Omakohtaisten kokemuksieni kautta poikkeuksena rauhattomuuteen pidän Mallorcan saaren tuntemattomampia alueita. Turistikohteena pidetystä lomasaaaresta tulee monelle mieleen juhlinta, rannat ja suuret hotellialueet, jotka ovat täynnä melua.

Minulle hyvin tuttu Mallorcan perinteinen ja vilkas matkailusaari tarjoaa kuitenkin myös hiljaisuutta: ”Ne, jotka haluavat rauhoittua, voivat ottaa suunnan Llucin luostariin, joka tarjoaa oivalliset puitteet hiljentymiseen” (Siltanen, 2012, s. 208). Tämä nunnaluostari sijaitsee vuorilla keskellä luontoa. Saaren pohjoisosassa Sierra de Tramuntanan vuoristossa pääsee kiertelemään autolla silmukateitä, jolloin pystyy aistimaan vahvasti Mallorcan toisen puolen – rauhan, luonnon ja hiljaisuuden – kaukana turistihälinästä (Kuva 2, sivu 8). Menorca, Baleaarien saariryhmän pohjoisin saari, on hyvin rauhallinen ja maalainen. Nämä ominaisuudet ovat tärkeitä erityisesti varttuneemmille pariskunnille ja lapsiperheille, jotka eivät Siltasen (2012, s. 210) mukaan ”kaipaa ylimääräistä hälinää.” Yli puolet Menorcan asukkaista elää matkailusta saaduilla tuloilla, mutta Siltasen (2012, s. 210) mukaan saaresta ”ei ainakaan lähitulevaisuudessa tule massaturismin kohdetta.”

Kuva 2. Mallorcan matkailusaari näyttää hiljaisemman puolensa: saarikierroksella eteen avautui tällainen näkymä metsäisestä ja vuoristoisesta maisemasta.
Kuva: Sanna Heikkinen (syyskuu 2016)

Olen huomannut omien alueiden korostamisen espanjalaisten ystäväni keskuudessa. Esimerkiksi mallorcalainen ystäväni tuntee itsensä perin pohjin mallorcalaiseksi, eikä juurikaan espanjalaiseksi. Paikallinen ruoka, Mallorcalla puhuttu katalaanin murre eli *mallorquín*, paikallinen perinnetanssi *jota de Mallorca* sekä muiden Baleaarien saarten eli Menorcan, Ibizan ja Formenteran läheisyys ja yhteenkuuluvuuden tunne ovat tärkeitä hänelle. Puheessaan mallorcalainen ystäväni korostaa aina paikallista murretta eli mallorquínia (katalaanin murre), mallorcalaisuuttaan ja itse Mallorcaa, eikä niinkään espanjan kieltä ja Espanjaa.

Olen päässyt ilahduttavan paljon käyttämään omaa espanjan kielen taitoani siitä lähtien, kun aloitin espanjan opinnot lukion ensimmäisellä luokalla syksyllä 2005. Kirjoitin lyhyen espanjan ylioppilaskokeen keväällä 2008, jonka jälkeen jatkoin espanjan opintoja ensin ammattikorkeakoulussa ja myöhemmin yliopistossa. Koen, että espanja on heti englannin jälkeen toiseksi paras vieras kieleni, koska puhun ja kirjoitan espanjaa todella sujuvasti. Espanjankielisen musiikin kuuntelu, espanjalaiset televisiosarjat ja elokuvat, espanjalaiset lehdet, Helsingissä asuvat espanjalaiset ystäväni sekä 8,5-vuotias suomalais-kolumbialainen kummityttöni auttavat pitämään kielitaitoani yllä – unohtamatta Espanjassa asuvia ystäviäni, joihin olen yhteyksissä sosiaalisen median kautta – luonnollisesti espanjan kieltä käyttäen. Olen todella kiinnostunut Suomen ja Espanjan kulttuurieroista, jotka ovatkin vahvasti läsnä tässä pro gradussa. Päädyin Espanjan-matkojeni ja -oleskelujeni kautta valitsemaan tutkimuskohteeksi espanjalaisten vaihto-opiskelijoiden kokemukset Suomen Lapin hiljaisu-

desta, koska kontrasti Suomen ja Espanjan välillä hiljaisuuden suhteen on todella suuri. Lapin yliopistossa on vuosittain vaihdossa paljon espanjalaisia vaihto-opiskelijoita, joten haastateltavien löytäminen oli melko helppoa. Haastatteluista saadusta materiaalista muodostuikin mielenkiintoinen ja tärkeä osa tätä gradua. Haastattelutuloksista voit lukea sivulta 55 alkaen.

¡Bienvenido al viaje! Tervetuloa matkaan!

Kuva 3. Oliivipuita maaseudun rauhassa +40 asteen auringonpahteessa Alicanten lähellä.
Kuva: Sanna Heikkinen (heinäkuu 2012)

1. JOHDANTO

Tavallinen arkiamu Palma de Mallorcalla:

Klo 8:00. Tididii, tididii, tididii! Yläkerran naapurin kännykän herätys soi. Makaan vielä sängyssä. Minulla ei ole kiire, koska luentoni alkavat vasta iltapäivällä. Seinät taloissa ovat kuin paperia. Kuulen, kun alakerran naapureiden kolme undulaattia juttelevat toisilleen isossa häkissä, joka on parvekkeella. Tuttuun tapaan klo 8:15 alakerran kolumbialaisperheen 5-vuotias Lucía-tyttö huutaa isälleen aamurutiineita vastaan: "No papá, noooo!" (Ei isä, eiiii!). Noin kello 10 tärähtävät bachatat ja salsat käyntiin, ja tämän kuulee koko kortteli. Vastapäisen kerrostalon koira alkaa haukkua parvekkeella. ¡Buenos dias! Hyvää huomenta! Palma de Mallorca on herännyt taas uuteen päivään.

Muistiinpanoja Erasmus-vaihdon aikana Espanjassa, Sanna Heikkinen, 1.2.2017

Suomi on yksi Euroopan hiljaisimmista maista (Valta, 2017). Luonto on aina lähellä. Hiljaisuus, rauha ja oma tila ovat meille suomalaisille todella tärkeitä. Ne näkyvät niin arkipäiväisessä elämässämme kuin käyttäytymisessämme. Kuitenkin monessa muussa maassa, ja varsinkin suurkaupungissa asuvat eivät pääse nauttimaan rauhasta ja hiljaisuudesta. Saasteet, kiire, melu ja ahtaus ovat monen suurkaupungin ongelmia ympäri maailmaa. Meille suomalaisille arkipäiväiseltä tuntuvat hiljaisuus sekä meitä ympäröivä puhdas luonto voivat olla eksoottisia ja kiehtovia ulkomaalaisten matkailijoiden silmissä. Nylundin (2015) mukaan puhtaus, autenttisuus, luonto ja hiljaisuus ovat Suomen matkailun vetovoimatekijöitä. Hiljaisuusmatkailusta voisi tulla Suomen seuraava vahva vientituote maailmalle. Maamme tunnetaan joulupukista, Muumeista, järvistä, saunasta, revontulista, Alvar Aallost ja suomalaisesta muotoilusta, Lapista sekä Helsingistä – olisiko nyt hiljaisuuden vuoro?

Kennedy Duckett (2017) toteaa kirjoittamassaan artikkelissa *National Geographicin* nettisivuilla, että jos sanonta ”Hiljaisuus on kultaa” pitää paikkansa, voi hiljaisuuden löytää Suomen valtion omistamilta suojelualueilta. Suomessa riittää hiljaisuutta, koska sitä etsivä voi saada kaipaamansa rauhan Napapiiriltä, Suomen saaristosta, neljästäkymmenestä kansallispuistosta, kahdestatoista erämaa-alueesta ja kuudesta vaellusalueesta. Vuonna 2017 Suomen satavuotisen itsenäisyyden kunniaksi juhlitaan neljälle vuodelle omistettuja päiviä (eng. ”Finnish Nature Days”). Hossan retkeilyalueesta tehdään Suomen neljäskymmenes kansallispuisto. Suomessa, kuten muualla maailmalla, on jo olemassa *digital detox* -lomaa, jotka kieltävät täysin kännyköiden ja muiden elektronisten laitteiden käytön loman aikana. Tällainen paikka on esimerkiksi Lapissa sijaitseva Torassieppi, jota kuvaillaan ”maalaismaiseksi ja syrjäiseksi” porotilaksi. Netin ja sosiaalisen median poissaolo antaa mahdollisuuden keskittyä esimerkiksi porojeluun tai lumikenkäilyyn lappilaisessa koskemattomassa luonnossa tundran, metsien ja tuntureiden keskellä.

Terveiden ja hyvinvoinnin etsimistä luonnosta voidaan pitää maailmanlaajuisena megatrendinä. Ihmiset etsivät rauhaa luonnosta jatkuvan kaupungistumisen seurauksena (Visit Finland, 2017a). Suomeen suuntautuvan kansainvälisen matkailun edistämisestä vastaava Visit Finland on jo kiinnittänyt huomiota uuteen trendiin. Helmikuussa 2017 julkaistu *Slow news from Finland* -artikkelisarja on osoitettu matkailu- ja luontoalan toimijoille. Nyt Suomea markkinoidaan luonnon, rauhan, luonnonantimien ja hiljaisuuden kautta. (Valta, 2017). Haapamatti (2017a) kirjoittaa, että jopa yli 50 prosenttia Euroopan kaupunkialueista kärsii liikenteestä aiheutuvasta melusta. Tämä melu aiheuttaa ihmisille paljon haittoja, koska se muun muassa nostaa verenpainetta ja vaikeuttaa oppimista.

Visit Finlandin *FinRelax*-kasvuohjelman päällikkö Kiti Häkkinen kertoo, että Suomeen matkataan hiljaisuuden takia esimerkiksi Keski-Euroopan maista, mutta myös Japanista ja Venäjältä. Moni kansainvälinen matkailija haluaa rauhoittua puhtaassa pohjoismaisessa luonnossa, koska oma arki ei anna siihen mahdollisuutta. (Haapamatti 2017a.) Lappi on jo ainakin kymmenen vuoden ajan nähty rauhan ja hiljaisuuden paikkana matkailun laajassa maailmassa. Olli Tiuraniemen kirjoittamassa artikkelissa (*Kide* 5/2007) Lapin liiton matkailukoordinaattori Satu Luiro toteaa seuraavaa: ”Lapista tullaan hakemaan paitsi vilskettä ja vilinää, myös rauhaa, hiljaisuutta, avaraa ja puhdasta luontokemusta.” Hiljaisuuden merkitys elämässä tiivistyy hyvin Pohjois-Karjalan Nurmeksessa sijaitsevan luontomatkailuyritys Äksyt Ämmät Oy:n internetsivuilla:

Hiljaisuus on matka kohti yksinkertaisuutta ja mutkattomuutta. Siksi se auttaa selvittämään, mikä elämässä on oleellista ja merkityksellistä. Hiljaisuutta kohtaan tunnettu kiinnostus on ajan merkki. Syrjään vetäytyminen on tarpeen, jotta ihminen voisi hahmottaa yhä monimutkaisemmaksi, haastavammaksi ja epäselvemmäksi käyvää elämää. (Matkailuyritys Äksyt Ämmät Oy, 2017. Haettu 10.3.2017 osoitteesta <http://www.aksytammat.fi/fi/hiljaiset-hetket-majataloissa/>)

Haapamatin (2017b) mukaan on vaikeaa päästä eroon kohinasta, joka aiheutuu ihmisasutuksesta, teistä ja liikenteestä, vaikka kävelisi tarpeeksi kauas. Kun hiljaisuus iskee päälle, ihmismieli on ihmeissään. Hiljaisuus on outoa ja tuntematonta – se voi jopa pelottaa. Pikku hiljaa korva alkaa kuitenkin erottaa äänimaiseman, joka on aivan uusi. Siihen voi kuulua tuuli, lintujen ääntely, heiluva mustikanvarpu ja nuotiosta kantautuva räsähtely. Tällaisista äänistä syntyy ääniympäristö, joka normaalisti jää kaiken muun melun alle. Suomalaiselle tavalliselta tuntuva hiljaisuus voi olla luksusta ulkomaalaiselle matkailijalle, jonka elämää äänekkäät äänimaisemat ympäröivät arjessa joka päivä.

Hiljaisuuden merkitys ihmisen elämässä on suuri. Hiljaisuutta tutkinut Turun yliopiston kulttuurihistorian professori Marjo Kaartinen toteaa, että hiljaisuuden kaipuu ei kuulu vain nykyaikaan. Eri-laisia ääniä on varsinkin nykypäivänä todella paljon, minkä takia hiljaisuudesta on tullut entistä tärkeämpää. Ihmiset ovat kuitenkin aina halunneet elämäänsä yksinäisiä ja hiljaisia hetkiä. Meditointi ja yksin oleminen omien ajatustensa kanssa ovat silloin tällöin tärkeitä, jotta ihminen pääsee pois häntä ympäröivästä ärsyketulvasta. (Haapamatti, 2017b.)

Laura Valta (2017) kirjoittaa Yle Uutisten nettisivuilla 9.3.2017 julkaistussa artikkelissaan *Hiljaisuus on nyt kuumin matkailutrendi – matkailuyrityksille se tarjoaa uusia mahdollisuuksia*, että rauha ja vetäytyminen nostettiin vuonna 2016 maailman suurimmilla matkailumessuilla Saksassa tärkeimmäksi matkailutrendiksi. Näyttää siis siltä, että monet matkailutoimijat ovat lähiaikoina todellakin tarttuneet matkailijoiden hiljaisuuden kaipuuseen. Pro graduni aihe on monitieteinen, koska se sijoittuu terveystieteisiin, ympäristötieteisiin, yhteiskuntatieteisiin ja humanistisiin tieteisiin. Tutkimukseni liittyy ympäristökysymyksiin (muun muassa äänimaisemat, melusta aiheutuvat ympäristöhaitat ja hiljaisten alueiden määrä), hyvinvointikysymyksiin (erityisesti hiljaisuuden ja luonnon vaikutukset ihmisten terveyteen ja hyvinvointiin) sekä matkailututkimusta ajatellen hyvinvointimatkailuun ja hiljaisuusmatkailuun. Pro graduni kytkeytyy myös kulttuuritutkimukseen ja kulttuurienväliseen viestintään (eng. intercultural communication), koska tutkin suomalaisen ja espanjalaiseen kulttuuriin kuuluvien henkilöiden välistä vuorovaikutusta sekä espanjalaisten suhtautumista suomalaiseen kulttuuriin ja hiljaisuuteen.

1.1 Johdatus tieteelliseen tutkimukseen

Pro gradun aihe syntyi omasta mielenkiinnostani hiljaisuusmatkailua ja espanjalaisuutta kohtaan. Aihe on ajankohtainen, koska Suomeen suuntautuvan kansainvälisen hiljaisuusmatkailun hyötyihin ja tarpeisiin ollaan lopultakin pikku hiljaa heräämässä. Suomi on nykypäivänä Euroopan, jopa maailman, laajuisessa mittakaavassa ajatellen niitä harvoja maita, joissa on vähän asukkaita ja hiljaisia alueita. Työ- ja elinkeinoministeriö TEM:in raportissa *Yhdessä enemmän – kasvua ja uudistumista Suomen matkailuun, Matkailun tiekartta 2015 – 2025* hiljaisuus ja ruuhkattomuus on listattu Suomen matkailun SWOT -taulukon vahvuuksien joukkoon (Työ- ja elinkeinoministeriö TEM, 2015, s. 15). Hiljaisuuteen liittyviä teoksia ja artikkeleita tulee koko ajan enemmän ja enemmän.

Saarinen (2017, s. 82) kirjoittaa: ”Olemme kuvatulvan, äänisaasteen ja monien virikkeiden virittämiä, jopa piinaamia. Hiljaisuus tekee hyvää kenelle vain, vakaumuksesta ja kulttuurista riippumatta.” Saarinen toteaa asian osuvasti, koska sosiaalinen media, elektroniset laitteet ja teknologia ovat jatkuvasti läsnä arjessamme, sekä töissä että vapaa-aikana. Monen elämästä on tullut kiireistä ja stressaavaa. Hiljaisuusmatkailun tarve kasvaa ihmisten arjen kiireen lisääntyessä, mutta myös meluisan työympäristön takia. Tuomo Alhojärvi (2016, s. 99) avaa hiljaisuusmatkailun käsitettä:

Kyseessä on matkailukonsepti, jossa hiljaisista äänimaisemista ja kuunteluun kannustavista kokemuksista tehdään matkailutuotteita ja -palveluita. Pääasiassa pienimuotoi-

seen matkailuliiketoimintaan perustuva konsepti kytkeytyy globaalin talouden ja kulttuurin muotoihin. Omintakeinen luonnon ja kulttuurin korostus niveltyy yhteen kansainvälisten virtausten ja vaateiden kanssa. (Alhojärvi, 2016, s. 99.)

Seuraavassa käy ilmi, kuinka Itä-Suomen yliopiston toteuttamassa hankkeessa *Hiljaisuus ja kuuntele matkailuosaamisen resursseina Pohjois-Karjalassa* (2015) hiljaisuusmatkailun käsite on määritetty. Hiljaisuusmatkailu antaa matkailijalle mahdollisuuden rauhoittumiseen ja hiljentymiseen, koska matkailija pääsee sen avulla irti arjen kiireestä ja hälystä. Luonto antaa parhaimmat puitteet hiljaisuusmatkailun toteuttamiselle, koska luonnonäänet muodostavat ison osan luonnon äänimaisemasta. Lisäksi luonnossa ihmisten toiminnasta johtuvia häiritseviä ääniä ei ole lainkaan tai niitä on hyvin vähän. Positiivisessa hiljaisuuskokemuksessa *visuaalinen maisema* on äänten ohella tärkeässä asemassa.

Pääpaino hiljaisuusmatkailutarjonnassa tulisi olla kokonaisvaltaisessa estetiikassa, johon kuuluvat korkealuokkainen ja henkilökohtainen asiakaspalvelu, terveellinen ja maukas paikallinen ruoka, ympäristön kestävä käyttö, siisti ja viihtyisä palveluympäristö, hyvin opastetut ja huolletut luontoreitit sekä asiantunteva henkilökunta. Hiljaisuusmatkailu voidaan liittää retriitteihin, temppeleihin, kirkkoihin ja luostareihin. Hiljaisuusmatkailu sopii parhaiten pienempien luontomatkailuyritysten toteutettavaksi pienille ryhmille suurten ryhmien sijasta. Pienellä ryhmäkoolla taataan myös se, että hiljaisuutta hakevat matkailijat eivät itse aiheuttaisi liian suurta melua. (Mitä on hiljaisuusmatkailu?)

Joissakin kielissä ja maissa hiljaisuusmatkailun käsite jo tunnetaan. Esimerkiksi englanniksi hiljaisuusmatkailu on ”silence tourism”, ”silent tourism” tai ”silence travel” ja saksaksi ”Stille Tourismus”. Halusin tutkia hiljaisuutta, koska hiljaisuusmatkailu on verrattain melko uusi matkailun ala, joten siitä ei löydy vielä paljon tietoa. Hiljaisuus on ajankohtainen aihe, koska hiljaisuusmatkailulla on Suomen kansainvälistä matkailua ajatellen merkittävää markkinapotentiaalia. On siis tärkeää, että sitä tutkitaan ja saadaan uusia tutkimustuloksia. Hiljaisuudesta on kaikki mahdollisuudet tulla uudeksi matkailun trendiksi Pohjoismaissa. Hiljaisuudella on merkittävä vaikutus ihmisten hyvinvointiin, johon on oleellista keskittyä nykypäivän meluisassa, hektisessä ja tietoa tulvivassa maailmassa.

Tässä pro gradussa halusin keskittyä tiettyyn kansalaisuuteen, koska hiljaisuuden kokeminen vaihtelee kulttuurista toiseen. Tutkimuksen kohteeksi valikoituivat espanjalaisnuoret, koska espanjalainen kulttuuri ja Espanja maana ovat suomalaiseseen kulttuuriin ja Suomeen verrattuina todella erilaisia. Kun Espanja maana on minulle tuttu, valinta tutkia juuri sitä tuntui luonnolliselta. Stereotyyppisesti ajateltuna espanjalaiset eivät ole hiljainen ja rauhallinen kansa, vaan heihin liitetään usein kovaaäänisyys, eloisuus ja hauskanpito. Suhtautuminen hiljaisuuteen voi espanjalaisen näkökulmasta olla erilaista kuin suomalaisen. Espanjalaiset voivat olla potentiaalinen hiljaisuusmatkailun asiakasryhmä, mikä kannattaa ottaa huomioon Espanjasta Suomeen suuntautuvassa matkailussa. Tämä mielipide pohjautuu pro graduni tuloslukuihin ja omiin kokemuksiini Espanjasta, espanjalaisista ja espanjalaisesta kulttuurista. Pro gradua ajatellen koin, että mielenkiinnonkohteiden eli Espanjan, Lapin ja hiljaisuusmatkailun yhdistäminen oli mielenkiintoinen idea.

Seuraavasta taulukosta (taulukko 1, s. 14) voidaan nähdä, että Suomeen suuntautuvien espanjalaisien matkailijoiden määrä on kasvanut viime vuosina lukuun ottamatta notkahdusta vuonna 2013. Espanjalaisten tukalan taloustilanteen elpyminen on kuitenkin nähtävissä, koska vuonna 2016 Suomeen tuli huomattavasti enemmän espanjalaismatkailijoita kuin pari vuotta aikaisemmin. Jos sama positiivinen kasvu jatkuu tulevaisuudessa, Suomen matkailun tulevaisuus espanjalaisten matkailijoiden suhteen näyttää valoisalta. Suomen on kuitenkin tehtävä paljon markkinointia ja maan imagon vahvistustyötä, koska omakohtaisesta kokemuksesta voin sanoa, että Pohjoismaista esimerkiksi Norja tunnetaan Espanjassa paremmin kuin Suomi.

Taulukko 1. Suomeen saapuneet espanjalaiset matkailijat vuosina 2012–2016.

(Lähde: Visit Finland. Tilastopalvelu Rudolf.

http://visitfinland.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/VisitFinland/VisitFinland__Majoitustilastot/020_matk_tau_312.px/table/tableViewLayout1/?rxid=b51e39ef-eff3-4b85-ba02-ee0ba1aa772f. 20.4.2017.)

Suomeen saapuneet espanjalaiset matkailijat vuosina 2012–2016

2012	45 206
2013	41 379
2014	46 950
2015	48 635
2016	57 112
Yhteensä	239 282

Katja Boxberg (2016) kirjoittaa *Helsingin Sanomissa* 21.1.2016 ilmestyneessä artikkelissaan *Matkamessuilla etsitään luksusta*, että espanjalaisia matkailijoita 20 vuotta Suomeen tuonut matkailun ammattilainen, espanjalainen Ignasi Canals kertoo, että Suomen vahvuudet ovat elämysmatkailu ja luonto. Noin 800 espanjalaista matkailijaa Suomeen vuosittain tuova Canals sanoo, että joulupukki ja ”jouluinen muovimeininki” eivät enää espanjalaisia kiinnosta, vaan tilalle halutaan luonnossa koettavia elämyksiä: ”Missään ei ole yhtä helppo rentoutua kuin suomalaisessa metsässä”, Canals toteaa. Canalsin mukaan espanjalaiset ovat hyviä matkailijoita sen takia, että he useasti jäävät matkakohteeseen useammaksi päiväksi. Hän kertoo, että erityisesti espanjalaiset perheet ja pariskunnat ovat kiinnostuneita Suomesta matkakohteena.

4.5.2017 järjestetyssä Visit Finland-seminaarissa puheenvuoron sai Visit Rovaniemen toimitusjohtaja Sanna Kärkkäinen. Hänen esityksensä *Menestystarinoita – Case Visit Rovaniemi: Kuumaa kasvua Aasiasta* painotti Lapin hienosti mennyttä talvea matkailun suhteen sekä Lapin roolin tärkeyttä Suomen matkailussa: ”Lapilla on valtava vetovoima, se tuo koko Suomelle näkyvyyttä, se kasvat-
taa”. Seminaarissa esiteltiin Rovaniemen matkailun TOP 5 lähtömaat, jossa Espanja on kuudennella sijalla heti Saksan jälkeen 18 593 yöpymisvuorokaudellaan. Rovaniemen matkailumenestyksen taustalla ovat Kärkkäisen mukaan pitkän linjan yhteistyö, lentoliikenteen voimakas kehitys ja kasvu, Suomen ja Lapin turvallisuus, pohjoisen trendikkyys, revontulten läpimurto sekä laajempi ohjelmapalvelutarjonta. Uskallan todeta, että nämä kaikki edellä mainitut seikat ovat osaltaan vauhdittaneet Espanjasta kasvavaa matkailua Lapin suuntaan, vaikka nyt Aasian maat ovatkin kovassa nosteessa Lapin ja koko Suomen matkailua ajatellen. *BloombergPursuits* (2017) hehkuttaa Lappia sanoin: ”...mutta todellinen jännitys on Suomen Lappi, missä seikkailijat etsivät ”seuraavaa Islantia”, ja josta he voivat löytää maan maagisimmat elämykset”. Lappiin suuntautuva matkailu on kansainvälisesti katsottuna kasvava ilmiö.

1.2 Aikaisemmat tutkimukset ja hankkeet hiljaisuudesta ja hiljaisuusmatkailusta

Hiljaisia alueita on kartoitettu Suomessa maakunnittain 1980-luvun puolella välissä meluntorjuntalain säätämisen yhteydessä. Satakunnan maakuntakaavan valmisteluvaiheessa vuodelta 2005 todetaan, että meluntorjunta ja sen tavoitteet sisällytettiin silloin vuonna 2000 voimaan tulleeseen ympäristönsuojelulakiin. Meluhaitat ja melualueet on huomioitu valtakunnallisissa alueidenkäyttötavoitteissa. Euroopan Unionin ympäristödirektiivin tavoitteissa mainitaan vähämeluisten alueiden kartoittaminen taajamissa ja rakentamattomilla alueilla. Helmikuussa 2003 valtioneuvoston periaate-

päätöksen toimintaohjelmassa virkistyskäytön ja luontomatkailun suhteen esitettiin toivomus, että ”maakunnan liitot selvittäisivät luonnon virkistyskäytön ja luontomatkailun kannalta merkittävimmät hiljaiset alueet ja niiden hiljaisina säilyttämisen mahdollisuudet.” Ympäristöministeriön asettaman meluntorjunnan kehittämiseksi perustetun työryhmän vuonna 2004 julkaisema ehdotus valtakunnalliseksi meluntorjuntaohjelmaksi vuoteen 2020 painottaa hiljaisten alueiden kartoittamis- ja säilyttämistarvetta. (Savola, 2005.)

Hiljaisuuden tutkimiseen on herätty varsinaisesti vasta 2000-luvun puolen välin tienoilla. Tämän vuoksi niistä ei löydy vielä merkittävästi tutkimusta. Erityisesti viimeiset kymmenen vuotta ovat olleet konkreettisesti hiljaisuusmatkailun tutkimisen aikaa, joten tutkimuksia hiljaisuusmatkailun suhteen löytyy kohtalaisesti. Entiset ”hiljentymismatkat” ja ”hiljentymismatkailu” ovat muokkaantuneet vuosien saatossa *hiljaisuusmatkailuksi*. Ennen suosiossa olivat retriitit, pyhiinvaellusreitit ja luostareissa rauhoittuminen, mutta nyt pinnalla ovat esimerkiksi *digital detox-lomat*, joiden tarkoitus on kieltää täysin kännyköiden ja muiden elektronisten laitteiden käyttö loman aikana. (Kennedy Duckett, 2017; M. Lüthjen henkilökohtainen tiedonanto, 16.3.2017.) Oman kokemukseni mukaan ainakin Suomessa monet matkailuyritykset ovat olleet epäileväisiä hiljaisuuden tuotteistamisen ja ylipäättään hiljaisuusmatkailun suhteen. Mielipiteet ovat kuitenkin hiljalleen kääntyneet myönteisemmiksi, kun on tajuttu, että hiljaisuusmatkailu on *slow-matkailun* eli hitaan matkailun ja hyvinvointimatkailun rinnalla kasvava matkailun ala.

Hiljaisuutta ja hiljaisuusmatkailua on tutkittu ainakin terveystieteistä, humanistisista tieteistä, ympäristötieteistä ja yhteiskuntatieteistä käsin. Ympäristötekijöiden vaikutukset ympäröivään luontoon, ihmisen terveyteen ja hyvinvointiin ovat vahvasti esillä, kun on kyse esimerkiksi melusta ja äänen voimakkuudesta, jota mitataan desibeleinä (Ympäristö- ja biotieteiden laitos, 2017). Meluhaitat ja positiivinen metsässä oleskelun vaikutus hyvinvointiin ovat olleet vahvasti esillä viime vuosina (ks. esim. Outi Ampuja). Toisaalta hiljaisuutta ei tiettävästi ole tutkittu esimerkiksi sosiaalitieteiden ja kulttuuritieteiden näkökulmasta. Hiljaisuudesta on aiemmin kirjoitettu äänimaisemien, moniulotteisuuden, luonnon, etnomusikologian, hyvinvointimatkailun eli wellness-matkailun, retriittien, kulttuurin ja tuotteistamisen näkökulmista. Varsinaisesti hiljaisuusmatkailuun liittyen ei ainakaan tällä hetkellä löydy kansainvälistä tutkimusta. Uskon kuitenkin, että hiljaisuusmatkailun kasvaessa siihen liittyviä teoksia tulee enemmän, koska maailmalla on jo hiljaisuusmatkailutuotteita ja hiljaisuutta tarjoavia yrityksiä.

Ensimmäisiä hiljaisuutta tutkineita henkilöitä on kanadalainen Raymond Murray Schafer, joka on kansainvälisesti tunnettu säveltäjä, kouluttaja, tutkija, ympäristönsuojelija ja kuvataiteilija. Schafer on myös äänimaisematutkimuksen peruskäsitteiden luoja. Teokset *The Book of Noise* (1970) ja *Voices of Tyranny: Temples of Silence: Studies and Reflections on the Contemporary Soundscape* (1993) keskittyvät meluhaittoihin ja kaupunkien äänirakentamisen parantamiseen. Schaferin tärkein julkaisu *The Tuning of the World (The Soundscape)* vuodelta 1977 käsittelee hiljaisuutta ja äänirakentamistutkimusta. Teos julkaistiin uudelleen vuonna 1994. Schafer on ollut huolissaan melun aiheuttamista vaurioittavista vaikutuksista ihmisiin, ja erityisesti niihin, jotka asuvat kaupungeissa. Schaferin luoma käsite *skitsofonia* (eng. schizophonia) syntyi vuonna 1969. Skitsofoniaa on vaikeaa suomentaa, mutta Vikman (2007, s. 21) valaisee skitsofonian tarkoittavan sitä, kun ”syntypaikkaan irrotetun äänen alkuperäinen merkitys katoaa ja aiheuttaa sekaannusta”. (Encyclopedia of Music in Canada, 2007; Mathieu, 1994, s. 223.)

Robert Sardello tutkii teoksessaan *Silence: The Mystery of Wholeness* (2008) hiljaisuutta suurena kokonaisuutena. Sardellon mukaan hiljaisuuden kokemukset uudistavat, palauttavat ja syventävät ihmiskehon vastausta ulkoiseen ja sisäiseen maailmaan. Hiljaisuus koetaan elvyttävänä voimavarana. Äänimaisemat ovat mielenkiintoinen ja tärkeä osa hiljaisuuden tutkimusta, joten ne ovat esillä tässä pro gradussa. Suomalaisia hiljaisuuden ja äänimaisemien tutkijoita ovat ainakin Outi Ampuja, Ulla Pielä, Heikki Uimonen, Noora Vikman ja Helmi Järviluoma-Mäkelä. Outi Ampuja on tutkinut hiljaisuutta ja ihmisten suhdetta ääniympäristöön. Ampuja kertoo teoksessa *Huutoja hiljaisuuteen: Ihminen ääniympäristössä*, millaiset äänimaisemat olivat ennen ja millaisia ne ovat nyt. Ampuja on myös kirjoittanut Järviluoman ja Pielan toimittamassa kirjassa *Äänimaisemissa* (2016) luvun Tulkintoja hiljaisuuden merkityksestä. Lisäksi Ampuja on kirjoittanut useisiin suomalaisiin lehtiin hiljaisuuden merkityksistä ja äänimaisemista.

Heikki Uimonen on esimerkiksi kirjoittanut äänimaiseman kulttuurisesta rakentumisesta teoksessa *Huutoja hiljaisuuteen: Ihminen ääniympäristössä* (2014) sekä muuttuvista suomalaisista äänimaisemista (2016). Vuonna 2006 ilmestynyt julkaisu *Sata suomalaista äänimaisemaa* on kolmivuotinen, vuosina 2004–2006 toteutettu tallennus-, suojelu- ja tutkimusprojekti, jonka tarkoituksena oli kerätä Suomessa esiintyneitä äänimaisemia. Uimonen oli mukana toimittamassa kyseistä teosta. *Sata suomalaista äänimaisemaa* on todella kattava projekti, joka keskittyy ääniympäristön laadullisiin tekijöihin ja ääniympäristöstä saatuihin kokemuksiin. Projekti antaa tietoisuutta ääniympäristön merkityksestä ihmisen hyvinvoinnille sekä syventää ääniympäristöjen monimuotoisuutta.

Noora Vikmanin väitöskirja *Eletty ääniympäristö: Pohjoisitalialaisen Cembran kylän kuulokulmat muutoksessa* (2007) aineisto pohjautuu pienen italialaiskylän ääniympäristöön, jota tutkittiin kuuntelemalla ja äänittämällä kylän ääniä ja ääniin liittyviä kertomuksia. Vikman on ollut mukana Itä-Suomen ja Pohjois-Karjalan ELY-keskuksen toteuttamassa projektissa *Hiljaisuus ja kuuntelu matkailuosaamisen resursseina Pohjois-Karjalassa* (2013–2015) sekä Suomen Akatemian projektissa *Soundscapes and cultural sustainability* (2009–2012). (University of Eastern Finland: Noora Vikman). Kulttuuritutkimuksen professori Helmi Järviluoma-Mäkelä on kirjoittanut kuusi radioääni-kuunnelmaa ja yli 170 tieteellistä julkaisua sekä toimittanut äänimaisemakirjoja. (Tieaho, 2017.) Hän on ollut mukana *Sata suomalaista äänimaisemaa* -projektissa muun muassa Heikki Uimosen kanssa (kts. edellä). Järviluoman toimittamassa teoksessa *Äänimaisemissa* Järviluoma-Mäkelä on kirjoittanut yhdessä Ulla Pielan kanssa luvun Äänimaisemat tulkintojen kohteena.

Haanpään & Veijolan (2006) toimittamassa tutkimusraportissa *Hiljaisuuden tuotteistaminen Lapin matkailussa* opiskelijat ovat käsitelleet hiljaisuuden tuotteistamista. Lapin yliopistosta valmistuneissa graduissa on käsitelty hiljaisuutta virtuaalisena äänimaisemana ja vuorovaikutteisena matkailutuotteena. Nämä gradut ovat kirjoittaneet Mervi Silvennoinen, jonka gradu on *Hiljaisuus virtuaalisena äänimaisemana: semioottinen tapaustutkimus Visit Finland-maaportaalista* (2011) ja Veera Veijola, jonka gradu on nimeltään *Hiljaisuus vuorovaikutteisena matkailutuotteena* (2015).

Hiljaisuudella ihmisten kommunikoinnissa on neljä merkitystä: 1. Hiljaisuus vaikuttaa ihmisen ajatteluprosesseihin ja kulttuuriseen kehittymiseen, 2. Hiljaisuudella on rooli määrätietoisena, jokapäiväisenä ihmissuhteiden kommunikaatiovälineenä, 3. Hiljaisuudella on rooli poliittisessa ja yhteiskunnallisessa elämässä ja 4. Hiljaisuudella on rooli neuvonnassa ja psykoterapiassa. Hiljaisuudella on suuri merkitys ajattelussa, kielissä, tarkoituksen antamisessa ja kulttuurisessa kehityksessä. (Johannesen, 1974, s. 25.) Häyrysen (2013, s. 5) mukaan hiljaisuuteen tai keskitettyyn kuuntelemiseen ei liity universaaleja arvoja, jotka kaikki ovat tahot niin matkailualalla kuin laajemmin yhteiskunnassa kokisivat samalla tavalla. Hiljaisuutta voidaan pitää suhteellisena käsitteenä, koska hiljaisuus voidaan nähdä toteutuvan, esiintyvän ja koettavan eri paikoissa ja tilanteissa monenlaisin eri tavoin. Hiljaisuuskokemuksia voidaan pitää osaksi subjektiivisina ja osaksi myös tunnesidonnaisina. Hiljaisuuteen liittyvät kokemukset ja hiljaisuuden tarve ovat riippuvaisia paitsi välittömästä ärsykerakitiosta, mutta myös yksilön kulttuurisesta ja sosiaalisesta taustasta sekä elinympäristöstä – eli toisin sanoen siitä kaikesta, mitä henkilö on lapsesta asti oppinut arvostamaan.

Espanjalaisten hiljaisuuskokemuksia ei ole aiemmin juuri tutkittu, mutta jotkin aiemmat tutkimukset sivuavat aihetta. Sanna Tolvanen on tutkinut opinnäytetyössään *Hiljaisuusmatkailuun suhtautuminen matkailuyrityksissä* (2014) Pohjois-Karjalassa sijaitsevien matkailuyritysten yrittäjien suhdetta hiljaisuuteen ja sen tuotteistamiseen. Tolvanen (2014, s. 43) kirjoittaa, että italialaiset ja espanjalaiset matkailijat ovat useimmiten vaikeimpia hiljaisuusmatkailuasiakkaita, koska ”he eivät malta olla hiljaa”. Espanjalaisten käyttäytymistä ja hiljaisia hetkiä käsitellään liiketapakulttuurin näkökulmasta Jenni Alatalon opinnäytetyössä *Espanjalainen liiketapakulttuuri* (2011). Tutkimuksesta käy ilmi, että espanjalaiset ovat keskustelukumppaneina hyvin eläväisiä – puheliaita ja ilmeikkäitä. Häyrynen (2013, s. 8–9) on valottanut *hiljaisuusmatkailijan* prototyypin. Hiljaisuusmatkailijalla on pyrkimys ekologisen kestävyuden eteenpäin viemiseen ja kulttuurisen kokemuksen aitouteen. Tyyppillistä hiljaisuusmatkailijalle ovat korkea koulutus ja hyvä varallisuus. Häyrynen toteaa Visit Finlandin määritelmien pohjalta, että potentiaaliset hiljaisuusmatkailijat ovat *kulturellit individualistimatkailijat*. He ovat keski-ikäisiä tai sitä vanhempia matkailijoita, jotka matkustavat usein puolisonsa kanssa ilman lapsia. Toisaalta *modernit humanistit* ovat myös potentiaalisia hiljaisuusmatkailun asiakkaita. He ovat alle 40-vuotiaita, joille uutuuden viehätys, yhteiskunnallinen solidaarisuus ja (eko-)eettisyys ovat tärkeitä. Kokemuksen aitous, aidot kulttuurit ja aidot elinolot ovat myös oleellisia, kun moderni humanisti valitsee matkakohdettaan.

”Ikävyyttävältä” tuntuva hiljaisuutta yritetään rikkoa kaikin tavoin, ja eleet ja ilmeet tehostavat sanojen merkitystä. Päälle puhuminen on merkki innostuneisuudesta, eikä epäkohteliaisuudesta. Puheenvuoroa ei välttämättä tarvitse odotella espanjalaisen seurassa. (Alatalo, 2011, s. 16.) Suomessa päälle puhuminen mielletään epäkohteliaaksi, ja jopa ärsyttäväksi. Suomalainen ei tosiaan välttämättä saa puheenvuoroa puheliaitten espanjalaisten seurassa, vaikka sitä haluaisi – puheenvuoroa pitää odotella, varsinkin jos henkilö on yhtään ujompi, eikä halua puhua toisten päälle, kuten suomalainen yleensä menettelee. (kts. Muistiinpanoja Erasmus-vaihdon aikana Espanjassa, Sanna Heikkinen, 26.9.2016, s. 81.)

Pölkin ja Teivaisen (2014) kirjoittamassa artikkelissa *Silence an opportunity Finnish tourism industry* Kristiina Hietasaari Visit Finlandista toteaa, että hiljaisuusmatkailulle on kysyntää tulevaisuudessa, koska *hyvinvointimatkailu* eli *wellness-matkailu* on maailmalla kovassa nosteessa. Hietasaaren mielestä hiljaisuus on Suomelle todellinen mahdollisuus, vaikka tuotteistamiseen pitää vielä panostaa. Hiljaisuusmatkailu vetoaa niihin matkailijoihin, jotka ovat esimerkiksi jo kokeneet Euroopan kuuluisat ja suosituimmat nähtävyydet, eli niin sanotut *hot-spotit*. Hietasaari kertoo, että

väestön vanhetessa ja kaupungistumisen voimistumisten vuoksi ihmiset kaipaavat enemmän omaa rauhaa kuin koskaan aiemmin. Suomella on Hietasaaren mukaan kuitenkin vielä paljon tehtävää, ennen kuin hiljaisuutta voidaan myydä: ”Muilla mailla hiljaisuus on varmasti työn alla. Pohjoismaat voivat tarjota luonnonrauhaa. Keski-Euroopasta löytyy jo hienoja hyvinvointikeskuksia.” (Pölkki ja Teivainen, 2014).

Visit Karelia-matkailusivustoilla painotetaan hiljaisuutta ja hiljaisuusmatkailutuotteita. Pölkki ja Teivainen (2014) kirjoittavat, että Kolin kansallismaisemiin Lieksaan on tuotu kiinalaisia matkailijoita jo talvesta 2013 lähtien. Suurkaupungeista, kuten Hong Kongista, tulleet turistit ovat ihmetelleet esimerkiksi vesipisaroiden ääntä, jota he eivät ole koskaan aiemmin elämässään kuulleet. Vikman (2015) kertoo, että Itä-Suomen yliopiston hallinnoima hiljaisuusmatkailu-hankkeen idea lähti siitä, kun Vikman oli jo parinkymmenen vuoden ajan tutkinut äänimaisemia matkaten eri puolilla Eurooppaa tutkimassa erilaisia pieniä paikkakuntia. Itä-Suomesta löytyy paljon hiljaisia alueita ja väljyyttä riittää, mikä johti Vikmanin (2015) mukaan siihen, että matkailuelinkeinon yhteydessä tuli muitakin valtakunnallisia ideoita siitä miten Suomea voitaisiin markkinoida ulkomaalaisille matkailijoille hiljaisena paikkana. Hiljaisuusmatkailu-hanke keskittyy erityisesti pohjoiskarjalaisiin pienyrityksiin, jotka jollain tavalla tarjoavat ympäristöön liittyviä palveluja tai joilla on joku pieni majatalo. Kysymys kuului, miten he ottavat tulevaisuudessa vastaan sellaiset turistit, jotka odottavat matkaltaan hiljaisuutta? Vikmanin (2015) mukaan tärkeää hankkeessa on hiljaisuuden ymmärtäminen, koska hiljaisuus on hyvin subjektiivinen ilmiö. Lisäksi ”aktiivisen hiljaisuuden” tuottamista ja hiljaisen ympäristön kuuntelun kannustamista pidettiin oleellisina kehittämiskohteina. Hankkeen pyrkimyksenä oli luoda hiljaisuusmatkailupaketteja, joita matkailumyyntiorganisaatioiden olisi helppo myydä eteenpäin erilaisille kohderyhmille.

Hiljaisuusmatkailusta on tehty Suomessa jo useampia projekteja ja hankkeita. Lapin yliopiston *Hitaan ajattelun matkustavat laboratoriot* -hanke toteutettiin ajalla 1.3.2016–28.2.2017. Hanketta rahoitti TEKES ja hankkeen tutkijoita olivat Jaana Erkkilä, Soile Veijola, Janne Sinisammal, Janne Honkasilta, Noora Vikman ja Emily Höckert. Hankkeen päätavoitteina oli tutkia taide-, kävely- ja hiljaisuuspainotteisten menetelmien hyvinvointi- ja terveysvaikutuksia sekä kehittää niiden avulla uusia terveysmatkailupalveluja sekä suomalaisia että kansainvälisiä asiakkaita ajatellen. Hitaan ajattelun matkustavat laboratoriot viittaavat kolmeen toiminnalliseen ulottuvuuteen: taiteelliseen ajatteluun, hiljaisuuteen ja kävelyyn. Nämä toimivat tuotekehittämisen lähtökohtina ja ideoiden lähteinä.

Hankkeen tutkimuksellisia tavoitteita oli tutkia niitä mahdollisuuksia, joita on olemassa ihmisen ja yhteisön kokonaisvaltaiselle maailmassa olemiselle. Hankkeessa analysoitiin myös taidelähtöisten menetelmien suunnittelua, toteutuksia ja arviointia terveydessä ja hyvinvoinnissa. Lisäksi tutkittiin hankkeessa syntyvien konseptien liiketoiminnallisia mahdollisuuksia sekä pohdittiin koostuneiden konseptien vientikelpoisuutta ulkomaille sen jälkeen, kun konsepteja oli tutkittu pohjoisen alueen ainutlaatuisissa olosuhteissa. Hankkeen tuloksia voidaan hyödyntää taiteessa, hyvinvoinnissa ja matkailussa. (Hitaan ajattelun matkustavat laboratoriot, Lapin yliopisto.)

Itä-Suomen yliopistossa on tutkittu, miten luonnon ja ympäristön hiljaisuutta pystyttäisiin käyttämään Suomen matkailuvalttina. Kohdealueena on ollut pääasiassa Pohjois-Karjalan alue Suomea kokonaisuutena unohtamatta. Itä-Suomen yliopiston *Hiljaisuus ja kuuntelu matkailuosaamisen resursseina Pohjois-Karjalassa* eli lyhyesti *HiKuMa* toteutettiin vuosina 2013–2015. *HiKuMan* pohjalta useat yritykset Pohjois-Karjalasta ovat olleet mukana kansainvälisessä *Hiljaisuuden kehittäjät* -hankkeessa, joka ajoittuu vuosille 2016–2017. Hankkeen tavoitteina on vahvistaa ja kehittää Pohjois-Karjalan imagoa Hiljaisuusmaakuntana nykytrendien mukaisesti. *HiKuMa* palkittiin vuoden hiljaisuustekona myöntämällä sille Hiljainen haavanlehti -palkinto. Kyseinen palkinto voidaan antaa henkilölle tai yhteisölle, joka työskentelee hiljaisuuden ja hiljaisten alueiden hyväksi. Palkinnon myönsi Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piirijärjestö hankkeen projektitutkija Tuomo Alhojärvelle. Alhojärven mukaan hankkeessa halutaan kunnioittaa äänimaisemaa ja luonnon reunaeh-toja. Lisäksi hankkeen avulla pyritään lisäämään äänimaisemaan ja kuunteluun yhdistettävää osaa-mista ja tietoisuutta. Nurmeksessa sijaitsevan Äksyt Ämmät Oy:n matkailuyrittäjä Minna Murtonen (2016) kertoo, että *HiKuMa*-hankkeen perimmäinen tarkoitus oli saada ihmiset rauhoittumaan, kuuntelemaan itseään ja luopumaan edes joksikin aikaa kännyköistä ja muista mobiililaitteista. (Itä-Suomen yliopisto, 2014; Murtonen 2016.)

Hiljaisuutta on osattu jo tuotteistaa. Murtonen (2016) onkin innoissaan jo olemassa olevista hiljai-suustuotteista Pohjois-Karjalassa, joita ovat Hiljainen kantele, Riippumaton matkailija ja Hiljaiset hetket majataloissa. Nurmeslaisen matkailuyritys Äksyt Ämmät Oy:n (2017) sivuilla kerrotaan: ”Tutustu suomalaiseen sielunmaisemaan luomalla Kalevalan mahtavan Väinämöisen tavoin itsellesi soitin ja lumoudu rauhoittavassa hiljaisessa majatalossa sen kiehtovaan sointiin”. Sivustojen mu-kaan Hiljainen kantele -tuotteeseen kuuluvat opastus, kanteleen soiton opetus, kanteleen tai kante-lekotelon tuunaus ja lounas. Lopuksi itse tehty pikkolokannel saadaan omaksi. Hiljaisuusmatkailu-tuotteita on tullut pikku hiljaa matkailumarkkinoille. Murtosen (2016) mukaan *Riippumaton matkai-lij*a -tuotepaketissa asiakas voi viettää yönsä riippumatossa nukkuen. Hiljaiset hetket majataloissa -

tuotteessa vietetään viikonloppu eri majataloissa Pohjois-Karjalassa sekä osallistutaan erilaisiin *hiljaisuusretriitteihin*: joogaan, metsässä kävelyyn ja yksinkertaisesti itsensä kuulemiseen, joka monella nykyajan hetkisessä arjessa unohtuu. Helsingin keskustassa sijaitseva, kesällä 2012 avattu Kampin kappeli on mahtava esimerkki siitä, kuinka hiljaisuus on tuotu keskelle vilkasta suurkaupunkia.

Lapin Kansassa (9.3.2017) kirjoitetaan, että Lapissa on suunniteltu sähkökäyttöinen moottorikelkka. Sähkömoottorikelkasta ei kuulu kuin matala humina. Jos Lapin safariyritykset ottavat tulevaisuudessa tällaiset kelkat käyttöön, se vähentäisi huomattavasti kelkoista lähtevää melua. Sähkömoottorikelkkasafarit olisivat mainio hiljaisuusmatkailutuote. Mervi Silvennoinen (2011, s. 80) kirjoittaa pro gradussaan *Hiljaisuus virtuaalisena äänimaisemana: semioottinen tapaustutkimus Visit Finland-maaportalista*, että moottorikelkkailu ja koiravaljakkoajelu voidaan nähdä toiminnallisena hiljaisuutena. Vikman (2015) toteaa, että kasvitieteellinen puutarha Botania on hiljaisuuden keidas kaupungissa keskellä Joensuuta ison metsän ja järven rannalla vain puolentoista kilometrin päässä ydinkeskustasta. Tällaisia ”hiljaisuuden keitaita” voisi Vikmanin (2015) mukaan hyödyntää matkailua ajatellen enemmän suomalaisissa kaupungeissa. Suomen Luonnonsuojeluliitto on korostanut hiljaisuuden merkitystä lanseeraamalla Hiljan eli hiljaisuuden päivän, jota vietetään lokakuun kahdeksas päivä. Hiljaisuuden päivänä huomio kiinnitetään ääni- ja melusaasteeseen, joka ympäröi meitä nykypäivänä kaikkialla maailmassa. Hiljaisuuden päivää on vietetty hiljaisuuden edistämiseksi jo vuodesta 2000. (Itä-Suomen yliopisto, 2014; Suomen luonnonsuojeluliitto, 2017.)

1.3 Tutkimuskysymykset ja tutkimuksen tavoitteet

Tutkimuksen yleisenä tavoitteena on tutkia nuoren espanjalaisen suhtautumista hiljaisuuteen. *Tutkimuksen tieteellisenä tavoitteena* on tutkia hiljaisuuskokemuksia ja hiljaisuusmatkailua. *Tutkimukseni päätutkimuskysymys* on ”Mitä hiljaisuus merkitsee nuorelle espanjalaiselle?” *Tutkimuksen osatehtävinä* on saada vastaus seuraaviin kysymyksiin:

- 1) Miten nuori espanjalainen kokee hiljaisuutta asuessaan Suomen Lapissa?
- 2) Miten nuori espanjalainen näkee luonnon ja hiljaisuuden keskinäisen suhteen?
- 3) Millaisena suomalaisen kulttuurin hiljaisuus näyttäytyy nuorelle espanjalaiselle?

Osatehtävien avulla on tarkoitus saada vastaus tutkimuksen päätutkimuskysymykseen. Ne ovat tarkempia kysymyksiä, jotka käsittelevät jokaista valitsemaani teemahaastattelun teemaa eli hiljaisuutta, lappilaista luontoa ja suomalaista kulttuuria. *Näkökulmaksi* rajautui nimenomaan Lapin hiljaisuus, koska opiskelen Lapin yliopistossa ja Lappi on tullut alueena tutuksi asuessani siellä neljän vuoden aikana. Lisäksi kaikki haastateltavat nuoret espanjalaisopiskelijat olivat vaihdossa Lapin yliopistossa Rovaniemellä, joten oli luonnollista kysyä heiltä kokemuksia nimenomaan lappilaisesta luonnosta ja hiljaisuudesta. Näin ollen Lapin hiljaisuus oli helposti lähestyttävissä sekä tutkimuksen tekijän että haastateltavien eli vaihto-opiskelijoiden kannalta. Lisäksi paikallisen, tässä tapauksessa suomalaisen, kulttuurin merkitys on ulkomailla asuessa aina vahvasti läsnä. Tämän vuoksi suomalainen kulttuuri valittiin tämän pro gradun yhdeksi tutkimuskohteeksi. Tutkimustuloksia analysoidessa otettiin huomioon espanjalaisnuoren kulttuuritausta ja hänen asuinpaikkansa Espanjassa, koska haastateltavia oli suurkaupungeista, pienemmiltä paikkakunnilta ja saarilta.

1.4 Tutkimusmenetelmät

Pro graduni on *laadullinen tutkimus*. Tutkimuksen aineistonkeruu on toteutettu haastattelemalla Erasmus-vaihdossa olleita espanjalaisia vaihto-opiskelijoita, jotka ovat opiskelleet Lapin yliopistossa vuosina 2012–2016. Valitsin haastateltaviksi espanjalaiset vaihto-opiskelijat siksi, koska halusin haastatella itseäni verrattuna samanikäisiä henkilöitä, jotka ovat tulevaisuudessa potentiaalisia Suomeen tulevia matkailijoita ja näin ollen myös potentiaalisia hiljaisuusmatkailun asiakkaita. Espanjan tuntemuksellani oli tärkeä painoarvo haastatteluiden onnistumisessa ja ymmärtämisessä. Halusin keskittyä yhteen kansalaisuuteen, koska usein matkailututkimuksen graduissa haastatellaan useampaa kansalaisuutta, joten halusin kokeilla jotain erilaista. Lisäksi halusin haastaa itseäni valitsemalla haastattelukieleksi espanjan, enkä turvallisen ja tutun englannin. Kontrasti hiljaisuuden ja espanjalaisuuden välillä on todella suuri, joten sitä oli mielenkiintoista lähteä tutkimaan tarkemmin. Tekemäni haastattelut ovat *teemahaastatteluja*. Ne toteutettiin puhumalla haastateltavan kanssa kolmesta tutkijan valitsemasta temasta hyvin keskustelunomaisina, kuitenkin tutkijan roolia unohtumatta. Haastateltavan ja tutkijan vuorovaikutuksen kautta on tarkoitus saada tietoa tutkijaa kiinnostavista aiheista. (Eskola & Vastamäki, 2010, s. 26–28.)

Haastateltavien äidinkielen eli espanjan käyttö rauhoitti ja rentoutti haastattelutilannetta, koska haastateltavien ei tarvinnut jännittää englannin puhumista, joka on espanjalaisille usein haastavaa. Espanjalaisnuoret pystyivät ilmaisemaan täydellisesti sen, mitä he halusivat jokaiseen kysymääni

kysymykseen vastata. Haastattelun teemat ja kysymykset oli mietitty etukäteen. Kaikki haastateltavat eivät vastanneet kaikkiin kysymyksiin, jos heillä ei esimerkiksi ollut mielipidettä kyseistä asiaa kohtaan. Joskus uusia ja mielenkiintoisia aiheita tuli keskustelun edetessä. Annoin haastateltavalle tilaa ja aikaa kertoa esimerkiksi tiettyä asiaa koskevan tarinan tai muiston - varsinkin silloin, jos se tuki ja syvensi haastattelusta saamaani materiaalia. Haastattelin jokaisen haastateltavan yksitellen eri päivinä. Aikaa oli varattu tarpeeksi useamman viikon ajalle, joten haastattelutilanteista ei tullut minullekaan liian raskaita, koska niitä ei ollut liikaa samaan aikaan.

Tutkimuksen tuloksia on analysoitu *aineistolähtöisen sisällönanalyysin* avulla. Sisällönanalyysi on perusanalyysimenetelmä, jota on mahdollista käyttää kaikissa laadullisen tutkimuksen perinteissä. Sisällönanalyysi voidaan nähdä niin yksittäisenä metodina kuin väljänä teoreettisena viitekehyksenä useissa erilaisissa analyysikokonaisuuksissa. (Tuomi & Sarajärvi, 2009, s. 91.) *Tutkimuksen tuloksia* voidaan hyödyntää kehitettäessä Suomeen suuntautuvaa hiljaisuusmatkailua sekä markkinoitessa hiljaisuutta ja lappilaista luontoa kansainvälisille markkinoille – tässä tapauksessa erityisesti Espanjaan ja kulttuurisesti Espanjan kaltaisiin maihin, kuten muihin Välimeren maihin ja Latinalaiseen Amerikkaan. Lapin ja muun Suomen matkailuyritykset voivat käyttää tutkimustuloksia hyväksi palvellessaan espanjalaisia ja muista samantapaisista kulttuureista tulevia asiakkaita. Tutkimustulokset toimivat myös lappilaisten matkailuyritysten markkinointiapuna suunniteltaessa markkinointia ulkomaille Espanjaan ja kulttuurisesti muihin samankaltaisiin maihin.

1.5 Tutkimuksen kulku

Pro graduni koostuu esipuheesta ja seitsemästä luvusta. Johdannossa olen esitellyt tutkimuksen lähtökohdat, olen käsitellyt alustavasti hiljaisuutta ja olen esitellyt empiirisen kohteen, eli espanjalaisvaihto-opiskelijoiden hiljaisuuskokemukset Suomen Lapissa. Olen kertonut aiemmasta tutkimuksesta ja artikkeleista hiljaisuuteen ja hiljaisuusmatkailuun liittyen. Lisäksi olen esitellyt tutkimuskysymykset, tutkimuksen tavoitteet ja tutkimusmenetelmät. Tutkimukseni toinen luku on pro gradun *teoreettinen viitekehys*, käsittelee hiljaisuuden moniulotteisuutta. Luvussa pohditaan hiljaisuuden määritelmiä, Suomea hiljaisuusmatkailumaana, hiljaisuutta lappilaisena elementtinä, suomalaisen hiljaisuuden vierautta ja ihmeellisyyttä espanjalaiselle sekä äänimaisemia.

Viitekehyksen tavoitteena on kertoa hiljaisuuteen liittyvästä teoriasta hiljaisuusmatkailun, äänimaisemien, espanjalaisen henkilön hiljaisuuskokemusten sekä hiljaisuusmaana Suomi -teeman avulla.

Aineistoissa ja menetelmissä eli kolmannessa luvussa kerron analyysimenetelmästä, teemahaastattelusta, aineiston keruusta, haastateltavista ja aineiston analyysistä. Luvut neljä, viisi ja kuusi ovat tuloslukuja, jotka keskittyvät tutkielman tuloksiin hiljaisuudesta, lappilaisesta luonnosta ja suomalaisesta kulttuurista. Seitsemäs luku on yhteenveto, jossa kerron tiivistetysti tutkimustuloksista, pohdin mahdollisia jatkotutkimusaiheita ja arvioin tutkimusprosessin luotettavuutta. Yhteenvedon jälkeen tulevat kiitokset, lähteet ja liitteet. Käyttämäni lähteitä on kirjoitettu suomeksi, englanniksi ja espanjaksi. Tällä valinnalla pyrin siihen, että tutkimustekstistä muodostuisi mahdollisimman hyvä ja monipuolinen.

Graduani elävöittävät hiljaisuutta ja melua käsittelevät muistiinpanot, joita tein Erasmus-vaihtoni aikana Palma de Mallorcan saarella Espanjassa ajanjaksolla syyskuu–joulukuu 2016. Nämä muistiinpanot löytyvät tekstistä otsikolla: ”Muistiinpanoja Erasmus-vaihdon aikana Espanjassa, Sanna Heikkinen, (päivämäärä)”. Lisäksi pro gradussani on tekstiä elävöittäviä kuvia, jotka olen ottanut Espanjassa asuessani ja matkaillessani. Sivuilla on myös kartta, taulukoita ja kuvioita muun muassa Espanjaan, Suomeen ja hiljaisuuteen liittyen, jotka auttavat tekstin havainnollistamisessa.

2. HILJAISUUDEN MONIULOTTEISUUS

Tämän luvun tarkoituksena on tutkia hiljaisuutta monipuolisesti. Alussa kerron hiljaisuuden määritelmistä. Hiljaisuus ei ole aina miellyttävä asia, joten tärkeää oli myös painottaa sitä, kun hiljaisuus voi ahdistaa. Äänimaisemat ovat hiljaisuusmatkailun kannalta tärkeä aihe, joten olen kirjoittanut siitä kolmannessa alaluvussa. Valotan Suomen roolia hiljaisuusmatkailumaana alaluvussa neljä. Käsittelem suomalaisista hiljaisuutta myös espanjalaismatkailijan näkökulmasta, mikä on tärkeää tässä pro gradussa. Lopuksi kirjoitan suomalaisesta hiljaisuudesta lappilaisena elementtinä.

2.1 Määritelmiä hiljaisuudesta

"Para mí, el silencio significa vacío, calma, paz y soledad."

Minulle hiljaisuus merkitsee tyhjyyttä, tyyneyttä, rauhaa ja yksinäisyyttä.

- Nainen, 27 vuotta, Palma de Mallorca, vaihto-opiskelija Lapin yliopistossa

Helsingin yliopiston dosentti ja hiljaisuustutkija Outi Ampuja kertoo Jaana Kankaan (2015, s. 18) artikkelissa *Äänet voimistuvat hiljaisuudessa* hiljaisuudesta. *Hiljaisuus* ei ole pelkkää äänettömyyttä, vaan siinä voi kuulla pieniä ääniä, jotka muuten jää kuulematta. Hiljaisuuteen eivät liity kovat, äkilliset äänet tai liikenteestä tai teknologiasta johtuva melu. Luonnon rauha, nukkuvan lapsen hengityksen tuhina, kellon tikitys – nämä kaikki liittyvät hiljaisuuteen. Vikmanin (2015) mukaan sana *hiljaisuus* linkittyy hyvin vahvasti erityisesti hyvinvointi- ja terveystalouteen.

Kangas (2015, s. 18) painottaa, että hiljaisuus on kokemuksena subjektiivinen. Joillekin hiljaisuus ei merkitse mitään. Osalle hiljaisuus on taas elämän voimavara, lohtu vastoinkäymisissä keino ladata akkuja ja hetkellisen onnellisuuden lähde. Luovassa työssä hiljaisuus on vastapaino ja luovuuden ennakkoehto. Jos työssä ollaan jatkuvassa vuorovaikutuksessa, hiljaisuutta tarvitaan lepäämiseen ja palautumiseen. Hiljaisuus ei vaadi reagointia mihinkään, vaan se antaa mahdollisuuden sisäänpäin kääntymiselle ja omien asioiden ajattelemiselle. Viljasen (2017) mukaan kirkolliset juhlapyhät ovat luoneet pitkään hiljaisuutta sillä, että useat kaupat ovat pyhinä kiinni. Kristilliseen pääsiäiseen kuuluu palmusunnuntaina alkava hiljainen viikko. Hiljaisuustutkija ja Helsingin yliopiston dosentti Outi Ampuja toteaa: ”Juhlapyhiin liittyy vuosisataista viisautta siitä, että välillä ihmisten pitää päästä rauhoittumaan. Vuoteen tulee tietty rytmi, tietyt rauhoittumisajat, jolloin pääsee lepäämään ja palautumaan”. (Viljanen, 2017.)

Hiljaisuudella on herkistävä vaikutus. Hiljaisuuteen hakeutuminen liitetään Vikmanin (2015) ja Viljasen (2017) mukaan usein uskontoihin, mietiskelyyn ja retriitteihin. *Retriitti* tulee latinan kielestä sanasta *retraho*, joka tarkoittaa ”vetää takaisin” ja ”noutaa takaisin”. Retriittiä voidaan kuvaila sanoilla lepo, armo, vaatimattomuus ja avoimuus. Se on lepoa, eikä se saa olla vaatimusta tai suorittamista. Kuvainnollisesti ajateltuna siihen voidaan rinnastaa yksinäisyys ja lepoon hakeutuminen. Suomessa retriitit ovat saaneet vakinaisen aseman kuuluessaan monien seurakuntien ja hiippakuntien toimintaan. Retriittiin osallistuva ihminen vetäytyy pois normaalista arjesta, kiireestä ja rutiineista useammaksi päiväksi. Samalla henkilö sitoutuu keskinäiseen vaikenemiseen. Aikataulutettu, valmis ohjelma ja yhden hengen huoneessa majoittuminen auttavat hiljaa olemisessä sekä tietoisesti läsnä olemisessä itselleen ja elämälle. Hiljaisuuden retriittiin sisältää hengellistä etsintää. Retriitti mahdollistaa itsensä kuulemisen taidon, joka unohtuu esimerkiksi hektisessä työssä. Hiljaisuus voi olla avain herkkyyteen ja luovuuden edistämiseen. Hiljaisuus voi myös antaa kokemuksen, että kuuluu osaan kokonaisuutta. Elämän oikeat mittasuhteet voivat retriitin ja hiljaisuuden myötä loksahda paikoilleen. Kokemus retriitistä voi olla myös kielteinen, jos yhtäkkinen hiljaisuus tekee liian suu-

ren eron hektiseen arkeen. Hiljaisuus voi tuoda esille piiloon painetut tunteet ja ajatukset, joiden käsittely koetaan raskaaksi ja hallitsemattomaksi. ”Sisäinen melu” ei ole helppoa korjata hiljaisuudella, ja valitettavasti jotkut voivat lähteä retriitin jälkeen kotiin tuntematta mitään, pettyneenä. (Gothóni & Gothóni, 2016, s. 285–287.) Suomessa sijaitseviin retriittitaloihin kuuluvat ainakin Enonkosken luterilainen luostari, Heponiemen Hiljaisuuden keskus, Metsäkestilä, Saaren retriittikoti, Snoan ja Tammilehto. (Retriittitalot Suomessa). Ulkomaalaisia retriittitaloja ovat esimerkiksi englantilainen St. Beuno’s Jesuit Spirituality Center, norjalainen Lia Gård ja ruotsalainen Berget–St. Davidsgården. (Retriittitaloja muualla).

Venäläinen (2016, s. 36–37) kirjoittaa, että hiljaisuutta on olemassa kolmea eri tyyppiä: mielenhiljaisuutta, luonnonhiljaisuutta ja kuuntelunhiljaisuutta. Hiljaisuuden moniäänisyys sijoittuu *absoluuttisen melun* ja *absoluuttisen hiljaisuuden* välimaastoon. Vertauskuvallisin kolmesta hiljaisuustyyppistä on *mielenhiljaisuus*. Se voidaan liittää muun muassa rauhoittumiseen, keskittymiseen, vetäytymiseen, arkihuolista irtautumiseen, kaupungistumisen eli urbaanista kiireestä pakenemiseen ja työelämän johtuvien paineiden tasapainottamiseen. Hengelliset retriitit, jooga- ja meditaatioleirit sekä Espanjan Santiago de Compostelan pyhiinvaelluksen tapaiset asiat voivat tehdä eroa kiireiseen ja meluisaan arkielämään. Osalle mielenhiljaisuuteen pyrkijöistä nämä vetäytymisen paikat tarkoittavat vain väliaikaista vierailua, mutta osalle esimerkiksi jooga muodostaa pidempiaikaisen elämänprojektin tai jopa kokonaisen elämäkatsomuksen. Mielenhiljaisuuden kautta haetaan myös ”itsensä kehittämistä”.

Venäläinen (2016, s. 38–39) painottaa, että kaikissa kolmessa edellä mainitussa hiljaisuustyyppissä hiljaisuus hahmottuu vähäisenä resurssina, ”joka on mahdollista saavuttaa vain tietyissä ajallisesti, paikallisesti ja kulttuurisesti rajoittuneissa tilanteissa”. Hiljaisuus on usein tilapäistä ja särkyvää, koska paluu arjen meluun on jossain vaiheessa väistämätöntä. Näin suuressa laajuudessa määriteltynä ”hiljaisuus” tarkoittaakin melkein samaa kuin ”rauha” – sisäisten ja ulkoisten häiriötekijöiden poisjäämistä niin mielestä, luonnosta kuin kuuntelemiselle herkistymisestä. Mitä meluisempi ympärillämme oleva arki on, sitä arvokkaampia ovat hiljaisuuden kokemukset. Liiallinen hiljaisuuden niukkuus tekee siitä uhanalaisen, joka tarvitsee olemassa olonsa turvaamiseksi erityistä suojelua. Schaferin (1994, s. 253–254) mukaan niin kuin ihmisen täytyy nukkua kootakseen ajatuksiaan ja saadaakseen energiaa päivän tapahtumien jälkeen, tarvitsee hän myös hiljaisia hetkiä saadaakseen takaisin henkistä ja älyllistä mielenmalttia. Ihminen on aikojen kuluessa voinut hiljentyä sykkivissä kaupungin keskustoissa esimerkiksi kirkoissa ja kirjastoissa tai yksinkertaisesti kotona omassa ma-

kuuhuoneessaan. Maaseudulla oli ennen mahdollista kuulla luonnon ääniä. Pyhäpäivien oli tapana olla hiljaisempia, ennen kuin niistä tuli lomapäiviä täynnä ääntä ja toimintaa. Pohjois-Amerikassa sunnuntai oli viikon hiljaisimpia päiviä ennen kun siitä tuli hauskanpitopäivä, niin sanottu "Funday". Schafer (1994, s. 254) pitää valitettavana sitä, että olemme menettäneet tällaisia hiljaisia paikkoja ja päiviä, kuten pyhäpäiviä – nykyään niiden tilalle on tullut enemmän hälinää ja melua. Silvennoisen (2011, s. 44) mukaan kiire ja kiireettömyys liittyvät niin paikkaan kuin ihmisten mieliin. Kun ihmisellä on paljon aikaa ilman kiireen tuntua, rauha voidaan nähdä hiljaisuuden ilmentymänä. Rauha on aikaa, jota yksilön ei ole pakko käyttää ennakoivasti, suunnitellusti tai täyttääkseen itsensä muiden odotuksia. On otettava huomioon, että rauha voi olla melkein mitä vain, koska rauhan määrite on kunkin yksilön kohdalla subjektiivinen.

On olemassa ihmisen *ulkoinen hiljaisuus* ja ihmisen *sisäinen hiljaisuus*. Ympäristön äänettömyys tai äänet ovat ulkoista hiljaisuutta. Ihmisen sisällä vallitseva olotila on sisäistä hiljaisuutta. Siihen voi liittyä mielen tyyneyttä, rauhallisuutta, liikkumattomuutta ja puhdistautumisen kokemista. Ihminen voi löytää sisäisen hiljaisuuden ulkoisesta hiljaisuudesta, kuten ympäristössään olevasta paikasta, tilasta tai hetkestä. Ympäristön ulkoinen hiljaisuus ja ihmisen sisäinen hiljaisuus siis liittyvät toisiinsa. Hiljaisuus voidaan nähdä kokonaisvaltaisena, sekä *henkisenä* että *fyysisenä* olemisen tilana. Luonto on voimakas hiljaisuuden ominaisuuksien taustavaikuttaja – se antaa mahdollisuuden nauttia esimerkiksi veden solinan äänestä tai mahdollisuuden rentoutua veden äärellä ilman kiireen tuntua. (Jokela, 2003, s. 4; Silvennoinen, 2011, s. 44.)

Carbaugh'n (2010, s. 9) mukaan hiljaisuuden voidaan tulkita olevan "kommunikatiivista toimintaa, joka on täynnä merkitystä." Tämä tarkoittaa sitä, että sama käyttäytyminen hiljaisuuden suhteen on kulttuurisidonnaista: joillekin sama hiljaisuus voi merkitä syvää kunnioittamista toisia kohtaan, kun taas joissakin kulttuureissa hiljaisuus voi merkitä uhmaa. Catherine Bartlett ja Aira Davidsson (2003, s. 43) toteavat, että sanonta "Hiljaisuus on kultaa" (eng. "Silence is golden") on totta vain joissakin kulttuureissa. Joissakin kulttuureissa hiljaisuus on yhtä kuin kuolema. Eri kulttuureissa noudatetaan erilaisia hiljaisuuteen liittyviä malleja. Joissakin maissa on täysin suotavaa puhua keskustelun aikana toisten päälle. Bartlettin ja Davidssonin (2003, s. 43) mukaan eri kulttuurit ovatkin vakuuttuneita, että heidän tapansa keskustella on oikea ja toisten väärä. Esimerkiksi japanilaisten ja suomalaisten kunnioittava ja vähäeleinen keskustelutyyli on päinvastainen amerikkalaisten yltäkylläisyyteen verrattuna.

Angeria, Jokela ja Leinonen (2006, s. 36) kirjoittavat, että luonnossa hiljaisuutta voi kuulla purojen liplatuksena, linnunlauluna ja puiden huminana. Tällaisia hiljaisia taustääniä pystyy aistimaan kaupungissa; asuntoon kantautuva liikenteen kohina on yksi esimerkki tästä. Kaisa Viljanen kirjoittaa 10.4.2017 ilmestyneessä artikkelissaan *Jos haluat lisätä luovuuttasi, hakeudu hiljaisuuteen – Katso neljä asiaa, missä hiljaisuus voi auttaa*, että kaupungissa jokaisessa hetkessä on paljon ääniä. Toisaalta Viljanen muistuttaa, että maaseudulla ja luonnossa ei ole totaalisen hiljaista, vaikka niin usein ajatellaan. Hiljaisuudessakin kuuluu aina jotain. Vain keinotekoiset olosuhteet voivat saada hiljaisuuden kokonaan hiljaiseksi. Tähän pystyy esimerkiksi Aalto-yliopiston hiljainen studio, jossa ulkoiset äänet eristetään pois. Toisaalta tällaisessakin hiljaisessa studiossa, jossa pitäisi vallita äärimmäinen hiljaisuus, ihminen kuulee ja havainnoi oman kehonsa äänet. Verisuonet kohisevat ja korvat humisevat tai soivat. (Viljanen, 2017.)

2.2 Kun hiljaisuus ahdistaa

”Kaikille hiljaisuus ei sovi. Omat ajatukset voivat ahdistaa, kun niitä ei pääse pakoon.”

(Kangas, 2015, s. 18)

”Hissimatka kerrostalon ylimpään kerrokseen tuntuu ikuisuudelta, vaikka se kestää vain sekunteja. Pieneen tilaan on ahtautunut toisilleen tuntematon tuppisuiden vaivaantunut porukka. Katseet kääntyvät kännykkään tai kerrokset näyttävään digitaaliseen numerovaloon”. (Ranta-Tassi, 2017.) Monelle hiljaisuus antaa voimaa elämään, mutta ei kaikille. Toiset haluavat ympärilleen puheensorinaa, musiikkia ja muita ääniä. Hiljaiset hetket voivat tuntua piinaavilta, vaivaannuttavilta ja ahdistavilta. Minna Ranta-Tassi kirjoittaa 6.4.2017 Yle uutisten verkkosivuilla ilmestyneessä artikkelissaan *Kiusallinen hiljaisuus ja pariskunnan mykkäkoulu – hiljaisuus voi olla hermoja raastavaa* hiljaisuuden varjopuolista. Osalle ihmisistä hiljaiset hetket sosiaalisissa tilanteissa voivat olla piinaavia, koska puheenaiheet voivat loppua kesken. Yhdessä koetut hiljaiset tilanteet koetaan kiusallisiksi. (Ranta-Tassi, 2017.) Hiljaisuustutkija Outi Ampuja kertoo: ”Ihmisillä, jotka ovat työnsä puolesta paljon tekemisissä muiden kanssa, hiljaisuuden tarve korostuu. Jos omassa elämässä on paljon keskeneräisiä asioita kuten henkilökohtaisia kriisejä, hiljaisuus voi olla ahdistavaa”. (Ranta-Tassi, 2017.) Huonoja hiljaisuuskokemuksia voi tulla vastaan esimerkiksi työelämässä. Gordonin (2001, s. 319) mukaan ahdistavat hiljaisuuskokemukset ovat yhteydessä huononmuudentunteisiin esimerkiksi sellaisissa tilanteissa, joissa henkilö puolustaa itseään tai omaa ryhmäänsä.

Hiljaisuus voi olla ahdistavaa, jos ihminen on tottunut elämään jatkuvan melun keskellä. Lappilainen kaamos ja pimeys voivat myös pelottaa ulkomaalaista matkailijaa. Hiljaisuus pistää ajattelemaan ja tutkiskelemaan itseään. Varsinkin pimeys tai näköaistin heikentyminen johtaa muiden aistien voimistumiseen – ihminen ottaa vastaan luonnon lähettämiä aistinärsykeitä. Vikman kertoo, että myös ulkoisten virikkeiden, kuten suurten äänien ja hälyn, puuttuminen ympäriltä voivat aiheuttaa pelkoa. Pelko- ja valppaustila saattavat myös kehittyä, koska ympärillä ei ole tuttuja ääniä, kuten auton hurinaa tai metron ulinaa. Vikman kertoo huomanneensa, että muutama hänen kohtaaninsa ulkomaalainen matkailija on kertonut ennen Suomen-matkaansa pelkäävänsä etukäteen hiljaisuutta, kun mitään ei kuulu – miten sellaisesta voi selviytyä? ”Lopulta kuitenkin hiljaisuuteen on totuttu, ja on tajuttu, ettei hiljaisuudessa olekaan mitään pelättävää.” (Angeria, Jokela ja Leinonen, 2006, s. 36; Vikman, 2015.)

Ranta-Tassin (2017) kertoo, että elämäntilanne ja ikä vaikuttavat hiljaisuuden tarpeeseen ja kaipuuseen. Nuoremmalle ajatus kävelystä yksin luonnossa voi kuulostaa Ranta-Tassin mukaan kauhistuttavalta – pienten lasten äiti taas haaveilee hetken rauhasta ja siitä, että pääsisi pois jatkuvasta melusta. Tärkeintä on kuitenkin hiljaisuuden ja melun välinen suhde. Hiljaisuustutkija Ampuja toteaa:

Tärkeintä on tasapaino. Siihen kuuluu hälinää ja maailman vaatimuksia, mutta niiden vastapainoksi tarvitaan hiljaisuutta. Sitä pitää olla sopivasti annosteltuna kunkin yksilöllisiin tarpeisiin. Hiljaisuuteen voi mennä jos haluaa, mutta hiljaisuudesta täytyy olla myös poispääsy. Vaikka hiljaisuus voi pelottaa tai ahdistaa, niin rohkaisen kuitenkin kokeilemaan. (Rinta-Tassi, 2017.)

2.3 Äänimaisemat

Espanjalaisissa äänimaisemissa I

Onko paikallisilla ihmisillä jonkinlainen melun suodatusysteemi? Tuntuu, ettei ihmisiä juuri häiritse kova musiikki tai puhuminen kovaan ääneen. Olen huomannut, että kaupassa musiikit soivat aina täysillä. Esimerkiksi espanjalaisessa nuorten vaateliikkeessä Stradivariuksessa musiikki on aina todella kovalla ja se kuuluu ulos asti. Puhelimeen puhutaan usein kaiuttimen kautta. Toisen ihmisen ”pälätys” kuuluu taustalta ja sitten vastataan isoon ääneen. Minun parvekkeeni on sisäpihalle päin. Sieltä kuuluu alakerran undulaattien laulaminen. Pesukoneen hurina, kokkailun äänet ja vessan vetäisy – ne kuuluvat kaikki. On hyvin tavallista, että latinalaiset musiikkirytmit laitetaan radiosta päälle heti aamusta. Välillä naapurustossa ”kilpaillaan” siitä, kenen musiikki on kaikkein kovimmalla, joten volyymitaso on ollut monena aamuna aikamoinen.

Muistiinpanoja Erasmus-vaihdon aikana Espanjassa, Sanna Heikkinen, 11.9.2016

Helmi Järviluoma ja Ulla Piela kirjoittavat toimittamassaan kirjassa *Äänimaisemissa* (2016, s. 7), äänimaisemakäsitteen merkitys riippuu kontekstista, ajasta ja paikasta. *Äänimaisema* on lyhyesti määriteltynä melun, musiikin, luonnon äänten, ihmisten tai teknologian kokonaisuus, jossa olemme. Uimonen (2014, s. 304) toteaa, että äänimaisema muodostuu erityyppisistä äänistä, joita ympäristössämme on. Nämä äänet rakentavat kuuntelijan käsitystä häntä ympäröivästä maailmasta ja antavat hänelle informaatiota jokaisena vuorokaudenaikana. Äänimaisemassa elävä ihminen tulkitsee äänet sekä toimii ja tekee päätökset äänistä tulkitsemansa tiedon perusteella. Yhtäaikaisesti ihmisillä on kyky muokata toiminnallaan sekä yksityistä että yhteistä äänimaisemaa. Kulttuurisesti, sosiaalisesti ja historiallisesti monimuotoiset ja -arvoiset äänet ovat osa äänimaisemaa.

Harri Huhtamäki (2016, s. 156) kirjoittaa, että äänimaiseman historia koki mullistumisen fonografin keksimisen jälkeen. Silloin oli akustisessa historiassa ensimmäinen kerta, kun ääni pystyi irtautumaan ajasta ja paikasta. Äänen tallentaminen ja sen eteenpäin menevä kehitys ovat muuttaneet äänimaisemaa merkittävästi maailmanlaajuisesti. Ääniteollisuudesta on tullut tärkeä taloudellinen tekijä. Äänestä on syntynyt kompleksi, jolla on niin poliittista, taloudellista että kulttuurillista vaikutusvaltaa joka puolella maapalloa. Järviluoman ja Pielan (2016, s.7, 9) mukaan terminä äänimaisema alkoi tulla useammin esille suomalaisessa tutkimuksessa ja mediassa 1990-luvun alussa. Aktiivisempi äänimaisematutkimus on saanut alkunsa 1980-luvun lopussa. Jo 1960-luvulla Sibelius-Akatemian musiikkikasvatuksen kehittäjät olivat todella tietoisia R. Murray Schaferin eli äänimaisematutkimuksen perustajan, säveltäjän ja musiikkikasvattajan, tekemästä työstä. Viime vuosina Suomessa on tehty monia hiljaisuuteen ja hiljaisuuden hyödyntämiseen keskittyneitä projekteja.

Outi Ampuja (2014, s. 38) kirjoittaa, että merkittäviä murroskohtia, joilla on ollut vaikutusta länsimaiseen ääniympäristöön, ovat teollinen vallankumous, kaupungistuminen ja autoistuminen. Kaikkien edellä mainittujen seikkojen vuoksi maapallolta ei löydy enää monta paikkaa, josta ei puuttuisi moottorin ääntä, lentoliikenteen melua, tavaraliikenteen pauketta, turistivirtaa tai luonnonvarojen käyttämisestä johtuvaa melua, johon voidaan luetella kuuluvaksi esimerkiksi metsänhakuut, öljynporaus ja kaivostoiminta. Lisäksi valtamerien vedenalainen äänimaisema on muuttunut kasvaneen laivaliikenteen ja ääni-impulsseihin pohjautuvan kaikuluotainten käytön takia, mikä on vaikuttanut negatiivisesti merieläimiin, kuten delfiineihin ja valaisiin, joiden suunnistus- ja kommunikaatiokeinot perustuvat äänen käyttöön. Nykypäivänä ihmisillä on aikaisempaa enemmän valtaa ja osaamista muokata äänimaisemaa toimillaan ja päätöksillään. Teknologisten keksintöjen ja maapallon kasvavan väkimäärän takia ihmistoiminnan äänet koventuvat, leviävät laajemmalle ja kestävät entistä

pidempään. Lainsäädännön, kaavoituksen, erilaisten rajoitusten ja poliittisten päätösten pohjalta joitakin alueita voidaan rauhoittaa esimerkiksi teknisten laitteiden ääniltä sekä vaimentaa häiritseviä ja epätoivottuja ääniä. Uudet teknologiset keksinnöt ovat auttaneet torjumaan melua. Tällä tavalla on mahdollista ”elvyttää” myönteisiksi miellettyjä, hiljaisia ääniä sekä vaalia kulttuurisesta ja historiallisesta näkökulmasta tärkeitä äänimaisemia. (Ampuja, 2014b, s. 38–39.)

Luonnonhiljaisuudessa painottuvat ”aidot” ja ”koskemattomat” ääniympäristöt, joissa ihmisen vaikutus on melko pieni. Ideana luonnonhiljaisuutta voidaan pitää kuitenkin paradoksaalisena. Venäläinen (2016, s. 37) muistuttaa, että jokainen luonnossa liikkuja on tietoinen siitä, että luonto ei aina ole hiljainen, vaan ”jopa aggressiivisen meluisa”. Tähän meluisuuteen vaikuttavat lintujen keskeinen konsertti, tuulen ulvominen tai rankkasateen kohina. Hiljaisuus ei siis merkitse luonnonhiljaisuudenkaan kohdalla äänten poissaoloa, koska luonnossa kuulee aina jotain. Toisaalta luonnon äänekkyys ei Venäläisen mukaan (2016, s. 37) vähennä luonnonhiljaisuuden arvokkuutta, vaan luontoon kuuluviksi tulkitut äänet ja niiden läsnäolo vahvistaa kokemuksen aitoutta ja luonnollisuutta sekä sen tuttuutta ja turvallisuutta. *Kuuntelunhiljaisuus* perustuu Venäläisen (2016, s. 38–39) mukaan hienosyisten äänien kuunteluun, joka on mahdollista ainoastaan sellaisessa ympäristössä, jossa on riittävän vähän taustamelua. Kuuntelunhiljaisuus mahdollistaa toivotut kuuntelukokemukset. Äänimaisematutkijat pitävät tällaisia ympäristöjä *hi-fi-ympäristöinä*, jotka teknisessä mielessä ovat tunnettuja korkeista signaali-kohinasuhteestaan ja suuresta informaatiomäärästä. (Truax, 2001, s. 23, 65; Venäläinen, 2016, s. 38.)

Melu on ei-toivottu ja häiritsevä ääni, jolle altistuminen voi vaikuttaa negatiivisesti terveyteen ja vähentää viihtyvyyttä. Suurin yksittäinen melun aiheuttaja on liikenne. Puolet eurooppalaisista kaupunkialueista kärsii liikenteestä johtuvasta melusta, joka on syy oppimisvaikeuksiin ja verenpaineen nousuun. *Melualue* on alue, jonka vuorokautinen keskiäänitaso on yli 55 desibeliä. Yli 55 desibelin ääntä pidetään riskirajana terveysvaikutuksille. Ihmisen elimet pitävät kovia signaaleja varoitusaäkinä, joka voi laukaista stressireaktion. Suuri ääni kasvattaa stressihormoneja ja nostaa verenpainetta. 55 desibelin ääni vastaa esimerkiksi meluisaa luokkahuonetta. WHO:n eli Maailman terveysjärjestön mukaan 40 prosenttia eurooppalaisista asuu alueella, joka ylittää 55 desibelin melutason. Näillä alueilla halutaan totta kai kaikin keinoin rajoittaa melun määrää. Esimerkiksi Espanjassa Palma de Mallorcalla vaihdossa ollessani huomasin esimerkiksi useita musiikin volyyymiin liittyviä rajoitusmääräyksiä (Kuva 6, s. 35). Suomessa yli 55 desibelin melutason ylittävien alueiden määrä on 15 prosenttia. Vain 0,5 prosenttia suomalaisista altistuu lentoliikenteen melulle. Melulle altistu-

vien EU:ssa asuvien kansalaisten määrän on ennustettu kasvavan tulevaisuudessa. Syitä tähän ovat muun muassa asutuksen keskittyminen kaupunkeihin ja liikenteen määrän kasvu. (Ampuja, 2014a, s. 42; Visit Finland, 2017a.) Ampujan (2016, s. 85) mukaan äänimaisemiin voidaan liittää *melusaaste*, jota nykyään voidaan pitää jo merkittävänä ongelmana. Hiljaisuuden ja hiljaisten alueiden myönteisiä vaikutuksia tutkineet ovat usein perehtyneet meluun koskeviin tutkimuksiin. Kun ympäristömelu on poissa, on poissa myös yksi modernin elämän merkittävä stressitekijä. Hiljainen ääniympäristö merkitsee evoluutiohistoriallisesta näkökulmasta ajatellen paluuta ympäristöön, jossa selviytymiseen olemme ihmisen kehityshistorian aikana sopeutuneet. Ihmisen fysiologia ei sisällä melun tapaista jatkuvaa stressin aiheuttajaa. Jatkuva melu syö ihmisen energiaa ja aiheuttaa negatiivisuutta. Ampuja (2016, s. 85) tulkitseekin seuraavaa: ” - - hiljaisuudessa ihmisille jää enemmän fyysisiä ja psyykkisiä voimavaroja käytettäväksi muuhun kuin refleksinomaiseen reagoimiseen.”

Ihmisiä häiritsevät erilaiset äänet. Ympäristöinä kaupunki ja maaseutu ovat erilaisia. Maaseutu ympäristöä sanotaan *hi-fi-ympäristöksi*, jossa äänet erottuvat selkeästi toisistaan. Siellä ei ole jatkuvaa hälyä, kohinaa ja ääniä yhtä aikaa, joiden lähteitä ei enää erota toisistaan. Kaupungit eivät ole niin hiljaisia kuin maaseutu. Toisaalta hyvin hiljaisissa ympäristöissä voi olla yksittäisiä, mekaanisia ihmisen tuottamia ääniä, jotka voivat olla hyvinkin häiritseviä. Kun ympäristö on tarpeeksi rauhallinen, eivätkä sen äänet tuo mieleen mitään uhkaa tai negatiivista, voidaan puhua jo hiljaisuudesta. Tärkeää fyysisen ympäristön lisäksi hiljaisuudessa on tietynlainen asenne ja kiinnostus siihen, että pienet äänet ovat hauskoja ja merkityksellisiä. Esimerkiksi taivaalla ohi lentävän lentokoneen äänestä ei pidä hermostua liikaa, koska se menee ohi. (Vikman, 2015.)

Ampuja (2016, s.79) painottaa, että hiljaisuus ei merkitse totaalista äänten puuttumista ääniympäristössä. Viljanen (2017) toteaa, että kaupungissa jokaisessa hetkessä on paljon ääniä. Viljanen muistuttaa, että maaseudulla ja luonnossa ei ole totaalisen hiljaista, vaikka niin usein ajatellaan. Hiljaisuudessakin kuuluu aina jotain. Määriteltäessä hiljaisuutta luonnon rauhalliseksi ääniympäristöksi, hiljaisuus voi sisältää esimerkiksi jotakin inhimillisestä toiminnasta johtuvia ääniä, joita yleensä pidetään miellyttävinä. Tällaiset äänet eivät usein häiritse ulkona tai luonnossa koettua hiljaisuutta, vaan voivat joiltakin osin jopa vahvistaa hiljaisuuskokemusta. Näitä inhimillisestä toiminnasta johtuvia ääniä ovat lasten iloisten leikkien äänet, moottoriveneen säksätys, ruohonleikkurista tulevat äänet, niittokoneen tai leikkuupuimurin äänet, rakentamisesta johtuvat vasaraniskut ja vanhan ajan kalastaja-aluksista kantautuvat ”put put”-äänet. Hiljaisuutta häiritsevät äänet ovat muun muassa huutavien ja riitelevien ihmisten vihaiset äänet, liikennevälineiden ja työkoneiden äänet sekä voi-

makkaasti jyskyttävä musiikki. Lisäksi läheltä kuuluva ja jatkuva ääni, joka tulee esimerkiksi teknologisesta laitteesta, koetaan häiritsevän hiljaisuuden kokemusta.

”Hiljaisuus voi olla eksoottinen ja hieno kokemus ulkomaalaiselle, kun hän pääsee joksikin aikaa väljyyteen ja olemaan vapaasti ympäristössä...” (Vikman, 2015). Erityisesti kauempaa tulevat asiakkaat, kuten kiinalaiset, ovat kokeilleet Suomen-lomallaan täydessä hiljaisuudessa nukkumista, joka on ollut jo sinällään eksoottinen kokemus. Osaa hiljaisessa nukkuminen saattaa Vikmanin mukaan pelottaa, koska he ovat tottuneet suurkaupungin ääniin. Toisaalta kiinalaiset matkailijat ovat nauttineet todella paljon luontoon tehtävistä hiljaisista ja hitaista retkistä, joiden aikana on ohje siitä, että ei esimerkiksi puhuta, vaan kuunnellaan ympäristöä. Eri kulttuureista tulevat ihmiset kokevat hiljaisuuden eri tavoin. Toisessa kulttuurissa täydellinen rauha ja hiljaisuus voivat olla rentouttavia asioita, kun taas toisessa ne koetaan ahdistavina ja jopa pelottavina. On tärkeää huomata, että tietyissä kulttuureissa hiljentymisen ja hiljaisuus liittyvät olennaisesti uskontoon, joten niitä ei luonnostaan liitetä vapaa-aikaan ja lomaan. Hiljaisuuden kokeminen ja käsittäminen on *kulttuurisidonnaista*. Kulttuuri ja yksilön *enkulturoituminen* eli sosiaalistuminen omaan kulttuuriin luovat kehikon äänten tulkinnalle. Ihminen tottuu oman yhteisönsä ääniin. Kun ääntä tulkitaan, vaikuttavat siihen sekä kulttuuri että henkilö itse, koska kulttuurista ja omat mieltymykset antavat merkityksen henkilön kuulemille ja tuottamille äänille. ”Kaikkia hiljaisuus ei puhuttele ja vedä puoleensa. Hiljaisuuden tarve ja kokeminen ovat yksilöllisiä ja kulttuurisidonnaisia”, kertoo hiljaisuustutkija Outi Ampuja (Rinta-Tassi, 2017.) Hiljaisuuteen liittyvät odotukset, oma elinympäristö ja oma arki vaikuttavat ulkomaalaisen matkailijan hiljaisuuden kokemukseen Suomessa. Paikallisille suomalaisille matkailuyrittäjille tämä on ollut oppimisen paikka, koska he ovat saattaneet elää samassa paikassa koko elämänsä ja näin ollen niin sanotusti ”turtuneet” hiljaisuuteen. Hiljaisuuden eksoottisuutta ja puuttumista arkielämästä ei välttämättä ajatella, koska se on oleellinen osa omaa arkea ja elämää. (Jokela, 2003, s. 4; Rinta-Tassi, 2017; Uimonen, 2016, s.17; Vikman, 2015.)

Espanjalaisissa äänimaisemissa II

Zumba-tunneilla kukaan ei valita, kun musiikki on täysillä. Suomessa ryhmäliikuntatunneilla ohjaaja kysyy yleensä, onko volyyymi liian kovalla, ja sitä mieluemmin hiljennetään kuin laitetaan kovemmalle. Jos täällä musiikki on vähänkään liian hiljaisella, sitä vaan kovennetaan. Kun aloitin tanssitunnit Mallorcalla syyskuun alussa, korvani soivat alussa inhottavasti joka liikuntatuokion jälkeen juuri kovan volyymitason takia. Nyt kuitenkin alan tottua siihen, että musiikkia soitetaan treenisalilla vähintään yhtä kovalla kuin Suomen baareissa.

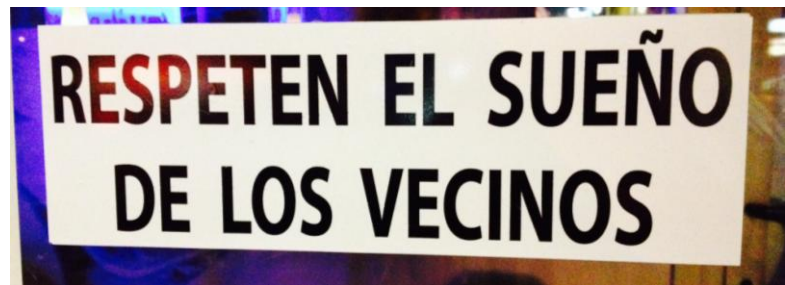
Muistiinpanoja Erasmus-vaihdon aikana Espanjassa, Sanna Heikkinen, 11.10.2016

Hiljaisuus ja kuuntelu matkailuosaamisen resursseina Pohjois-Karjalassa eli lyhyesti *HiKuMa*-hankkeessa mukana ollut projektitutkija Tuomo Alhojärvi kertoo, että hiljainen ääniympäristö mahdollistaa kuuntelun, hiljentymisen ja oppimisen, niin yksin kuin yhdessä. Hiljaisuuden kokeminen ei välttämättä hänen mukaansa tarkoita täyttä äänettömyyttä vaan äänimaiseman osat voiva olla läsnä monimuotoisesti. Alhojärvi toteaa, että ”hiljaisuus on mahdollisuus, jossa asiat alkavat elää.” (Itä-Suomen yliopisto, 2014.) . Filosofian tohtori, Helsingin yliopiston Suomen ja pohjoismaiden historian dosentti ja tietokirjailija Ampuja toteaa, että hiljaisuus sisältää paljon mahdollisuuksia: ”Hiljaisuus tarkoittaa paitsi ääniympäristön rauhallisuutta myös taukoa maailman vaatimuksilta.” Hiljaisuudessa voi olla kun sitä haluaa, mutta toisaalta Ampujan mukaan siitä täytyy olla myös pääsy pois. Ampuja sanoo, että nykypäivän maailmassa on paljon ärsykeitä. Vaikka kestämmekin näitä ärsykeitä suhteellisen hyvin, hiljaisuus antaa mielelle ja ruumiille vastapainoa. (Rinta-Tassi, 2017.)

Espanjalaisissa äänimaisemissa III

Tänään kävin muiden vaihto-opiskelijoiden kanssa Palman vanhassa kaupungissa. Siellä näin paljon huomiokylttejä siitä, kuinka naapureiden unta pitää kunnioittaa (kuvat 4 ja 5, s. 35). Eräs paikallinen opiskelija kertoi minulle, että tiistaisin vanhassa kaupungissa järjestettävä tapaskierros on aiheuttanut eripuraa asukkaiden ja kierrokselle osallistuvien välillä. Ennen kierros kesti reilusti yhteen–kahteen asti yöllä, ja tapasbaarit olivat auki. Nykyään kyseisen alueen baareissa aletaan laittaa pillit pussiin ja hätistellä asiakkaita jo hyvissä ajoin ennen puolta yötä, koska hankaluuksiin poliisin ja asukkaiden kanssa ei haluta enää joutua.

Muistiinpanoja Erasmus-vaihdon aikana Espanjassa, Sanna Heikkinen, 12.9.2016

Kuvat 4 ja 5. "Kunnioittakaa naapureiden unta", kehottavat kyltit baarien ovesa Palma de Mallorcalla.

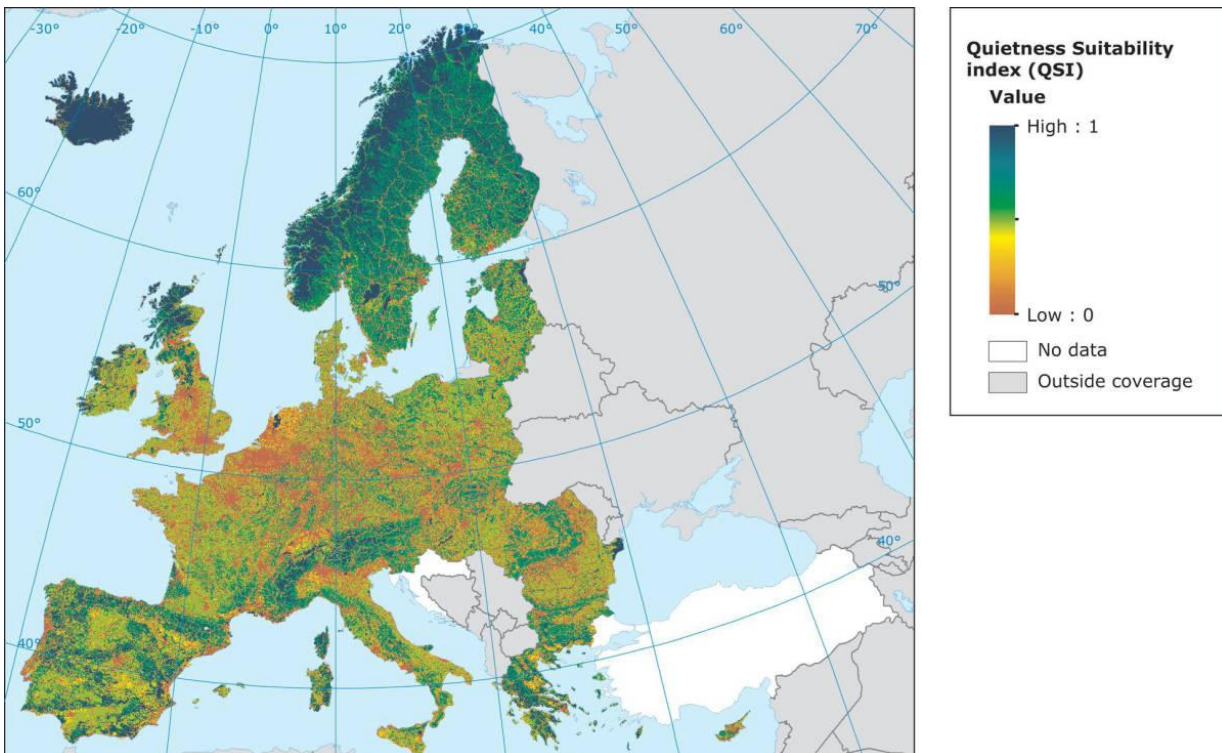
Kuvat: Sanna Heikkinen (syyskuu 2016)

Kuva 6. Katalaaniksi kirjoitettu kyltti kertoo musiikin volyymin rajoittamismääräyksestä Palma de Mallorcan keskustassa. Kuva: Sanna Heikkinen (syyskuu 2016)

2.4 Suomi, hiljaisuusmatkailumaa

Suomi on alueena pohjoinen ja syrjäinen (Hemmi, 2005, s. 11). Pohjoismaissa hiljaisten alueiden määrä on huomattava (kts. Euroopan ympäristökeskuksen EEA:n hiljaisuusindeksi vuodelta 2016, kuva 7, s. 36). Euroopan ympäristökeskuksen mukaan Euroopan unionin alueelta Suomi ja Ruotsi kuuluvat maihin, joissa on eniten hiljaisia alueita. Vuonna 2014 tehdyn tutkimuksen mukaan Suomen pinta-alasta yli 80 prosenttia kuuluu joko täysin tai suhteellisen hiljaisiin alueisiin. Neliökilometreissä ajateltuna yhteensä yli 35 000 neliökilometriä Suomen alueista luokiteltiin täysin hiljaisiksi. Nämä alueet, joissa vallitsee täysi hiljaisuus, ovat kokonaisuudessaan suurempia kuin Belgian ja Luxembourgin pinta-alat yhteensä. (Haapamatti, 2017a; Visit Finland, 2017a.)

Kuva 7. Euroopan ympäristökeskuksen EEA:n julkaisema hiljaisuusindeksi (Quietness Suitability index QSI) vuodelta 2016 kertoo, että Pohjoismaissa hiljaisuutta esiintyy todella paljon. Gradussa tarkastelun alla olevasta Espanjasta voidaan todeta, että hiljaisuutta on etenkin pohjoisessa ja vuoristoisilla alueilla, kuten Sierra Nevadassa Etelä-Espanjassa. Ero Suomeen ja muihin Pohjoismaihin on kuitenkin selvä. (Haettu 11.3.2017 osoitteesta <http://www.eea.europa.eu/data-and-maps/figures/quietness-suitability-index-qli-1>)

Rovaniemestä on muodostunut eräs Suomeen suuntautuvan matkailun tärkeimmistä alueista Napapiirin ansiosta. Muita mainitsemisen arvoisia seikkoja ovat kansainvälisten matkailijoiden suosiman Nordkappin läheisyys, Suomen sijainti Euroopan Unionin itäisimpänä maana Venäjän rajalla ja miljoonakaupunki Pietarin läheisyys. Suomen pohjoisimpia erämaita on kutsuttu "Euroopan viimei-

siksi erämaiksi". Harvaan asuttu maamme tarjoaakin luontomatkailulle mahtavat puitteet. Suomea pidetään erityisesti talvimatkailumaana. Tätä auttaa myös se, että lumen väheneminen Keski-Euroopan alppialueilla saa matkailijat suuntautumaan yhä pohjoisemmaksi. Luonto ja luonnon tarjoama rauha ja hiljaisuus ovat tärkeitä Suomeen suuntautuvan matkailun kannalta. Kun matkailijoilta kysytään, mitä he haluavat luontomatkailulta, esille tulevat hiljaisuus, rauha, puhdas luonto sekä kaunis ja rakentamaton maisema. Suomessa on paljon kansallispuistoja, jotka tarjoavat matkailijoille hyviä reittejä ja palveluita. (Hemmi, 2005, s.11–12; Visit Finland, 2017a.)

“Hiljaisuus on sitä, että kuulee lumen satavan maahan tai lehden tippuvan puusta. Maailmassa on ihmisiä, jotka eivät ole koskaan kokeneet metsän rauhaa. Suomi on ottanut yhdeksi matkailun pääteemakseen hiljaisuuden”. (Kangas, 2015, s. 17.) Suomalaiselle luonnollinen asia eli *jokamiehen oikeudet*, liikkuminen metsässä sekä marjojen ja sienien poimiminen, eivät ole mahdollisia monessa maassa. Kaikissa maissa ei ole päivänselvää nauttia luonnon rauhasta ja hiljaisuudesta kuin Suomessa on. Jos tällainen hiljaisuuden kokemus koetaan turvalliseksi, voi se parhaimmillaan olla matkailijalle ja yleensäkin ulkomaalaiselle hyvin eksoottinen ja ainutlaatuinen. (Mukaiillen Jokela, 2003, s. 4.)

Nykypäivän arkielämä on täynnä työtä, toimintaa ja harrastuksia. Moni käy joogassa, meditaatiossa ja hemmotteluhoidoissa hektisyyden vastapainoksi. Tämä kaikki kertoo siitä, että matkailijat ja yleensäkin ihmiset hakevat vapaa-ajallaan ja lomallaan rentoutumista, hiljaisuutta ja häiriöttömiä kokemuksia luonnossa. Tila, aika, rauha ja hiljaisuus ovat neljä elementtiä, jotka puuttuvat modernista elämästä. Hiljaisuuteen kytkeytyvä aika voidaan ymmärtää kiireettömyytenä ja vapautena. Suomessa on kuitenkin mahdollista hiljentyä jopa kaupungin keskustassa. Suomessa voi mökkeillä, nauttia saunasta ja kuunnella linnun laulua järven rannalla – silloin voi jopa kuulla omat ajatuksensa. (Angeria, Jokela & Leinonen, 2006, s. 37; Silvennoinen, 2011, s. 43.)

Suomen hiljaisuus on ollut näyttävästi esillä Visit Finlandin *Silence, please* -ohjelman kautta. Ohjelmassa korostetaan muun muassa revontulien katselua, rauhallista ja tunnelmallista perhejoulua, keskikesää, suomalaista maaseutua, pilkkimistä, murtomaahiihtoa ja Tove Janssonin inspiraationa toiminutta rannikkoseutua ja saaristoa. Hiljaisuuden tärkeyttä ja Suomessa olevaa tilaa on kuvattu seuraavasti: "In the rush and crush of modern life, the rarities are what we value the most, such as space, quiet and time. The space to breathe, a time to dream... you can find these treasures in Finland, where the lakes are many and the people are few." ("Nykyelämän kiireessä harvinaisuudet, joita arvostamme ovat tila, hiljaisuus ja aika. Tilaa hengittämiseen, aikaa unelmoimiseen... voit

löytää nämä aarteet Suomesta, missä on paljon järviä, mutta vähän ihmisiä.”). (Visit Finland, 2017b.)

Visit Finlandin toinen ajankohtainen konsepti on *FinRelax*, jossa hiljaisuus tulee myös näyttävästi esille. Suomen tunnetuimmat vetovoimatekijät ovat järvet ja metsät, sauna, pohjoinen eksotiikka sekä luonnonrauha. Ohjelma keskittyy hyvinvointimatkailuun, josta on tullut kansainvälisesti kasvava ala. FinRelax-hyvinvointiloma koostuu muun muassa tilasta, valosta ja hiljaisuudesta. Hyvinvointimatkailuun voidaan liittää tällä hetkellä suosittu *mindfulness*, joka ”korostaa hiljentymistä ja hetkeen keskittymistä, jolloin ympäristöä kuulostellaan tavallista tarkemmin.” (Viljanen, 2017.) Suomen luonnon rauha ja suomalaisia ympäröivä hiljaisuus auttavat poistamaan stressiä. Luonnonrauha ja hiljaisuus edesauttavat myös arjen kiireistä irrottautumisessa. Sivuilla kirjoitetaan, kuinka ympäröivä hiljaisuus ja etenkin talven kaamos auttavat hyvän, virkistävän unen saamisessa, joka puolestaan vaikuttaa jaksamiseen hektisessä ja vaativassa työelämässä. (Visit Finland, 2016.)

Suomalaiset ovat rauhaa rakastava kansa. Metsä, sauna, oma koti, kirjasto – rauhaa löytyy kaikkialta. (Ranta-Tassi, 2017.) Carbaugh (2010, s. 122–123) kirjoittaa, että suomalaisille hiljaisena oleminen on luonteva tapa olla: liika puhuminen voi tuntua vähemmän luonnolliselta, jopa luonnottomalta. Suomalaisille ominaista on myös *sosiaalinen hiljaisuus* (eng. social silence) ja ajattelevaisesti puhuminen. Puhuttaessa on pidettävä huolta siitä, että ”on jotain sosiaalisesti hyödyllistä sanottavaa.” Sosiaalisissa tilanteissa on siis paljon hiljaisia hetkiä ja yleensä ihmiset ajattelevat, mitä sanovat. *Keerna*-lehdessä ilmestyneessä Jaana Kankaan artikkelissa *Äänet voimistuvat hiljaisuudessa* (2015, s. 18.) luontomatkatilaukseyrityksen Nurmeksessa Itä-Suomessa omistava matkatilaukseyrittäjä Minna Murtonen kertoo: ”Ulkomaalaiset tuovat sen tulon tänne. Suomalaisille on hankala myydä hiljaisuutta, koska heillä on sitä ihan luonnostaan. Ulkomaalaisille kaikki meidän aktiviteetit ovat hiljaisuutta. Suomalaisille siihen pitää ympätä jotain muuta, esimerkiksi joogaa. Ehkä tulevaisuudessa suomalaisetkin tarvitsevat hiljaisuustuotteita, kun luonnosta vieraannutaan yhä enemmän.”

Suomalaiset jakavat muiden pohjoismaalaisten kanssa yleisen suuntauksen hiljaisuuden suhteen: silloin puhutaan kun on jotain sanottavaa. Jos sanottavaa ei ole, on parempi olla hiljaa. Liiallista puheliaisuutta pidetään jopa lipevänä ja epäluotettavana. Suomessa, Ruotsissa, Tanskassa ja Norjassa hiljaisuus ilmaisee kiinnostusta ja huomiota. Pohjoismaalaisten mielestä hiljainen hetki viestittää toiselle henkilölle että hänen halutaan jatkavan puhumista. (Sajavaara ja Lehtonen, 1997, s. 270; Samovar, Porter, McDaniel ja Roy, 2013, s. 303.) Suomessa hiljaisuutta ei ole rinnastettu epäonnistumiseen kommunikoinnissa – hiljaisuus on olennainen osa sosiaalista vuorovaikutusta. Suomalai-

silla ei ole tapana kertoa omia mielipiteitään, koska se koetaan epäystävällisenä tai sopimattomana. Sen sijaan hyväksyttävämpiä ovat nyökkäys hyväksyvästi, hiljainen hymy, perusteltu argumentti ja eripuraisuuden välttely. (Lewis, 2005, s. 67–68.) Olbertz-Siitonen & Siitonen (2015, s. 318, 324) kuitenkin kirjoittavat, että useiden akateemisten lähteiden mukaan suomalaiset eroavat monista muista kansallisuuksista hiljaisuuden toleranssinsa takia. Suomalaisilla on halu pysyä hiljaa keskusteluissa: tyypillisiä piirteitä ovat puheen pitkät tauot ja hiljaiset hetket. Sajavaara ja Lehtonen (1997, s. 276) kirjoittavat, että "suomalainen on yleensä hyvä kuuntelija, mutta huono puhuja." Suomalaiselle on harvinaista olla keskustelun aloittaja. Hän myös puuttuu harvoin keskusteluihin.

Suomalaisia pidetään ihmisinä, joille hiljaisuus on luonnollinen asia: he eivät halua yrittää välttää sitä. (Olbertz-Siitonen & Siitonen, 2015, s. 320.) Hiljaisen suomalaisen myytti rakentuu Olbertz-Siitosen ja Siitosen (2015, s. 320) seuraavanlaisesti: 1) se on koottu huterin perustein, 2) se on laajalle levinnyt, 3) sitä voidaan käyttää tarkoituksen mukaisesti, 4) se on intuitiivisesti houkutteleva, 5) se on vastustuskykyinen muutoksille ja 6) se on itseään toistava. Olbertz-Siitonen & Siitonen (2015, s. 320) kirjoittavat, että Lehtosen ja Sajavaaran (1985) mukaan hiljaisuus on suomalainen "keskustelunormi". Kaikki suomalaiset arvostavat hiljaisuuden merkitystä keskusteluissa. Tämän todistavat monet suomalaiset elokuvat, sananlaskut ja sanonnat. Monissa kielissä on hiljaisuuteen liittyviä sanontoja. Saksassa sanotaan "*Reden ist Silber, Schweigen ist Gold*" (Puhuminen on hopeaa, vaikeneminen on kultaa) ja "*Stille wasser sind tief*" (Hiljaiset vedet ovat syviä). Englannin kielestä löytyvät sanonnat "*Silence is Golden*" (Hiljaisuus on kultaa) ja "*Still waters run deep*" (Tyyneessä vedessä isot kalat kutevat).

Lehtosen ja Sajavaaran (1985, s. 194) mukaan "The Silent Finn" on jo käsite sinänsä niin Suomessa kuin Suomen rajojen ulkopuolella. Kansainvälisten tapaamisten ja konferenssien yhteydessä on nähtävissä suomalaisille ominaista hiljaisuutta. Hiljaisuutta perustellaan "kommunikatiivisen kilpailun puuttumisena vieraisissa kielissä" tai "koska suomalaiset siirtävät kommunikatiiviset kuviot keskusteluun suomen kielestä" – eli he ovat hiljaisia kansainvälisessäkin seurassa. Olbertz-Siitonen & Siitonen (2015, s. 323–324) kritisoivat hiljaisen suomalaisen stereotyyppisyyttä. Asiaa ei ole yritetty selvittää empiirisesti, eikä myöskään ideaa "hiljaisesta suomalaisesta" ole valitettavasti kyseenalaistettu tarpeeksi. Olbertz-Siitonen & Siitonen (2015, s. 325) toteavat, että joidenkin akateemisten lähteiden mukaan suomalaiset nähdään ihmisinä, jotka "vaijentavat lapsensa" ja kehottavat lapsiaan ylipäättään olemaan hiljaa. Bagwasin (2012) mukaan suomalaislapset eivät saisi puhua ruoka suussa – eivätkä etenkin vanhempiansa seurassa. Suomeen tulevia lomamatkailijoita ja työmatkailijoita

kehotetaan ottamaan huomioon suomalaisten hiljaisuus. Myös useat suomalaiset yliopistot, kuten Jyväskylän yliopisto, Turun yliopisto ja Tampereen yliopisto, huomauttavat kansainvälisiä opiskelijoita suomalaisesta hiljaisuudesta: "Suomalaiset puhuvat kun he tuntevat, että heillä on jotain erityistä sanottavaa" (Jyväskylän yliopisto 2014, s. 57). Olbertz-Siitonen & Siitonen (2015, s. 325) kirjoittavat, että Danielle Knafo toteaa artikkelissaan *Solitude and Relatedness. A Wily and Complex Twinship Reply to Commentaries* (2012, s. 85) suomalaisten saattavan pelätä puheella olevan negatiivisia vaikutuksia terveyteen. Knafon (2012, s. 85) mukaan kulttuurilla on suuri merkitys yksinäisyyden ja parisuhteen kokemiseen ja niihin suhtautumiseen. Suomalaisten *pyhä hiljaisuus* (eng. *sacred silence*) edistää terveyttä ja ajattelevaisuutta - ainakin suomalaiset uskovat näin, ja siten arvostavat hiljaisuutta syvästi.

Olbertz-Siitonen & Siitonen (2015, s. 326) kirjoittavat, että Lehtonen ja Sajavaara (1985, s.194) toteavat suomalaisten suvaitsevaisuuden hiljaisuutta kohtaan olevan erilainen muihin maihin, etenkin Länsi-Euroopan kulttuureihin, verrattuna. Tämä on tullut ilmi, kun suomalaiset ovat muunmaalaisten kanssa, mutta myös silloin, kun toisista Euroopan maista kotoisin olevat vierailevat Suomessa. Lisäksi luonnon ajatellaan olevan yksi syy suomalaisten hiljaiselle olemukselle. Kylmä ilmasto ja pitkät, kylmät talvet vaikuttavat suuresti suomalaisten hiljaisuuden arvostukseen ja vähäiseen eleiden käyttöön ja ilmaisuun. Äänekäs itseilmaisu nähdään käytettävän vain potentiaalisissa hätätilanteissa. Talvella suomalaisten eleiden ilmaisun vähyyteen vaikuttaa taas paksu pukeutuminen sekä huono näkyvyys pimeällä. (Huttunen & al., 2013, s. 97, artikkelissa Olbertz-Siitonen & Siitonen, 2015, s. 326.)

Yle uutisten nettisivuilla 3.2.2016 julkaistussa artikkelissa kerrotaan, että suomalainen hiljaisuus ei välttämättä ole ujoutta, vaan kyseessä on paremminkin "erilainen kommunikointimuoto." Keskustelun korvaa usein sanaton viestintä. Suomalaisia pidetään stereotyyppisesti ujoina ja hiljaisina. Artikkelissa painotetaan, että hiljaisuus on oleellinen osa suomalaista vuorovaikutusta. Sellaisissa tilanteissa, joissa yleensä käytettäisiin puhetta, käytetäänkin sanatonta viestintää. Turun yliopiston tulevaisuudentutkimuksen yliopisto-opettaja ja kulttuuriperinnön tutkimuksen dosentti Katriina Siivonen toteaa seuraavasti: "Täällä [Suomessa] pystytään ehkä helpommin sietämään sitä, että ollaan yhdessä hiljaa, kuin muualla." Siivonen miettii, kuinka puheliimmista kulttuureista tulevat pystyisivät huomioimaan suomalaisten hiljaisia viestejä: "Se on varmasti todella vaikea viestinnän muoto oppia, koska se on niin huomaamaton ja hiljainen." Toisaalta Siivonen muistuttaa, että vähäeleistä kulttuuria löytyy muualtakin kuin Suomesta. Hänen mukaansa hiljaisen tiedon että että kulttuureja

pitäisi osata arvostaa: "Hiljainen, sanaton viestintäkin on viestintää, ja ystävällistä ja kohteliasta. On arvokasta, että osaa kuunnella ja huomioida pieniä viestejä --."

Vikman (2015) toivoo, että hiljaisuusmatkailu antaisi ulkomaalaisille matkailijoille vaihtelua. Siinä missä jotkut haluavat matkustaa tuttuihin ja turvallisiin paikkoihin, jotkut haluavat päästä omasta arjesta täysin poikkeavaan ympäristöön. Kun paluu kotimaahan koittaa, Suomesta voitaisiin Vikmanin mukaan viedä tuliaisena ”sellaista herkkää asennetta oman maailmansa suuntaan, jonka vuoksi sielläkin ympäristöä voitaisiin arvostaa.” Vikman haluaisi, että hiljaisuusmatkailuelämys olisi jonkinlainen oppimiskokemus ja arvostamiskysymys. Hänen mukaansa maailmassa on paikkoja, joita ei tarvitse enää kauheasti kehittää. Ilo voidaan siis ottaa irti siitä, mitä jo on olemassa, kuten luonnonympäristöistä – ”ja sitähan Suomessa riittää”, Vikman toteaa.

2.5 Suomalainen hiljaisuus espanjalaismatkailijan silmin

”... es que Finlandia es el país más silencioso del planeta.”

”...koska Suomi on hiljaisin maa maailmassa.”

- Isabel García, El portal de viajes de El Mundo (2016)

Suomalaisessa kulttuurissa siedetään paljon hiljaisuutta. Kun suomalaisella ei ole asiaa, ei keskustelua pidetä väkisin yllä. (Kangas, 2015, s. 18.) Joensuussa Erasmus-vaihdossa lukuvuotensa 2005–2006 viettänyt espanjalainen Santiago Hernández kirjoittaa espanjaksi suosittua *Big in Finland* -blogia, joka havainnollistaa elävästi suomalaista kulttuuria, ihmisiä ja arkea. Hernándezin 14.6.2012 julkaistu teksti kertoo mielenkiintoisesti suomalaisesta hiljaisuudesta espanjalaisen näkökulmasta: *”¿Qué hay de impresionante en Finlandia? El silencio. Allí, incluso los perros no ladran. Los finlandeses son conscientes de ello, ya que no son muy habladores tampoco, y el país se patrocina – además de por sus bosques, lagos y su diseño – por su tranquilidad y silencio”*. (“Mikä Suomessa on henkeäsalpaavaa? Hiljaisuus. Siellä [Suomessa] koiratkaan eivät hauku. Suomalaiset ovat tiedostavat sen [hiljaisuuden], ja koska he eivät myöskään ole kovin puheliaita, maata hallitsee – metsien, järvien ja muotoilun lisäksi – rauhallisuus ja hiljaisuus.”) (Hernández, 2012.)

Espanjalainen Sergio Reseco kirjoittaa 31.7.2012 julkaisemassaan artikkelissa *El país del silencio* (suom. Hiljaisuuden maa) suomalaisesta hiljaisuudesta. Hän kiinnittää huomionsa Suomessa vieraillessaan siihen, kuinka hiljainen maa Suomi on verrattuna Espanjaan, muihin Välimeren maihin ja Latinalaiseen Amerikkaan. Lisäksi suomalaista hiljaista luonnetta ihmetellään. Leikkimielisesti, mutta myös tarkoituksellisesti Reseco nostaa esille Espanjassa suosituksen radio-ohjelman *Hablar por hablar* (vapaasti suomennettuna *Puhumista puhumisen päälle; puhua puhumisen ilosta*). Ohjelman tarkoitus on nimenomaan puhumisessa: kyse on joko puhumisen halusta tai puhumisen tarpeesta.

Jo Helsinki-Vantaalle laskeutuminen teki Resecon (2012) henkilökohtaisesti shokkivaikutuksen, kun hän vertasi lentokenttää eteläeurooppalaiseen lentokenttään. Paikassa, jossa ihmiset tapaavat ja sanovat hyvästit, kuten lentokenttä, on yleensä touhukasta ja vilkasta, jonka vuoksi ääntä on paljon. Kuitenkin Suomessa lentokentällä puhutaan vähemmän kuin Espanjassa ja Reseco toteaa, että ennen kaikkea ”huutamista ei kuulu niin paljon”. Reseco pitää Helsingissä hiljaisena myös julkista liikennettä, kuten raitiovaunuja. Espanjassa Resecon mukaan nähdään paljon henkilöitä, jotka esimerkiksi metrossa laittavat omat musiikkinsa niin täysille, että kaikki kanssamatkustajat kuulevat, mitä he kuuntelevat. Suomessa tällainen nähtäisiin Resecon mielestä ”käytännössä käsittämättömänä” – maassa, jossa on hiljaisia matkustusvaunuja, joissa ei edes välttämättä kuuluteta saapumista seuraavalle pysäkille.

Reseco (2012) toteaa, että suomalaiset rakastavat rauhallisuutta. Suomi on espanjalaisen mielestä puhtaan luonnon, kylmyyden, lumen ja pimeyden maa. Yleisesti ajatellen Resecon mukaan suomalaisilla on syystä tai toisesta rauhallinen luonne. Yksityisyyttä, omaa tilaa ja hiljaisuutta arvostetaan paljon. Reseco ihmettelee myös sitä, kuinka suomalaislapset voivat olla niin hiljaisia ja rauhallisia espanjalaislapsiin verrattuina: suomalaislapset vaikuttavat bussissa käyttäytymiseltään jopa aikuismaisilta. Tämänkin hän laittaa hiljaisuuden piikkiin: “...lo que está claro es que se respeta el derecho al silencio...” (“...on selvää, että oikeutta hiljaisuuteen kunnioitetaan...”).

Reseco (2012) painottaa, että kaikilla pitäisi olla oikeus hiljaisuuteen. On kuitenkin olemassa paikkoja ja maita, joissa ”melu on tavallista ja oikeutta hiljaisuuteen ei kunnioiteta.” Reseco on pahoillaan siitä, että joskus yksinäisyyden ja hiljaisuuden arvo unohdetaan. Esimerkiksi *melusaaste* on osoittautunut todelliseksi ongelmaksi monessa maassa. Toisaalta Reseco pitää hiljaisuutta myös ongelmana, koska hiljaisuus yhdistyy hänen mielestään kyvyttömyyteen tai ongelmiin ihmisten välisessä kommunikoinnissa. Reseco nostaa esille suomalaisten verrattain suuret itsemurhaluvut ja

depressiivisyyteen taipuvaisen luonteen. Hän liittää kaiken tämän ainakin osittain hiljaisuuden piikkiin. “Cuando el silencio o las relaciones y la distancia entre las personas crece, el silencio es un síntoma de que puede haber un problema de salud, una incapacidad”. (“Kun hiljaisuus tai suhteet ja välimatka ihmisten välillä kasvaa, hiljaisuudesta tulee oire, josta voi seurata terveysongelma, kyvyttömyyttä”). (Reseco, 2012.)

Reseco (2012) ihmettelee, että Suomessa on täysin normaalia olla puhumatta naapureille. Tämä olisi Espanjassa aivan käsittämätöntä. Hän päivittelee, miksi suomalaisilla kaduilla ei käydä keskusteluja, ”joita voitaisiin käydä vain neljän fraasin avulla.” Espanjassa, maassa, jossa ihmiset puhuvat koko ajan, tilanne on hyvin erilainen. Kaiken kaikkiaan Reseco pitää hiljaisuutta hyvänä asiana. Valitettavan usein hiljaisuuden arvo kuitenkin unohtuu, vaikka sitä pidetään aarteen veroisena monissa paikoissa ympäri maailmaa. Reseco kehottaakin espanjalaisia lähtemään etsimään todellista hiljaisuutta Suomesta: ”Si quieres comprobarlo, un paseo por Finlandia te puede hacerlo entender mejor”. (“Jos haluat kokea sen [hiljaisuuden], matka Suomeen auttaa sinua ymmärtämään sitä paremmin”). (Reseco, 2012.)

2.6 Hiljaisuus lappilaisena elementtinä

Lappilaiset matkailuasiantuntijat kertovat, että hiljaisuusmatkailun entistä paremman tuotteistamisen avulla voidaan kasvattaa Lapin matkailuliiketoimintaa. Hiljaisuusmatkailu tarjoaa matkailijalle muun muassa luontokokemuksia ja rauhoittumista. Esimerkiksi Aasiassa on useita matkatoimistoja, jotka etsivät rauhallisia ja hiljaisia matkakohteita. Santa’s Hotels -hotelliketjun myyntijohtaja Jussi Perkkiön mukaan esimerkiksi Aasian miljoonakaupungeissa asuville jo metsään meneminen on unohtumaton kokemus. Vuodenajoista syksy nähdään hyvänä hiljaisuuden kokemisen vuodenaikana, koska se nähdään potentiaalisena Lappiin matkustamisaikana kasvavalle eurooppalaiselle yksilömatkailijoille, jotka haluavat rauhoittua, käydä päivävaelluksilla ja asua hotellissa. (Rehtonen, 2016.)

Santa’s Hotelsin Perkkiön ja safariyrittäjä Lapin Safareiden toimitusjohtajan Jyrki Nivan mukaan hiljaisuusmatkailu ei voi itsessään pitää varsinaisena matkailutuotteena, vaikka siihen kytkeytyneitä toimintoja on matkailutoiminnassa:

”Hiljaisuuden läsnäolo Lapissa on itsestäänselvyys, mutta tuotteistaminen pelkästään sen varaan on haastavaa. Täytyy myös muistaa, että kansainvälisille vieraillemme hil-

jaisuus voi olla jopa pelottavaa – siksi se täytyy annostella ja tarjoilla oikein. Emme ole kehittäneet pelkästään hiljaisuuteen keskittyviä elämyksiä, mutta hiljaisten äänen ”melulla” tulee aina olemaan iso merkitys toiminnassamme”, Niva kertoo. (Rehtonen, 2016.)

Myös Lapin yliopiston matkailun kulttuurintutkimuksen professori Soile Veijola toteaa seuraavaa hiljaisuuden tuotteistamisen suhteen: ”Emme lähde siitä, että hitaus, hiljaisuus ja pysähtyminen täytyy välttämättä erotella omaksi matkailusegmentikseen, sillä ulottuvuudet voidaan liittää mukaan matkailutuotteisiin huolellisella ja asiantuntevalla pohjatyöllä”. (Rehtonen, 2016.)

Vikman (2015) kertoo, että Lapissa on ollut jo 2000-luvun alussa hanke Itä-Lapin hiljaisuudesta, jossa hiljaisuutta mietiskeltiin erilaisten matkailupalveluiden yhteydessä. Lappilaisten yrittäjien oma toive oli se, että hiljaisuustematiikkaa syvennettäisiin. Hiljaisuuden ymmärtämisessä on vielä kuitenkin tekemistä ja pohtimista. Erityisesti hiljaisuuden soveltaminen matkailun lisäksi muihin palveluihin aiheuttaa päänvaivaa, koska ”eihän kukaan voi heittäytyä pelkän hiljaisuuden varaan”, toteaa Vikman. Hiljaisuus on kuitenkin ollut jo kauan yksi Lapin keskeisistä elementeistä. Jorma Hemmi kirjoitti jo vuonna 2005 teoksessaan *Matkailu, ympäristö ja luonto osa 2* näin: ”Tulevaisuudessa hiljaisuus matkailussa voi muodostaa tuotemerkin, joka varmistaa asiakkaalle laadukkaat, ympäristöön sekä henkisiin ja paikallisiin arvoihin pohjautuvat palvelut. Hiljaisuusmatkailua voi Lapissa kehittää muun muassa Savukosken erämaissa, Pallaksen ympäristössä ja Ylä-Lapissa, mutta yhtäläillä muuallakin Suomessa.” Haanpään ja Veijolan (2006, s. 17) mukaan Lapin äänimaisemassa kuvataan usein hiljaisuutta. Tällaista hiljaisuutta Lapissa on esimerkiksi syvä rauha erämaassa. Hiljaisuus Lapissa ei kuitenkaan ole aina äänettömyyttä, vaan erilaisia luonnon ääniä, kuten pakkasen narsuntaa kenkien alla, veden lorinaa, tuulen vinguntaa ja koivunlehdistä aiheutuvaa kahinaa. Monipuolisesta äänimaailmasta lappilaisessa luonnossa vastaavat eläimet. Lapin luonnossa on mahdollista kuulla esimerkiksi kaakkurin huutoa tai karhun askelluksesta johtuvaa oksien rasahtelua. Lapin hiljaisuuteen ja luonnon rauhaan sekoittuvat esimerkiksi moottorikelkkojen ja tukkirekkojen ääriä ja jylinä (Angeria, ym., 2006, s. 18). Esimerkiksi moottorikelkoilla liikkuva turistiryhmä rikkoo merkittävästi hiljaisuutta niin kelkkojen melusta että puheensorinastakin johtuen.

Angerian, Moilasen ja Seppisen (2006, s.18–19) mukaan hiljaisuus ja yllättävät äänet luovat sekä turvallisuuden tunnetta että säikäyttävät meitä: yhtäkkinen rasahdus keskellä metsää voi saada aikaan hetkellistä hämmennystä, kun taas kaunis linnunlaulu voi antaa nuotiolla yksinäiselle lohdu-
tusta Lapin erämaan hiljaisuudessa. Tuli nähdään Lapin luonnossa ja siihen liittyvässä äänimaisemassa keskeisenä elementtinä: tunturissa tai havumetsän keskellä istutaan nuotiolla tervastulilla.

(Angeria, Moilanen ja Seppinen, 2006, s.19.) Tuli lappilaisen luonnon hiljaisuudessa voidaan nähdä myös jonkinlaisena taianomaisena elementtinä. Tulen, nuotion, kirkkaan tähtitaivaan ja joiun yhdistelmä saavat monessa aikaan sitä kuuluisaa "Lapin hulluutta".

Lapin luonnon äänimaisemiin kuuluvat vahvasti myös hajuaistimukselliset elämykset, joita voidaan kokea hiljaisuuden vallitessa. Hajuaistin kautta koettava elämyksellisyys nähdään voimakkaana ja niin järjestyttävänä kokemuksena, että se tuntuu "joka solussa elämisen riemuna". Raikas ilma sekä tervan, pihkan ja kahvin tuoksu tuovat nuotiolla istuvalle paljon iloa ja autuutta. Lappi-elämyksiin kuuluu myös kuksakahvi. Hiljaisuudessa ja luonnon rauhassa puisesta kuksasta nautittava kahvi maistuu makealle pitkän hiihtolenkin jälkeen. Kahvin maku ja Lapin luonto kuuluvat yhteen. Luonnossa oleskeliija tuntee kahvin, ruoan ja juoman maut sekä lämmön ja viileyden. Samalla hän aistii luonnon hiljaisuuden, tuulen henkäyksen tai auringosta tulevan lämmön. (Angeria, Moilanen ja Seppinen, 2006, s. 20.)

Suomen Lappiin on jo perustettu erähotelleja, joiden tarkoituksena on saada matkailijat rauhoittumaan lomallaan. Meri-Lapin matkailu Oy:n myyntijohtaja Teija Mikkola toteaa hiljaisuuden viestin ”tulevan vähän joka puolelta”. (Valta, 2017.) Lapin hiljaisuudesta voi muodostua monelle matkailijalle yksi matkan suurimmista elämyksistä, vaikka matkailuyrittäjä ei olisi tajunnut tietoisesti edes korostaa hiljaisuutta matkailutuotteissaan. Mikkola kertoo myös, että hiljaisuutta ollaan pikku hiljaa tuotteistamassa Lapissa. Kuitenkin parantamisen tarvetta löytyy, että siitä olisi kunnolla hyötyä. Liiketoiminnaksi asti hiljaisuusmatkailu on saatava Mikkolan mukaan mahdollisimman pian, koska markkinointiin vaaditaan paljon aikaa. Lapin Tervolassa sijaitsevan matkailuyritys Arctic Emotionin yrittäjät Elina Miettunen ja Pauliina Myllylä ovat keskittyneet tuotteistamaan luonnonrauhaa ja siitä saatavaa stressiä parantavaa vaikutusta. Tarkoituksena ei ole tehdä perinteisiä moottorikelkka- tai huskysafareita ison turistijoukon kanssa, vaan vastaan otetaan pieniä 6–8 hengen ryhmiä. Kaikista tärkeintä on se, että ihminen saadaan pois ärsykkeiden luota. Tärkeänä pidetään myös aitoja kohtaamisia paikallisten kanssa. Miettunen ja Myllylä eivät tarjoa aktiviteetteja, vaan *passiviteetteja*. Passiviteetti ei vaadi paljon keskittymistä, eikä sitä tarvitse tehdä nopeasti: se voi esimerkiksi olla ruoan laittamista nuotiolla tai yksinkertaisesti rauhoittumispaikkaan siirtymistä. (Valta, 2017.)

3. AINEISTOT JA MENETELMÄT

Aineistot ja menetelmät -luvussa käsittelen pro graduuni valitsemaani analyysimenetelmää eli aineistolähtöistä sisällönanalyysiä. Kerron teemahaastattelusta, koska valitsin sen pro graduuni haastattelumuodoksi. Kirjoitan aineiston keruusta, haastateltavista ja aineiston analyysistä. Lopuksi pohdin tutkimuksen luotettavuutta.

3.1 Analyysimenetelmänä aineistolähtöinen sisällönanalyysi

Sisällönanalyysi on perusanalyysimenetelmä, jota on mahdollista käyttää kaikissa laadullisen tutkimuksen perinteissä. Sisällönanalyysi voidaan nähdä niin yksittäisenä metodina kuin väljänä teoreettisena viitekehyksenä useissa erilaisissa analyysikokonaisuuksissa. Monet eri nimillä esiintyvät laadullisen tutkimuksen analyysimenetelmät pohjautuvat jollain tavalla sisällönanalyysiin, jos kyse on kirjoitetuista, kuulluista tai nähdyistä sisällöistä. Sisällönanalyysiä käytetään kvalitatiivisen tutkimuksen ohella myös kvantitatiivisessa eli määrällisessä tutkimuksessa. (Tuomi & Sarajärvi, 2009, s. 91.) Holstin (1968) mukaan sisällönanalyysia on mahdollista käyttää esimerkiksi tilanteissa, jolloin tutkimus tuottaa paljon aineistoa, kuten muun muassa haastattelujen avovastausten analysoinnissa.

Valitsin *aineistolähtöisen sisällönanalyysin*, koska keräämäni aineistolla eli espanjalaisnuorten haastatteluilla on suuri merkitys tämän gradun tuloksille. Päädyin valintaani myös siksi, että menetelmä sopii tutkimuskysymyksiin ja mahdollistaa niihin vastaamisen. Olen käyttänyt aineistolähtöistä sisällönanalyysiä tutkimuksissani ennenkin, joten se tuntui luonnolliselta valinnalta, koska minulla on siitä kokemusta. Aineistolähtöisyyden näkökulmasta espanjalaisnuorten hiljaisuuskokemukset Suomen Lapissa on tutkimuskohteena sellainen, josta ei vielä tiedetä paljon. Jaoin haastattelut kolmeen teemaan eli *hiljaisuuteen, lappilaiseen luontoon ja suomalaiseen kulttuuriin*. Käsittelen näistä jokaista analyysiluvuissa 4, 5 ja 6. Olen analysoinut haastatteluista koostuvaa aineistoa käyttämällä *aineistolähtöistä sisällönanalyysiä*, johon kuuluvat Tuomen ja Sarajärven (s.109, 2009) mukaan seuraavat vaiheet:

1. Haastattelujen kuunteleminen ja kirjoittaminen auki sana sanalta
2. Haastattelujen lukeminen ja sisältöön perehtyminen
3. Pelkistettyjen ilmausten etsiminen ja alleviivaaminen haastattelumateriaalista
4. Pelkistettyjen ilmausten listaaminen
5. Samankaltaisuuksien ja erilaisuuksien etsiminen pelkistetyistä ilmauksista

6. Pelkistettyjen ilmausten yhdistäminen ja alaluokkien muodostaminen
7. Alaluokkien yhdistäminen ja yläluokkien muodostaminen niistä
8. Yläluokkien yhdistäminen ja kokoavan käsitteen muodostaminen

Vastausten suuren määrän takia (yhteensä 43 litteroitua sivua) päätin, että aion analysoida vain osan haastattelujen vastauksista edellä mainitulla 8-osaisella analyysimenetelmällä. Päädyn valitsemaan haastattelukysymykset ja niistä analysoitavat vastaukset niin, että niistä olisi mahdollisimman selkeää tehdä taulukot (kts. edellä mainitut aineistoanalyysin kohdat 4–8). Analyysinäytteet löytyvät pro gradun lopusta sivuilta 107–111.

LIITE 3. Analyysinäyte: Mitä sana ”hiljaisuus” merkitsee sinulle?

LIITE 4. Analyysinäyte: Koetko Rovaniemen hiljaisena paikkana?

LIITE 5. Analyysinäyte: Mitä haluaisit ”viedä muknasi” suomalaisesta kulttuurista Espanjaan?

Minulle oli todella tärkeää, että vaikka haastattelun jokaiseen kysymykseen liittyviä ei loppujen lopuksi analysoitu aineistolähtöisellä sisällönanalyysillä, kaikki haastatteluista saadut vastaukset kävisivät vuoropuhelua teorialähtöisenä ja omien kokemusteni kanssa. Lisäksi haastatteltavien espanjalainen kulttuuritausta on selkeästi mielessäni analysoidessani haastattelujen sisältöä, koska espanjalainen kulttuuri on niin erilainen suomalaisen kulttuuriin verrattuna. Uskon, että henkilön luonteenpiirteiden lisäksi kulttuuritaustalla on myös vaikutus siihen, miten henkilö vastaa kysymyksiin. Koen, että kulttuuritaustalla on myös suuri merkitys asioiden kohtaamisessa, kokemisessa ja niihin reagoimisessa. Espanjalainen voi suhtautua esimerkiksi hiljaisuuteen eri tavalla kuin suomalainen.

Aineiston *litterointi* on tärkeää sisällönanalyysin tekemisessä ja ylipäätään laadullisessa tutkimuksessa. (Tuomi & Sarajärvi, 2009, s. 92–93.) Koodimerkit ovat Eskolan & Suorannan (1996) ja Eskolan (2001) mukaan sisään kirjoitettuja muistiinpanoja, aineistossa käsitellyn jäsentelyä, tekstin kuvailun apuvälineitä, aineiston jäsenyyksen testausvälineitä sekä tekstin eri kohtien etsimistä ja tarkastelukohtia. *Luokittelu* on yksinkertaisin aineiston järjestelemisen muoto. Pääperiaate on se, että aineistosta määritellään luokkia, jonka jälkeen lasketaan kunkin luokan esiintyminen aineistossa. Luokitellusta aineistosta voidaan muodostaa havainnollistava taulukko. (Tuomi & Sarajärvi, 2009, s. 93.)

Laadullista tutkimusta tehdessä tutkijan täytyy valita jokin ”tarkkaan rajattu, kapea ilmiö”, josta on kuitenkin kerrottava lukijalle kaikki, mitä irti on saatavissa. Tutkijalla voi olla käytettävissään muutamakin mielenkiintoista materiaalia, mutta kaikki ei sovi tai kaikkea ei ole mahdollista käyttää kyseessä olevassa tutkimuksessa – tällainen tieto on jätettävä mahdollista jatkotutkimusta varten. Tut-

kimuksen kiinnostuksen kohteiden täytyy näkyä tutkimuksen tarkoituksesta sekä tutkimusongelmasta tai -tehtävästä. (Tuomi & Sarajarvi, 2009, s. 92.)

3.2 Teemahaastattelu

Tutkimukseni on laadullinen tutkimus. Kiviniemen (2007, s.78) mukaan laadullisen tutkimuksen aineistonkeruumenetelmiin kuuluvat esimerkiksi kyselyt, havainnoinnit ja erilaiset haastattelut.

Tässä pro gradussa aineistona toimivat teemahaastattelut. Teemahaastattelujen avulla on mahdollista saada henkilökohtaista ja tärkeää tietoa tutkimusta varten. Halusin saada haastateltavien äänet kuuluviin. Halusin myös antaa haastateltaville mahdollisuuden puhua heille tärkeistä asioista, joista tutkijana en välttämättä edes olisi osannut heiltä kysyä. Teemojen tehtävä on varmistaa tiettyjen, haluttujen asioiden läpi käyminen haastattelujen aikana. Tämä kävi toteen, koska halusin puhua haastateltavien kanssa nimenomaan hiljaisuudesta, lappilaisesta luonnosta ja suomalaisesta kulttuurista. Teemahaastattelun tehtävänä on osaksi hankkia uutta tietoa, mikä sopii yhteen aineistomenetelmäksi valitsemani aineistolähtöisen sisällönanalyysin kanssa.

Saaranen-Kauppisen ja Puusniekan (2006) mukaan teemahaastattelu on keskustelunomainen tilanne, joka etenee ennalta suunniteltujen teemojen mukaan. Teemojen läpikäyminen tehdään vapaassa järjestyksessä, eivätkä kaikki haastateltavat välttämättä puhu kaikista asioista yhtä paljon. Tutkijalla on hyvä olla mukanaan mahdollisimman tiivistetyt muistiinpanot läpikäytävistä teemoista. Tärkeintä tutkijan kannalta on keskittyä keskustelun kulkuun.

Teemoja on hyvä listata allekkain esimerkiksi ranskalaisilla viivoilla. Lisäksi apukysymysten ja avainsanojen pohtiminen keskusten ylläpitämiseksi on suositeltavaa. Teemahaastatteluun eivät kuulu pikkutarkat kysymykset, vaan laajemmat kokonaisuudet. Keskustelu teemoista ja niiden alateemoista tulisi olla varsin vapaamuotoista. Teemahaastattelu on hyvä haastattelumuoto tilanteissa, joissa tietoa halutaan vähemmän tunnetuista asioista ja ilmiöistä. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka, 2006). Hiljaisuusmatkailu, hiljaisuus ja espanjalaismatkailijoiden suhtautuminen hiljaisuuteen ovat ilmiöinä juuri tällaisia.

3.3 Aineiston keruu

Haastattelin espanjalaisvaihto-opiskelijoita yksitellen teemahaastattelua käyttäen talvella 2016 ja keväällä 2017. Teemahaastattelu oli jaettu neljään eri osaan: haastateltavan taustatietoihin, hiljaisuuteen, lappilaiseen luontoon ja suomalaiseen kulttuuriin (kts. haastattelurunko suomeksi, s. 105). Haastattelut tehtiin joko Skypea kautta kotoa käsin tai Lapin yliopistolla Rovaniemellä. Haastattelupaikka valikoitui sen mukaan oliko haastateltava entinen vaihto-opiskelija tai vaihdossa Rovaniemellä haastattelujen aikaan talvella 2015–2016. Jos espanjalaisnuori oli takaisin kotona Espanjassa, haastattelu tapahtui Skypea välityksellä. Skypea tehtyjen haastattelujen aikana haastateltavan ja haastattelijan välillä oli videoyhteys, joka helpotti haastateltavan ja haastattelijan välistä kommunikaatiota. Skypea kautta haastattelin yhteensä viittä ja Lapin yliopistolla kuutta vaihto-opiskelijaa.

Otin huomioon *tutkimusetiikan* haastatteluja tehdessä. Hirsjärvi, Remes ja Sajavaara (2013, s. 25) kirjoittavat, että ihmisillä täytyy olla oikeus päättää, haluavatko he osallistua kyseessä olevaan tutkimukseen. Haastateltavat tiesivät haastatteluun suostuessaan, millaiseen haastatteluun he ovat osallistumassa. Kerroin avoimesti, että kyseessä on pro gradu-työ ja että heidän antamiaan vastauksia ei käytetä muihin tarkoituksiin. Osallistuminen haastatteluun oli täysin vapaaehtoista, eikä ketään pakotettu haastatteluun. Sain haastateltavia etsiessä pari kielteistä vastausta, ja kiitin kyseisiä henkilöitä viestistä, vaikka myönteistä vastausta en saanutkaan. Otin yhteyttä vaihto-opiskelijoihin Facebookin kautta ja pyysin heidän suostumustaan haastatteluun. Lähetin kysymykset jokaiselle haastateltavalle etukäteen, jotta he saivat katsoa kysymykset läpi ja valmistautua haastatteluun halutessaan etukäteen. Suurin osa haastateltavista halusi nähdä kysymykset ennen haastattelua. Kaikki haastattelemani vaihto-opiskelijat olivat niin sanotusti "puolituttuja", ei vaaraa henkilöiden liialliseen tuntemiseen ja ystävyteen ei ollut. Hoidin haastateltavien anonymisoinnin niin, ettei haastatteluvastauksista tule ilmi heidän nimensä tai tarkka aika, jolloin haastateltava oli vaihdossa Rovaniemellä. Käytin haastattelujen aikana nauhuria haastattelujen tallentamiseksi ja kysyin luvan nauhoittamiseen erikseen jokaiselta haastateltavalta. Jokainen haastateltavista suostui nauhoittamiseen.

Tein muistiinpanoja haastattelun aikana haastatteluvastauksista helpottaakseni analyysivaiheen kirjoittamista. Ennen varsinaisia haastatteluja testasin haastattelulomakkeen toimivuutta haastattelemalla ystäviäni. He antoivat korjausehdotuksia, joiden pohjalta paransin lomaketta. Lisäksi Suo-

messa asuva espanjalainen ystäväni katsoi espanjankielisen haastattelulomakkeen läpi kielivirheiden välttämiseksi, mutta myös ymmärrettävyyden vuoksi.

3.4 Haastateltavat

Haastateltavina oli yksitoista nuorta espanjalaista, joista kuusi oli naispuolisia ja viisi miespuolisia. Haastateltavat olivat olleet Lapin yliopiston vaihto-opiskelijoina lukuvuosina 2012–2013, 2013–2014, 2014–2015 ja 2015–2016. Halusin aineiston monipuolisuuden vuoksi valita haastateltavia mahdollisimman monesta tiedekunnasta. Ilokseni haastateltaviksi lupautui vaihto-opiskelijoita jokaisesta Lapin yliopiston tiedekunnassa eli joukossa oli oikeustieteen, yhteiskuntatieteiden, kasvatustieteiden ja taiteiden opiskelijoita.

Haastateltavat olivat kotoisin ympäri Espanjaa: Valenciasta, Aragoniasta, Kastilia-La Manchasta, Palma de Mallorcalt, Gran Canarialta, Madridista ja Barcelonasta. Mukana on haastateltavia sekä pienistä että suurista kaupungeista ja Espanjalle kuuluvilta saarilta (Kanariansaaret ja Baleaarit), mikä toi tutkimukseen monipuolisuutta. Haastateltavien ikä vaihteli 21–27 vuoden välillä. Valitsin haastateltaviksi nuoria aikuisia, koska olen itse 28-vuotias. Tämän oman sukupolveni eli 20–30-vuotiaiden haastattelemisen tuntui hyvältä valinnalta. Vuorovaikutus samanikäisten haastateltavien kanssa oli luontevaa. Toisaalta oli tärkeää muistaa, että samankaltaisuus haastateltavien kanssa saattaa tehdä haastattelijan sokeaksi, koska haastatteluissa keskustellut asiat voidaan nähdä liian samalla tavalla haastateltavien kanssa. Otin tämän huomioon haastatteluja tehdessä ja aineistoa analysoidessa.

UNWTO:n eli Maailman matkailujärjestön määritelmän mukaan ulkomaalaiset opiskelijat ovat turisteja, kunnes he ovat asuneet vähintään yhden vuoden tiettyssä maassa. (Lüthje, 2017.) Nuoret ihmiset ja opiskelijat ovat koko maailman matkailua ajatelleen merkittävä ja kasvava matkailijaryhmä, jotka ovat syntyneet 1980-luvun alkupuoliskon ja 2000-luvun alun välisenä aikana. Vuonna 2015 23 prosenttia kansainvälisistä matkailijoista ennustettiin olevan 15–29-vuotiaita. Tämän vuoksi useat maat ja alueet alkoivat tajuta nuorten matkailijoiden arvon, koska nuorten matkailijoiden viiptyminen on usein pidempi ja he käyttävät matkakohteessa usein yhteensä enemmän rahaa kuin vanhemmat matkailijat. Nuoret matkailijat ovat usein seikkailunhaluisia. He haluavat tutustua paikalliseen kulttuuriin sekä kehittää tietämystään ja taitojaan. Nuoret matkailijat ovat kiinnostuneita käyt-

tämään rahaa paikallisten yritysten palveluihin, ja he haluavat asua ja elää kuin paikalliset. (UNWTO, World Tourism Organization, 2016, s. 10.)

Olin todella tyytyväinen siihen, että sain haastateltavia niin monipuolisesti ympäri Espanjan man- nerta sekä Espanjaan kuuluvilta saariryhmiltä, Kanariansaarilta ja Baleaareilta (kts. kuva 8 Haasta- teltavien kotipaikat Espanjan kartalla, s. 52). Valikoin haastateltavien lukumääräksi yksitoista siksi, koska huomasin aineiston määrän olevan yhdenkymmenestä haastattelun kohdalla relevantti ja saturoi- tunut. Naisten ja miesten lukumäärät, kuusi naista ja viisi miestä, olivat lähes tasan yhdenvertaisuut- ta ajatellen. Olin tyytyväinen, että sain haastateltavia kaikista tiedekunnista. Päädyin haastattele- maan espanjaksi, koska silloin kielimuuri minun ja haastateltavien välillä on pienin mahdollinen.

Espanjalaisten englannin kielen taito on yleensä joko heikkoa tai kohtalaista, joten oli parempi, että haastattelu käytiin täysin heidän omalla äidinkielellään haastateltavien mahdollisimman hyvän ja luontevan itseilmaisun vuoksi. En usko, että englanninkielinen haastattelu espanjalaisten kanssa olisi tuonut esille niin paljon mielenkiintoista ja syvällistä tietoa. En halunnut haastatella vaihto- opiskelijoita englanniksi myöskään sen takia, että moni espanjalainen kokee englannin puhumisen haasteelliseksi. Espanjankielisen haastattelun tekeminen oli hyvä päätös, koska espanja on heti eng- lannin kielen jälkeen vahvin vieras kieleni. Espanjalaisten nopea puhetyyli ja erilaiset aksentit an- toivat luonnollisesti haastetta, mutta selvisin haastatteluista hyvin. Tarvittaessa pyysin toistamaan haastateltavan vastauksen epäselvyyksien minimoimiseksi.

Minulle oli tärkeää tehdä haastattelutilanteesta myönteinen ja mahdollisimman rento. Jos näin, että haastateltavaa jännitti paljon, puhuin aluksi jostain ihan muusta. Small talkia oli yleensä ennen haastattelua, välillä tarvittaessa sen aikana, ja myös haastattelun jälkeen. Myöhemmin tekstissä esiintyvien haastattelupätkien hakasulut [] tarkoittavat sitä, että jos haastateltava ei sanonut jotain lauseen tai haastattelupätkän kannalta oleellista sanaa tai sanoja, on se tai ne lisätty tekstiin selvyys- den vuoksi hakasulkeisiin.

Esimerkiksi:

H4: *[El silencio]me relaja. ¡Mucho!*
Hiljaisuus rauhoittaa minua. Paljon!

Taulukko 2. Haastateltavat Lapin yliopiston espanjalaisvaihto-opiskelijat

H1 nainen	25 vuotta	Valencia
H2 nainen	23 vuotta	Aragonian itsehallintoalue
H3 nainen	22 vuotta	Kastilia-La Manchan itsehallintoalue
H4 nainen	21 vuotta	Valencia
H5 nainen	27 vuotta	Palma de Mallorca
H6 nainen	23 vuotta	Gran Canaria
H7 mies	23 vuotta	Madrid
H8 mies	27 vuotta	Madrid
H9 mies	22 vuotta	Valencia
H10 mies	24 vuotta	Barcelona
H11 mies	21 vuotta	Barcelona

Kuva 8. Haastateltavien kotipaikat Espanjan kartalla.

(Kartta haettu 8.4.2016 osoitteesta <http://www.wineandvinesearch.com/spain.php>, karttaa muokattu 8.4.2016.)

Kysyin haastattelevilta taustatietoja ennen varsinaisen haastattelun alkamista. Oli tärkeää tietää, miksi espanjalaisnuoret tulivat juuri vaihtoon Rovaniemelle. Siispä kysymys kuului: *¿Por qué eligiste Rovaniemi como tu destino del intercambio?* Miksi valitsit Rovaniemen vaihtokohteeksi? Alleviivatut kohdat selittävät, miksi valinta oli juuri Suomi ja Rovaniemi.

H1: *Tenia pensado ir a Noruega o a Finlandia. Estudié sobre los dos países, y finalmente el día que tenía que decidir elegí Rovaniemi, porque estaba más lejos y por que sabría que sería una aventura.*

Olin ajatellut mennä Norjaan tai Suomeen. Tutkin näitä kahta maata, ja lopulta kun päätösten päivä tuli, valitsin Rovaniemen, koska se oli kauempana ja tiesin, että siitä tulisi seikkailu.

H2: *Buscaba un Erasmus diferente al típico de países de Europa del Centro más similares a la cultura española.*

Etsin erilaista Erasmus-kokemusta tyypillisiin Keski-Euroopan maihin ja espanjalaiseen kulttuuriin verrattuna.

H3: *Mi primer destino era Finlandia y decidí Rovaniemi porque me quería ir al destino más lejos de casa posible.*

Suomi oli ensimmäinen [Erasmus-]kohteeni ja päätin mennä Rovaniemelle, koska halusin mennä paikkaan, joka olisi mahdollisimman kaukana kotoa.

H4: *Quería elegir e experimentar una ciudad distinta de la mía... y un sitio con frío. ¡Ay que encanto es de estar aquí! Volvería elegir mi destino de Erasmus otra vez, me eligiera esto mil veces. Porque aquí vives cosas que no vives en cualquier sitio. Quisiera hacer una mezcla de las culturas del norte y del sur de Europa, de las cosas buenas.*

Halusin valita ja kokea erilaisen kaupungin omaani [Valencia] verrattuna... ja kylmän paikan. Ai miten ihanaa on olla täällä! Jos minun tulisi valita Erasmus-kohteeni uudelleen, valitsisin ehdottomasti Rovaniemen. Koska täällä näet ja koet asioita, joita et pääse näkemään ja kokemaan ihan missä tahansa paikassa. Haluaisin sekoittaa Pohjois- ja Etelä-Euroopan kulttuurit, hyvät asiat niistä, [jos tämä olisi mahdollista].

H5: *Yo soy de un lugar cálido y donde normalmente no vemos la nieve, y quería conocer un país totalmente diferente al mío.*

Olen kotoisin lämpimästä paikasta, jossa normaalisti emme näe lunta, ja halusin tutustua maahan, joka on totaalinen vastakohta omalle kotimaalleni.

H6: *Era un destino muy diferente. Todo el mundo se va a Italia o Alemania pero Finlandia era algo nuevo y me llamó atención, además la universidad de Laponia me suenó que está muy lejos. Para mí era algo muy exótico.*

[Rovaniemi] oli hyvin erilainen vaihtokohde. Kaikki menevät vaihtoon Italiaan tai Saksaan, mutta Suomi oli jotain uutta ja se kiinnitti huomioni, lisäksi Lapin yliopisto kuulosti minulle hyvin kaukaiselta. Minulle se oli jotain hyvin eksoottista.

H7: *Eligí Rovaniemi porque era el opinión de mis padres. Era el único oportunidad que ofertó mi universidad, por la educación.*

Valitsin Rovaniemen, koska se oli vanhempieni mielipide. Se oli ainut mahdollisuus, jota minun kotiyliopistoni tarjosi kasvatustieteiden puolelta.

H8: *Tuve que elegir entre tres ciudades finlandesas, Turku, Rovaniemi y Helsinki. Quería algo exótico, y no quería vivir en la capital. Los gastos en Rovaniemi son más bajos que por ejemplo en Helsinki.*

Minun täytyi valita kolmen kaupungin välillä, Turun, Rovaniemen ja Helsingin. Halusin jotain eksoottista, ja en halunnut asua pääkaupungissa. Menot Rovaniemellä olevat matalimmat kuin esimerkiksi Helsingissä.

H9: *De primero, quería ir de Erasmus a Alemania porque hablo un poco alemán. Pero, las ciudades que me ofrecían, no me sueñaban mucho porque no eran muy conocidas. Entonces, vi el resto de las ciudades que habían para escoger y prefería ir a Finlandia, antes que Francia o Italia porque prácticamente para nosotros, cuando vamos a Erasmus a Francia o Italia se siente como estar en España. Yo prefería algo diferente, algo que no hubiese experimentado antes.*

Ensimmäiseksi, halusin tehdä Erasmus-vaihdon Saksassa, koska puhun vähän saksaa. Mutta, saksalaiset kaupungit, jotka olivat tarjolla, eivät kuulostaneet tutuilta, koska ne eivät olleet kauhean tunnettuja. Sen takia katsoin muita tarjolla olevia kaupunkeja ja halusin mennä mieluiten Suomeen, kuin Ranskaan tai Italiaan sen vuoksi, että meille [espanjalaisille] Erasmus Ranskassa tai Italiassa tuntuu kuin olisi Espanjassa. Halusin jotain erilaista, jotain, mitä en ollut kokenut aiemmin.

H10: *El contraste y un lugar muy diferente. En Finlandia hay euros. Oslo también era una opción, pero quería hacer mi Erasmus en un país donde se usan los euros. Además, Finlandia está cerca de Rusia, y para mí, la influencia del este parecía curioso.*

Kontrasti ja hyvin erilainen paikka. Suomessa on eurot. Oslo oli myös yksi vaihtoehtoista, mutta halusin tehdä Erasmuseni maassa, jossa käytetään euroja. Lisäksi Suomi sijaitsee lähellä Venäjää, ja minusta idän vaikutus vaikutti mielenkiintoiselta.

H11: *Bueno, realmente no lo eligí, es que hubo un concurso de varias universidades. Somos solamente 15 personas en mi clase, y nos quedaron más destinos. Al final, la Universidad de Laponia me interesó bastante y decidí venir aquí.*

Noh, itse asiassa en valinnut [Rovaniemeä], koska useilla yliopistoilla oli kilpailua [vaihtopaikoista]. Minun luokallani on vain 15 ihmistä, joten vaihtokohteita jäi enemmän meille. Lopulta, Lapin yliopisto oli se, joka kiinnosti minua melko paljon ja päätin tulla tänne.

4. HILJAISUUS

Tässä luvussa käsittelen haastatteluissani olleiden espanjalaisnuorten käsityksiä hiljaisuuteen liittyen. Kirjoitan esimerkiksi espanjalaisnuorten hiljaisuuskokemuksista Suomen Lapissa. Lisäksi kerroon muun muassa hiljaisuuden vaikutuksista espanjalaisnuoriin ja heidän hiljaisuuskokemuksistaan ulkomaanmatkoillaan ja omassa kotimaassaan. Tässä luvussa espanjalaisvaihto-opiskelijat kertovat myös, pitävätkö he Rovaniemeä hiljaisena paikkana.

“He aprendido que el silencio no tiene que ser soledad, que es agradable tener momentos de silencio para poder pensar con tranquilidad y aclarar ideas.”

Opin, että hiljaisuuden ei tarvitse olla yksinäisyyttä, on mukavaa, että on hiljaisia hetkiä, jotta voi ajatella rauhassa ja selventää ajatuksiaan.

- Nainen, 23 vuotta, Aragonian itsehallintoalue, vaihto-opiskelija Lapin yliopistossa

Suomen ja Espanjan asukasmäärissä on suuri ero. Suomessa asuu noin 5,5 miljoonaa ihmistä, kun taas Espanjassa asukkaita on yli 46 miljoonaa. Lisäksi Suomen ja Espanjan ero väestötiheydessä on huomattava. Kun vuonna 2015 Espanjassa asui ihmisiä 92.5/km², oli Suomessa vastaava luku samana vuonna 18.0 ihmistä /km². Matalin väestötiheys Suomessa on Lapissa, jossa asuu vain 2 henkilöä/km². Vaikka Lappi on maapinta-alaltaan kymmenen kertaa suurempi kuin Uusimaa, siellä asuu vain noin kymmenesosa Uudenmaan asukasmäärästä. (Eurostat, 2015; Tilastokeskus, 2017.) Edellä olevista numeroista voidaan päätellä, että pelkästään jo ihmisten suuri määrä neliökilometrin kokoisella alueella vaikuttaa siihen, että Espanjassa hiljaisuutta ei juuri esiinny. Suomessa taas on totuttu asumaan väljästi. Maaseudulla lähimpään kauppaan voi tulla helposti matkaa yli 20 kilometriä. Meillä ei myöskään ole pilvenpiirtäjiä tai Madridin ja Barcelonan kokoisia suurkaupunkeja, jotka olisivat varsinaisia ”melupesäkkeitä”. Ainut paikka, missä Suomessa esiintyy häiritsevää melua, on pääkaupunkiseutu. Alueelle on pakkautunut suuri ihmismäärä, ja lisäksi siellä on paljon liikennettä.

Tänä aamuna vastapäisen naapurin rouvat puhuvat parvekkeella kovaan ääneen edellisillan fiestasta, ja siitä, että joku oli pissinyt housuihinsa. Onnettoman nimikin mainitaan. Naisten naurusta ja hihityksestä ei meinaa tulla loppua, eikä haittaa, että tästä epäonnisesta tapauksesta kuulevat kaikki. Yleensäkin olen huomannut sen, että kaduilla toisille huudetaan kovaan ääneen, jopa parvekkeelta tai kadun toiselta puolelta...tällaista en ole koskaan kokenut Suomessa.

Muistiinpanoja Erasmus-vaihdon aikana Espanjassa, Sanna Heikkinen, 11.9.2016

Löydä luova mielesi -lehtiartikkelissa Suomen Joogalehdessä (3/2016) joogan, ikebanan ja luovan toiminnan opettaja Liisa Kontturi kertoo hiljaisuuden olevan luovuuden lähde. Luovan mielen valloilleen päästämiseen tarvitaan mielen rauhoittumista. Ihminen voi herkistyä omalle intuitiolleen vain hiljaisuuden vallitessa, ja intuitio puolestaan voidaan nähdä kaiken luovan toiminnan lähtökohdaksi. Intuitio syntyy hiljaisuudessa ja intuition kautta syntyy tekeminen. Kaikki sisältä kumpuava hiljainen tieto tulee esille, kun ihmisellä on aikaa olla hiljaa. (Kuittinen, 2016, s. 5.)

Eräs haastateltavista espanjalaisnuorista piti hiljaisuutta inspiraation lähteenä:

H11: *Yo personalmente, cuando trabajo con un proyecto o busco inspiración o idea, necesito silencio para estar un rato contigo solo.*

Henkilökohtaisesti ajatellen, kun minulla on meneillään joku projekti tai etsin inspiraatiota tai ideaa, tarvitsen hiljaisuutta ollakseni hetken yksikseni.

Hiljaisuus voi olla myös jotain todella syvällistä, jonka kokeminen ei onnistu Espanjassa tavallisen arjen keskellä:

H9: *Pues para mí, el silencio es el sinónimo de tranquilidad y de la paz, es algo que nos permite pensar y lo que debemos encontrar y... para mí, es algo fundamental porque es algo esencial para conocerse uno mismo. Por otra parte, el silencio es algo que yo no he acostumbrado experimentar porque siempre había estado viviendo con alguien en casa o siempre lo que es típico en Valencia: hay mucha gente.. pero aquí en Laponia tenemos un mayor oportunidad porque si queremos disfrutar el silencio, podemos ir al bosque, y despejarnos ese día, desconectar.*

Noh, minulle hiljaisuus on tyyneyden ja rauhan synonyymi, se on jotain, joka antaa meidän ajatella, ja joka meidän täytyy löytää.. minulle se on jotain fundamentaalista, koska hiljaisuus on oleellista itsensä löytämisessä. Toisaalta, hiljaisuus on jotain, johon en ole tottunut, koska olen aina asunut jonkun kanssa kotona tai se mikä on tyyppistä Valenciassa: on paljon ihmisiä... mutta täällä Lapissa on suurempi mahdollisuus hiljaisuuden nauttimiseen, voimme mennä metsään, tyhjentää päivä ajatuksitamme, irrottautua arjesta.

Hiljaisuutta pidettiin miellyttävänä muun muassa silloin, kun kahden ihmisen välillä ei tarvita sanoja tullakseen ymmärretyksi:

H10: *Cuando con la otra persona hay confianza, el silencio es, pues agradable. Cuando conoces bien la otra persona, no hay la necesidad de decir algo.*

Kun toisen ihmisen kanssa on luottamus, hiljaisuus on mukavaa. Kun tunnet hyvin toisen ihmisen, sinun ei tarvitse sanoa mitään ääneen.

Tein ensimmäisen aineistolähtöisen sisällön analyysinäytteen kysymyksestä *Mitä sana "hiljaisuus" merkitsee sinulle?* Liitteestä 3. (s. 107) käy selville, että espanjalaisnuorille hiljaisuus on kokonaisvaltaista. Tähän kokonaisvaltaisuuteen kuuluvat hiljaisuuden vaikutus itseen ja toisiin, hiljaisuuden esiintyminen sekä hiljaisuuden luonto, eli millaisena luonteeltaan hiljaisuus koetaan. Hiljaisuuden luonnossa tulivat ilmi tunteet ja vastakohtaisuus. Hiljaisuus merkitsi nuorelle espanjalaiselle rauhaa, rauhallisuutta, melun puutetta ja kunnioitusta toisia kohtaan.

H11: *Bueno, para mí el silencio es cuando no existe ningún ruido, ninguna palabra, es tranquilidad, es ausencia.*

Noh, minulle hiljaisuus on sitä, kun ei ole olemassa mitään melua, ei yhtään sanaa, se on hiljaisuutta, se on poissaoloa.

Toisaalta hiljaisuuteen liitettiin tyhjiys, yksinäisyys, poissaolon tunne ja epämukavuus. Tästä on helppoa päätellä, että hiljaisuus voi espanjalaisnuorelle olla hyvinkin negatiivista ja ei-haluttua. Tässä vaikuttavat myös kulttuuriset tekijät. Toisin kuin Suomessa, Espanjassa ei ole totuttu esimerkiksi vähäiseen ihmismäärään, yksin asumiseen ja sitä kautta hiljaisuuteen. Hiljaisuus merkitsi myös espanjalaisesta näkökulmasta olotilaa, jossa puhuminen on kiellettyä:

H7: *Para mí, la palabra " el silencio", desde mi punto de vista como un español, significa incomodidad. Y luego también depende, en que ambiente estés. Si por ejemplo estás estudiando, yo lo veo como respeto... respetar las personas que están estudiando. Pero si por ejemplo estás en el bar, y la gente está hablando, cada uno hace que quiera, ¡es un bar!*

Minulle sana "hiljaisuus", espanjalaisen näkökulmasta, tarkoittaa epämukavuutta. Ja sitten se myös riippuu, missä ympäristössä olet. Jos olet opiskelemassa, näen sen [hiljaisuuden] kunnioituksena... kunnioituksena ihmisiä kohtaan, jotka opiskelevat. Mutta jos esimerkiksi olet baarissa, ja ihmiset puhuvat, jokainen tekee mitä haluaa, sehän on baari!

H10: *Creo que está algo relacionado que no te dejan hablar. O sea, el silencio es el típico cuando te dicen que tienes que callar.*

Uskon, että hiljaisuus liittyy siihen, kun et saa puhua. Siis hiljaisuus on tyypillistä silloin, kun sinulle sanotaan, että sinun täytyy olla hiljaa.

Lähes kaikkialla Espanjassa on päivittäin melua, joten espanjalaisnuorista jokapäiväisen rauhan ja hiljaisuuden kokeminen vaihdon aikana Suomen Lapissa oli lähes ihmeellistä. Eräs haastateltavista sanoikin hiljaisuuden olevan Espanjassa ”hyvin harvinaista” – sitä täytyy etsimällä etsiä. Hiljaisuus on jotain, mihin ei ole totuttu espanjalaisen kulttuurin takia. Vaihtonsa aikana Rovaniemellä moni

espanjalaisnuori oli kuitenkin löytänyt hiljaisuuden merkityksen. Tähän vaikutti myös se, että hiljaisuutta on Lapissa lähes kaikkialla ja se on normaalia. Hiljaisuus auttaa esimerkiksi arjesta irrottautumisessa:

H6: *En Gran Canaria es muy raro si hay silencio, en Finlandia, concretamente en la Laponia finlandesa es normal. En Finlandia es fácil encontrar el silencio, en Gran Canaria tienes que salir a buscarlo... por ejemplo, en una playa donde no haya muchos turistas... la gente aquí disfruta del silencio porque están viviendo en medio del ruido.*

Gran Canariaalla hiljaisuus on hyvin harvinaista, mutta Suomessa, nimenomaan Suomen Lapissa, se on normaalia. Suomessa on helppo löytää hiljaisuutta, Gran Canariaalla sitä pitää mennä etsimään... kuten esimerkiksi rannalta, jossa ei ole paljon turisteja... [Gran Canariaalla] ihmiset nauttivat hiljaisuudesta, koska he elävät keskellä melua.

H9: *... el silencio es algo que yo no he acostumbrado experimentar porque siempre había estado viviendo con alguien en casa o siempre lo que es típico en Valencia: hay mucha gente.. pero aquí en Laponia tenemos un mayor oportunidad porque si queremos disfrutar el silencio, podemos ir al bosque,y despejarnos ese día, desconectar.*

... hiljaisuus on jotain, johon en ole tottunut, koska olen aina asunut jonkun kanssa kotona tai se mikä on tyypillistä Valenciassa: on paljon ihmisiä... mutta täällä Lapissa on suurempi mahdollisuus hiljaisuuden nauttimiseen, voimme mennä metsään, tyhjentää päivä ajatuksistamme, irrottautua arjesta.

Hiljaisuus liitettiin myös keskittymiseen, itsensä löytämiseen ja pohdiskeluun:

H2: *Para mí el silencio es tener un nivel moderado de sonido que me permita concentrarme.*

Minulle hiljaisuus merkitsee kohtalaista äänitasoa, jonka avulla voin keskittyä.

H3: *Es el tiempo de reflexión personal.*

[Minulle hiljaisuus on] henkilökohtaisen pohdiskelun aikaa.

H8: *... en el silencio puedes también encontrar muchas cosas en tu interior... es algo que te deja pensar.*

...hiljaisuudessa voit myös löytää asioita sisimmästäsi... se antaa sinun ajatella.

H9: *Pues para mí, el silencio es el sinónimo de tranquilidad y de la paz, es algo que nos permite pensar y lo que debemos encontrar y... para mí, es algo fundamental porque es algo esencial para conocerse uno mismo.*

Noh minulle hiljaisuus on tyyneyden ja rauhan synonyymi, se on jotain, joka antaa meidän ajatella ja joka meidän täytyy löytää.. minulle se on jotain fundamentaalista, koska hiljaisuus on oleellista itsensä löytämisessä.

Suurin osa vastaajista piti Rovaniemeä hiljaisena paikkana (kts. liite 2. s. 106). Rovaniemeä kuvailtiin sanoin: ” [se on] yksi niistä paikoista, joissa olen eniten kiinnittänyt huomiota hiljaisuuteen” (H2). Luonnon suuri rooli Rovaniemen kaupunkikuvassa teki espanjalaisnuoriin vaikutuksen:

H4: *...hay poca gente de comparación con Valencia, pocos vehículos... se escucha la naturaleza.*

...Valenciaan verrattuna [Rovaniemellä] on vähän ihmisiä, vähän kulkuneuvoja.. [täällä] kuulee luonnon [äänet].

H5: *...hay lugares en plena naturaleza inmensos y donde solo estás tu.*

Kyllä, koska [Rovaniemellä] on paikkoja, jossa on vain suunnaton määrä luontoa, ja jossa olet [läsnä] vain sinä.

Pari haastateltavista kuvaili mielenkiintoisesti sitä, kuinka luonto Rovaniemellä vaihtuu vuodenaikojen mukaan, ja miten se vaikuttaa osaltaan hiljaisuuden kokemiseen. Lisäksi luonnon äänet, kuten esimerkiksi pakkaslumen narskunta kenkien alla, todettiin miellyttäväksi kokemukseksi:

H6: *Sobre todo cuando llegan el otoño y el invierno, porque en esta época no veía mucha gente. Fue una época muy silenciosa para mí. Por ejemplo, cuando iba caminando o en bici hasta la universidad, podía oír el ruido de mis botas. Me llamó la atención el silencio que caracterizó esta época... la gente era muy silenciosa. Pienso que la gente disfruta estar tranquilamente en casa en invierno porque hace mucho frío. Pero por el contrario, cuando llegó la primavera y el verano empecé a ver mucha más gente en la calle...y a oír un poco más de ruido.*

Ennen kaikkea kun syksy ja talvi tulevat, koska näinä vuodenaikoina en nähnyt paljon ihmisiä. Minulle tämä aika oli hyvin hiljainen. Esimerkiksi kun kävelin tai menin pyörällä yliopistolle, pystyin kuulemaan kengistäni lähtevän äänen. Huomioni kiinnittyi hiljaisuuteen, joka kuvasi tätä [talvi]aikaa... ihmiset olivat hyvin hiljaisia. Uskon, että ihmiset nauttivat talvella rauhallisesta oleskelusta kotona, koska oli todella kylmä. Mutta sitä vastoin, kun kevät ja kesä saapuivat, aloin nähdä kadulla paljon enemmän ihmisiä... ja kuulla hieman enemmän melua.

H9: *Me gusta sentir algo, como por ejemplo cuando estás caminando por el bosque y oyes los sonidos de la nieve, eso, para mí, es el silencio perfecto. No es el silencio total, pero es el silencio sin oír a nadie... nada o nadie te influye en tus pensamientos en ese momento.*

Tykkään tuntea jotain, kuten kun esimerkiksi kävelen metsässä ja kuulen lumesta kantautuvat äänet [kun kävelen lumessa pakkasella], tämä on minulle täydellistä hiljai-

suutta. Se ei ole totaalista hiljaisuutta, mutta se on hiljaisuutta, jossa et kuule ketään... mikään tai kukaan ei vaikuta ajatuksiisi tuollaisella hetkellä.

Espanjalainen kulttuuri tuli haastatteluissa painokkaasti esille. Moni espanjalaisnuorista totesi, että Espanjassa kaikki on äänekkäämpää ja ihmiset asuvat lähekkäin toisiaan. Pystyin täydellisesti samaistumaan mietteisiin espanjalaisesta melutasosta, koska olin kokenut sen Espanjan-matkoillani, mutta varsinkin asuessani Palma de Mallorcalla oman Erasmus-vaihtoni aikana. Haastateltavista H10 koki Rovaniemen kaikin tavoin hiljaisena. Hän vertasi haastattelussa Suomen Lapissa kokeemaansa hiljaisuutta Islannin-reissuunsa.:

H10: *Sí, Rovaniemi es silenciosa por todo, absolutamente por todo. Porque yo, ya me había pasado en Islandia, que hay cosas que no se sabe explicar porque son tan diferentes... yo creo que eso es el silencio... porque yo estoy acostumbrado que la gente habla por la calle, pero también los coches, los pajaros, los perros, todo tiene mucho más ruido en España. Los niños llorando... y en mi casa, la gente vive mucho más cerca uno del otro, que aquí.*

Kyllä, Rovaniemi on hiljainen kaikilla tavoin, totaalisesti. Koska olen jo ollut Islannissa, jossa on asioita, joita ei voi selittää, koska ne ovat niin erilaisia... uskon että hiljaisuus on [avaintekijä tähän kaikkeen]... koska olen tottunut, että ihmiset puhuvat kadulla, mutta myös autot, linnut, koirat, kaikki on äänekkäämpää Espanjassa. Itkevät lapset... ja kotimaassani ihmiset asuvat paljon lähempänä toisiaan kuin täällä.

Yllättävää kyllä, Madridista kotoisin olevat nuoret espanjalaiset eivät pitäneet Rovaniemeä juuriakaan hiljaisena paikkana. Syynä tähän sanottiin kaupungin kansainvälisyys, vaihto-opiskelijoiden suuri määrä, yliopiston olemassaolo ja verrattain suuri paikallisten ihmisten määrä. Rovaniemi on ”interkulturelli” kaupunki (H7). Haastateltavista H8 totesi, että kaupungin ympärillä on kuitenkin paljon hiljaisia paikkoja, johon voi tarvittaessa mennä etsimään hiljaisuutta. Varanka (2001, s. 21) toteaaakin, että matkailullisessa mielessä Rovaniemi luetaan ensisijaisesti kaupunkikohteeksi. Rovaniemen kaltaisissa kaupunkikohteissa hiljaisuutta on vähemmän kuin esimerkiksi muualla Suomen Lapissa sijaitsevilla kansallispuistoissa. Kokonaisuudessaan Rovaniemeä voisi kuitenkin kuvailla espanjalaisnuorten näkökulmasta kansainväliseksi ja hiljaiseksi talvikaupungiksi, joka tuli ilmi analyysinäytteessä (kts. Liite 4, s. 108).

Suurin osa haastateltavista piti hiljaisuuden tarvetta oleellisena elämässä. Muutamain painottivat, että jokaisen on tärkeää olla hiljaisuudessa silloin tällöin. Erityisesti hiljaisuuden tärkeys tuli esille asioiden ajattelemisessa, meditoimisessa, opiskelussa ja lepäämisessä. Hiljaisuutta kuvailtiin muun muassa "suurena aarteena" (H1). Osa haastateltavista painotti kuitenkin myös puhumisen tärkeyttä.

Hiljaiset hetket koettiin negatiivisina ja epämiellyttävänä, jos keskustelukumppanin tai -kumppaneiden kanssa ei olla samalla aaltopituudella. Lisäksi esille tuli espanjalaisten tarve puhua. Espanjalaisesta näkökulmasta katsoen hiljaisia hetkiä pidetään outoina ja epämiellyttävänä: ne halutaan täyttää puheella mahdollisimman nopeasti. Suomalaiselle hiljaisuus on taas täysin tavallista, eikä sitä oudoksuta oikeastaan juuri mitenkään. Tämän vuoksi suomalainen hiljaisuus koetaan usein kylmänä ja "juro-na". Toisaalta ainakin osa haastateltavista oli ymmärtänyt, että hiljaisuus on suomalainen tapa ja osa kulttuuriamme.

H7: *Depende, cuando estoy estudiando, por supuesto necesito de estar en el silencio... pero, nunca viene mal hablar. No quiero siempre estar en el silencio, o sea hablar con las personas, aunque sería más corto, pero hablar de algo. Para mí vale más la conversación, que el silencio. Cuando estás en la conversación, conoces las personas. Depende de la persona, hay las personas reservadas y tímidas. El silencio puede describir las personas. Si el persona está silencioso, lo veo negativo: normalmente está tímido, reservado, no se quiere socializar... pero desde el punto de vista del finlandés, es la forma de ser... ¡pero nosotros los españoles, somos muy habladores!*

Riippuu, kun opiskelen, totta kai tarvitsen hiljaisuutta... mutta, koskaan ei ole huono asia puhua. En halua olla aina hiljaisuudessa, haluan puhua ihmisten kanssa, vaikka lyhyesti, mutta puhua jostakin. Minulle arvokkaampaa on keskustelu, ei hiljaisuus. Kun keskustele, opit tuntemaan ihmisiä. Riippuu henkilöstä, on olemassa varautuneita ja ujoja ihmisiä. Hiljaisuus voi kuvailla ihmisiä. Jos henkilö on hiljainen, näen sen hyvin kielteisenä: yleensä tällainen ihminen on ujo, varautunut, ei halua seurustella... mutta suomalaisen näkökulmasta, tämä on tapa olla... mutta me espanjalaiset olemme hyvin puheliaita!

H11: *...digamos, cuando estamos con un amigo en algún sitio, y estamos unos minutos sin hablar, es una situación muy incómoda. Es como que la otra persona no quiere saber de tí, ¿sabes? No me enfadada, pero sí, molesta. Entonces, para nosotros es muy importante que cuando estás con alguien, el silencio sea lo de menos.*

...sanotaan vaikka, kun olemme ystävän kanssa jossain paikassa, ja olemme pari minuuttia puhumatta, tilanne on hyvin epämiellyttävä. Se on kuin toinen ihminen ei haluaisi tietää sinusta, ymmärrätkö? Se ei tee minua vihaiseksi, mutta kyllä se minua häiritsee. Siispä, meille [espanjalaisille] on tärkeää se, kun olemme jonkun kanssa, hiljaisuudella olisi vähemmän sijaa.

H8: *...algunas veces el silencio puede ser algo negativo, como por ejemplo cuando no tienes una buena relación con una persona y hay mucho silencio entre vosotros.*

...joskus hiljaisuus voi olla myös jotain negatiivista, kuten esimerkiksi kun sinulla ei ole hyvä suhde toiseen ihmiseen ja välillänne on paljon hiljaisuutta.

H10: *...es incómodo el silencio... cuando estás con otra gente.*

... hiljaisuus on epämiellyttävää... kun olet toisten seurassa.

Eräs haastateltavista myönsi, että hän kuuntelee mieluummin musiikkia, kuin on täydessä hiljaisuudessa:

H4: *A veces sí, cuando quiero estudiar o dormir o cuando estoy sola... el silencio... aunque la verdad es que estoy escuchando música.*

Joskus kyllä, kun haluan opiskella tai nukkua tai kun olen yksin... hiljaisuus... vaikka totuus on, että kuuntelen silloin musiikkia.

Hiljaisuuden löytämistä pidettiin vaikeana normaalissa espanjalaisessa arjessa:

H6: *Es difícil encontrar el silencio la mayor parte del tiempo, sobre todo si sales de casa, donde encontrarás mucho ruido...cualquier persona necesita la tranquilidad y el silencio en algún momento del día o de la semana. Cuando hay mucha gente alrededor de ti, no hay silencio.*

Suurimmaksi osaksi on vaikeaa löytää hiljaisuutta, ennen kaikkea, kun lähdet kotoa, kohtaat paljon melua...jokainen ihminen tarvitsee rauhallisuutta ja hiljaisuutta jollakin hetkellä päivästä tai viikosta. Kun ympärilläsi on paljon ihmisiä, silloin ei ole myöskään hiljaisuutta.

Espanjalaisnuoret antoivat mielenkiintoisia vastauksia hiljaisuuden henkilökohtaisista vaikutuksista. Hiljaisuus tuottaa rentoutumista, harmoniaa ja hyvää oloa. Se auttaa rauhoittumaan ja auttaa keskittymisessä (H1, H2). H6 menee kotonaan Gran Canarialla ollessaan kuuntelemaan hiljaisuutta auti-olle rannalle, jossa voi kuulla vain aaltojen äänen. H9 kertoi, että hän tarvitsee hiljaisuutta siihen, että ei erehdy päätösten teossa. H11 sanoi, että hiljaisuus auttaa häntä pakenemaan häiritseviltä asioilta. Kysyin myös, millaisesta hiljaisuudesta espanjalaisnuoret pitävät. H1 kertoi, että hiljaiset hetket ovat parasta herätessä ja nukkumaan mentäessä. Luonnonrauha korostui useammassa vastauksessa. H2 kertoi, että hän pitää luonnonrauhasta ja aamunkoiton hiljaisuudesta, "kun kukaan ei ole vielä herännyt". H5 sanoi, että sellainen hiljaisuus, "jolloin voi olla vaan silmät kiinni tai luonnonmaisemissa, jossa ei ole ihmisiä" on parasta. Hiljaisuus voi auttaa myös nykyaikaisessa, hektisessä elämässä. Hiljaisista hetkistä halutaan nauttia:

H6: *Para mí es positivo, pero tiene límites. Me gusta, especialmente cuando estoy muy estresada, cuando tengo muchas responsabilidades y estrés, tengo que parar y estar en silencio... Me gusta disfrutar de ese momento de calma.*

[Hiljaisuus] on minulle hyvin myönteistä, mutta sillä on rajansa. Minä pidän siitä, erityisesti kun olen hyvin stressaantunut, kun minulla on paljon vastuuta ja stressiä, minun täytyy pysähtyä ja olla hiljaisuudessa... Minä nautin sellaisesta rauhallisesta hetkestä.

Espanjalaisnuorista vain harva oli matkustanut hiljaisuuden takia johonkin paikkaan. H5 kertoi, että hänelle hiljaisuutta tärkeämpiä lomailupaikkaa valittaessa ovat kohteen maisemat, monumentit,

museot ja kulttuuri. Hiljaisuutta kuitenkin haettiin maaseudulla sijaitsevalta mökiltä, jossa "nautitaan luonnon hiljaisuudesta ja luonnon tuomasta energiasta" (H2). Haastateltavista H9 kertoi, että hän oli oppinut nauttimaan yksin matkustamisesta vaihtonsa aikana. Ennen yksinmatkustelu oli pelottanut esimerkiksi kielimuurin takia, mutta nyt hän oli todella innostunut asiasta englannin kielitaidon parannettua ja myös senkin takia, että hän oli saanut Suomen-vuodestaan rohkeutta ja itsevarmuutta.

Kun haastateltavilta kysyttiin, mitkä paikat maailmalla olivat heidän kokemansa mukaan hiljaisimmat, mukaan tulivat Pohjoismaat: Ruotsi, Suomi (erityisesti Lappi), Norja (pohjoisosa) ja Islanti. Yllättävää kyllä, myös Tanskan vilkasta Kööpenhaminaa pidettiin hiljaisena kaupunkina. Hiljaisuutta perusteltiin kaikkialla ympäröivällä luonnolla ja maiden pinta-aloihin nähden verrattain vähäisellä ihmismäärällä. H11 kertoi, että Suomen hiljaisuuteen vaikuttaa "kylmä" ja "hiljaisempi" kulttuuri, sekä suomalaisen luonteeseen kuuluva hiljaisuus. Pohjoismaat eivät ole suinkaan kuitenkaan ainoita hiljaisia paikkoja maailmalla. Espanjalaisnuorten mukaan hiljaista oli ollut myös Saksassa, pienessä kaupungissa Belgiassa, vuorilla Latinalaisessa Amerikassa, Irlannissa ja Isossa-Britanniassa. Haastateltava H1 kertoi:

Viajaba en el Reino Unido con amigos, y los españoles solemos hablar mas alto de lo normal. Dentro de los ascensores con mas gente y en el metro... todos estaban en silencio y nosotros hablando continuamente. Con amigos era imposible mantener el silencio pero cuando he viajado en pareja, lo normal es adaptarse al entorno y hablar en voz baja como los demás.

Matkustin [Isossa-Britanniassa], ja meillä espanjalaisilla on tapana puhua normaalista poikkeavalla, korkeammalla äänensävyllä. Hisseissä ja metrossa [Isossa-Britanniassa], joissa oli paljon ihmisiä...kaikki olivat hiljaa ja me [espanjalaiset] puhuimme taukoamatta. Kavereiden kanssa matkustettaessa on mahdotonta pysyä hiljaisena, mutta kun matkustan poikaystäväni kanssa, minulle on ollut normaalia sopeutua ympäristöön ja puhua matalalla äänellä kuten kaikki muut...

Huomionarvoista on matkaseuran suuri vaikutus siihen, puhutaanko kovaa, hiljaa vai normaalisti. Tottahan on, että isommassa seurassa syntyy epäilemättä enemmän ääntä. Toisaalta minua jäi näin jälkikäteen mietityttämään, miksi sitten poikaystäväällä on niin suuri vaikutus, että hänen kanssaan voi puhua samalla äänentasolla kuten kaikki muut? Onko mahdollisesti kyse ryhmän paineesta ja suuremmasta matkaseuralaismäärästä, että täytyy olla äänessä? Moni espanjalaisnuorista oli käynyt lomailemassa Italiassa. Italialaista kulttuuria pidettiin hyvin samanlaisena espanjalaiseen kulttuuriin verrattuna: "ihmiset puhuivat metrossa" ja "melu oli normaalia". Italia ja Espanja ovat melun suhteen samanlaisia maita - näin onkin selvää, että espanjalaisen olo tuntuu kotoiselta:

H1: *En Roma no me pasó lo mismo, la gente hablaba en el metro y el ruido era normal.*

... Roomassa minulle ei käynyt samalla tavalla [että he olisivat hiljaa], ihmiset puhuivat metrossa ja melu oli normaalia...

H11: *Düsseldorf en Alemania también era bastante tranquila el ambiente... en Italia... ¡olvidáte!*

Düsseldorf Saksassa oli myös tunnelmaltaan melko rauhallinen... Italia ... unohda [hiljaisuus]!

Hiljaisuus-teeman yksi mielenkiintoisempia kysymyksiä oli haastateltavien Espanjassa koetut hiljaisuuden kokemukset. Haastateltavista kolme ei ollut kokenut hiljaisuutta omassa maassaan ollenkaan. Sain esimerkiksi seuraavia kommentteja: *Espanjassa ei ole kovin helppoa löytää hiljaisuutta...; ...jos haluat, voit löytää hiljaisuutta, mutta sinun täytyy mennä etsimään sitä, ulos kaupunkikeskuksista ja turistialueilta; espanjalaisissa kaupungeissa on mahdotonta kokea hiljaista hetkeä.* Haastateltavista kuitenkin H9 totesi, että hiljaisuutta painottavan maaseutumatkailun (esp. el turismo rural) suosio on joka vuosi kasvamassa Espanjassa perinteisen rantalomailun rinnalla.

Haastateltavat olivat kokeneet hiljaisuutta Espanjassa seuraavissa paikoissa:

- Maaseutualueet
- Kaupunkien ulkopuoliset alueet
- Vuoristot
- Pienet kylät
- Pohjois-Espanja (vihreämpää, metsiä, vuoristoja, vähemmän asutusta), Baskimaa
- Vähemmän tunnetuilla Kanariansaarilla el Hierrolla ja la Palmalla, jotka ovat maaseutumaisempia muihin tunnetuimpiin sisarussaariin verrattuina
- Hiljaiset rannat Mallorcan saarella
- Segovian, Aragonian, Katalonian, Cuencan ja Toledon itsehallintoalueet

Haastateltavat ovat huomanneet, kuinka ihmiset kovasti ihmiset Espanjassa puhuvat, mikä Suomessa koetaan miltei huutamisena, eikä "tavallisena puheena". Terassien ja baarien suuren määrän tode-taan myös vaikuttavan suureen melumäärään. Barcelonasta kotoisin olevat haastateltavat H10 ja H11 kertovat näin:

H10: *... allí hay demasiado ruido. Es el tema de cultura. También los personas, si piensas los finlandeses y los españoles, son extremos. Una vez, en Barcelona, vi a una mujer gritando a no sé quién desde su balcón y me molestó muchísimo... creo que la gente aquí gritando por la calle es un horror.*

... [siellä] Espanjassa on liikaa melua. Se johtuu kulttuurista. Myös ihmisinä suomalaiset ja espanjalaiset ovat ääripäitä. Kerran näin Barcelonassa naisen, joka huusi parvekkeeltaan kuka ties kenelle ja se häiritsi minua paljon... uskon että jos täällä joku huutaisi kadulla, se olisi kauheaa.

H11: *...pero no las ciudades tan silenciosas, no hay, porque todas tienen terrazas, van en coches, gente hablando... para mí, el norte de España es el parte lo más silencioso: Cataluña, Aragón y País Vasco. Allí la gente no grita tanto. En España se hablan más con el voz alto... para vosotros, ¿sería gritar! Para nosotros no.*

...niin hiljaisia kaupunkeja [Espanjassa] ei ole, koska kaikkialla on terasseja, ihmiset kulkevat autolla, ihmiset puhuvat... minulle, Pohjois-Espanja on kaikkein hiljaisin: Katalonia, ja myös Aragonia ja Baskimaa. Siellä ihmiset eivät huuda niin paljon. Espanjassa puhutaan kovempaa... teille [suomalaisille] se olisi huutamista! Meille ei.

Oli hauska huomata, kuinka Suomessa vietetyt kuukaudet olivat vaikuttaneet espanjalaisnuoreen niin, hänestä oli tullut luonteeltaan hiljaisempi ja pidettyväisempi. Tämä oli aiheuttanut Espanjaan paluun jälkeen vanhemmissa hämmennyksen tunnetta. Lisäksi suhde hiljaisuuteen oli vaihdon myötä muuttunut:

H7: *Cuando volví a España, yo aprendía que el silencio significa el respeto... muchas veces en casa cuando no hablaba, mis padres me dicen: "¿Por que tu no hablas? ¿Estás enfadado?" Entonces, a veces es totalmente diferente. O sea mis padres dieron cuenta que me pasaba.*

Kun palasin Espanjaan, opin, että hiljaisuus tarkoittaa kunnioitusta... monta kertaa kun en puhunut kotonani, vanhempani sanoivat minulle: "Miksi et puhu? Oletko suuttunut?" Välillä se [hiljaisuus] on todella erilaista. Eli vanhempani kiinnittivät huomiota, mikä minulla oli vialla.

Hiljaisuus on nuorelle espanjalaiselle monivivahteista. Toisaalta hiljaisuus on sanana miellyttävä, koska se liitetään tyyneyteen, rauhallisuuteen, rauhaan ja melun puutteeseen. Toisaalta hiljaisuus liitetään hetkiin, jotka voivat tuntua epämiellyttäviltä, epäluonnollisilta ja tyhjiltä, jos kyse on esimerkiksi sosiaalisista tilanteista ja ikävästä kotimaahan. Suomea ja yleensäkin Pohjoismaita pidettiin hiljaisina. Vaikka osa espanjalaisnuorista oli kokenut hiljaisia hetkiä matkoillaan kotona Espanjassa; ihmiset, suurkaupungit ja espanjalainen kulttuuri eivät ole edesauttaneet hiljaisuuskokemusten syntymistä. Suurin osa haastateltavista ei kokenut hiljaisuutta syyksi matkustaa johonkin paikkaan, vaan esimerkiksi kohteen kulttuuritarjonta vaikutti matkakohteen valintaan enemmän. Hiljaisuudesta oli kuitenkin löytynyt Suomessa oleskelun aikana paljon uutta ja mielenkiintoista. Esimerkiksi luonnonääniä kuuleminen, yksin matkustelun into ja hiljaiset hetket viehättivät. Hiljaisuuden ei tarvitse merkitä yksinäisyyttä, vaan se antaa mahdollisuuden hiljaisiin hetkiin ja ajatusten selvittä-

miseen (H2). Mieleeni jäi, että moni espanjalaisnuorista oli oppinut arvostamaan ja havaitsemaan hiljaisuutta aivan eri tavalla vaihtonsa jälkeen.

5. LAPPILAINEN LUONTO

Tässä tulosluvussa keskityn lappilaiseen luontoon ja siihen, miten nuori espanjalainen näkee luonnon ja hiljaisuuden keskinäisen suhteen sekä miten espanjalaisnuoret kuvailevat lappilaista luontoa. Lukija saa lukea lappilaisen luonnon vaikutuksista espanjalaisnuoreen sekä hänen mielikuvistaan lappilaisesta luonnosta ennen vaihtoaikaa. Lisäksi luvussa tulee ilmi, millainen merkitys luonnolla on espanjalaisnuoren vaihtoaikana Suomen Lapissa.

“La naturaleza es parte de la vida del finlandés.”

Luonto on osa suomalaisen elämää.

- Nainen, 23 vuotta, Aragonian itsehallintoalue, vaihto-opiskelija Lapin yliopistossa

Varanka (2001, s. 85) kirjoittaa, että Lappi on monelle tarpeeksi etäinen paikka etnisen uteliaisuuden tyydyttämiseen. Lapissa on myös sellaista luonnonympäristöä, johon ihmiset haluavat tulla rentoutumaan ja virkistäytymään. Lapilla on maine ”eksoottisena rauhan maana”. Lapin luontoa ja kuuluisaa ”Lapin taikaa” ei voida löytää muualta kuin itse Lapista. Yleisesti ottaen Lapin luonto herättikin espanjalaisissa vaihto-opiskelijoissa onnellisuuden tunnetta ja rauhaa:

H6: *Me sentí muy feliz. Desde que llegué a Rovaniemi estuve la nieve, y durante el invierno, la llegada del sol... Fue todo muy mágico. En invierno no había mucha luz, pero no estaba triste, estaba feliz todo el tiempo. Estaba viviendo la vida Erasmus y quizás influyó.*

Tunsin itseni todella onnelliseksi [luonnon takia]. Kun saavuin Rovaniemelle, oli jo lunta, ja talven aikana, auringon saapuminen... Kaikki oli hyvin taianomaista. Talvella ei ollut paljon valoa, mutta en ollut surullinen, olin iloinen koko ajan. Elin Erasmus-elämää ja sillä oli ehkä vaikutusta.

Moni haastateltavista ihasteli puhdasta ja kaunista lappilaista luontoa. Haastateltava H2 toteaa, että luonto onkin yksi *“tärkeimmistä avaintekijöistä rakkaudestani Suomea kohtaan”*. Toisaalta yksi haastateltavista (H5) kertoi yhdistävänsä lappilaisen luonnon yksinäisyyteen, meditaatioon ja kyl-

myyteen. Lappilainen luonto koetaan maagiseksi, *"joka täytyy itse kokea ja nähdä omin silmin."* Vuodenaikojen muutokset ja luonnon keskellä eläminen ovat espanjalaisnuorelle hyvin eksoottisia asioita, koska Espanjassa vuodenaikojen ero on pieni Suomeen verrattuna. Suomessa talvi, kevät, kesä ja syksy erottuvat hyvin. Vuodenaikojen suuren kontrastin todettiin vaikuttavan ihmiseen itseensä merkittävästi. Oli mielenkiintoista havaita, kuinka espanjalaisnuorelle jo luonnon näkeminen ikkunasta oli mielenkiintoista ja erilaista:

H6: *Concretamente donde vivía, me encantaba... tenía mi ventana que daba para Ounasvaara y así pude contemplar y sacar miles de fotos a los cambios que experimentaron los árboles.*

Nimenomaan [alue] missä asuin, pidin siitä todella paljon...ikkunastani oli näkymä Ounasvaaralle ja näin pystyin katselemaan ja ottamaan lukuisia valokuvia muutoksista, joita puut kokivat [vaihto-opiskeluajan kuluessa].

Hiljaisen metsän on todettu virkistävän ja se myös auttaa arjesta palautumisessa. Hiljaisuustutkija Outi Ampuja kertoo seuraavaa: ”Kun ihminen on esimerkiksi metsässä luonnon keskellä, hän kohtaa vain vähän haitallisia ärsykejä. Todistetusti jo 5–7 minuutin oleskelu hiljaisessa metsässä laskee sykettä ja verenpainetta. Oleskelu elvyttävässä hiljaisuudessa vähentää myös stressihormoni kortisolin eritystä.” (Viljanen, 2017.)

Espanjalaisnuoret ihastelivat suomalaisten läheistä suhdetta luontoon, ja sitä tapaa, jolla luonnosta pidetään huolta:

H7: *El cuidado que mostráis: el respecto a la naturaleza: no tirar papeles... cuando la gente va a “los laavú”, para comer salchichas o hacer un fuego, nunca nadie roba nada. Es algo que en España no pasaría. Aquí lo que no es tuyo, no lo cogas. A los animales, igual, hay respeto. Aprendía que hay que respetar la naturaleza. Me gustaría llevarlo a España. Sois muy respetuosos a la naturaleza... y si por ejemplo, si hacéis algo mal, sois conscientes de que estáis haciendo algo mal para la sociedad, para la naturaleza. En España somos muy “burros”: “¡Hay un árbol, lo rompo, me da igual!” En general es así, pero afortunadamente también hay las personas que se preocupan por la naturaleza.*

Huolenpito, jota osoitatte, on mahtavaa: kunnioitus luontoa kohtaan... roskia ei heitellä... kun ihmiset menevät laavulle [paistamaan ja] syömään makkaroita tai tekemään tulta, kukaan ei varasta keltään mitään. Tämä on jotain, joka ei koskaan tapahtuisi Espanjassa... samalla tavalla eläimiä kohtaan on kunnioitusta. Opin, että luontoa täytyy kunnioittaa. Haluaisin viedä tämän mukaanani Espanjaan. Olette hyvin kunnioittavia luontoa kohtaan... jos esimerkiksi, teette jotain pahaa, tajuatte, että teette jotain pahaa yhteiskunnalle. Espanjassa olemme hyvin ”tyhmiä”: ”Tuossa on puu, rikon sen, mi-

nulle on ihan sama!” Yleisesti ottaen se on näin, mutta [Espanjassa] on onneksi myös ihmisiä, jotka ovat huolissaan luonnosta.

Luonto on osa jokapäiväistä elämää ja suomalaista identiteettiä. Suuressakaan suomalaisessa kaupungissa luonto ei ole kaukana. Esimerkiksi marjastaminen, sienestys, kalastus ja makkaranpaisto laavulla voivat olla todella eksoottisia ulkomaalaiselle matkailijalle ja vaihto-opiskelijoille, vaikka suomalaiselle ne ovat ihan tavallisia asioita. Haastateltava H2 olikin innoissaan siitä, kuinka paljon mahdollisuuksia lappilainen luonto antaa erilaisten aktiviteettien harrastamiselle. Hän mainitsi kokeneensa metsäiset kävelylenkit, hiihdon, koiravaljakkoajelun, marjanpoiminnan, metsästämissä, kalastamisen ja jäällä luistelemisen.

Moni espanjalaisnuori koki lappilaisen luonnon rauhoittavana. Elisa Kallunki kirjoittaa Yle uutisten verkkosivuilla 5.4.2017 ilmestyneessä artikkelissa *Tutkimukset todistavat, että metsä on mahtava stressilääke: Laskee sydämen sykettä ja vähentää lihasjännitystä*, että metsässä vaeltelulla on vaikutus mielialaan. Metsä rauhoittaa ja nopeuttaa stressistä palautumista. Artikkelissa esiintyvä, haastateltavana ollut kliinisen allergologian emeritusprofessori Tari Haahtela kertoo, että nopea kaupungistuminen vaikuttaa allergioiden, diabeteksen, astman, tulehduksellisten suolistosairauksien ja Alzheimerin taudin riskin lisääntymiseen.

Lappilaista luontoa kuvailtiin ilmauksin *mahtava, kaunis, puhdas, monotoninen* (samanlainen maisema toistuu useasti), *hämmästyttävä, ääretön, "ei rajoja", jännittävä, uskomaton, vaihteleva, luminen, vastakohtien sävyttämä ja erilainen*. Vuodenaikojen vaihtelu luonnossa oli espanjalaisnuorista viehättävää:

H1: *La combinación de los bosques con la nieve y los lagos helados me parece increíble.*

Lumisten metsien ja jäisten järvien yhdistelmä on minusta uskomaton.

H2: *Cada estación presenta la naturaleza de una manera totalmente distinta. Los colores, los olores, la luz... todo cambio según el momento del año.*

Jokainen vuodenaika esittelee luonnon toisistaan täydellisesti poikkeavilla tavoilla. Värit, tuoksut, valo... kaikki muuttuu sen mukaan, mikä hetki vuodesta on kyseessä.

H6: *Me vienen dos colores a la mente, dependiendo de la estación, por un lado, totalmente verde, y por otro lado, totalmente blanco. Me encantó. Pude ver los renos en la naturaleza libre cuando vas en coche, eso me pareció maravilloso. En invierno si es cierto que no vi muchos animales salvajes, fue la época más silenciosa. En la primavera todo floreció... para mi fue increíble ver el cambio de cada estación, especialmente cuando en la primavera los árboles y las flores empezaron a florecer.*

Mieleeni tulevat värit, riippuen vuodenajasta, toisaalta, kokonaan vihreää, ja toisaalta, kokonaan valkoista. Pidin siitä todella paljon. Pystyin näkemään poroja vapaana luonnossa kun matkustin autolla, se oli minusta mahtavaa. Totta kai talvella et voi nähdä paljon villieläimiä, se oli hiljaisempi ajanjakso. Keväällä kaikki kukoisti... minulle oli ihmeellistä nähdä joka muutos joka vuodenajassa, erityisesti keväällä kun puut ja kukat alkoivat kukoistaa.

Moni haastateltavasti totesi, että lappilainen luonto "on koettava itse", koska sitä on hankala sanoa kuvailla. H5: *"No se puede describir con palabras, hay que ver, vivir la naturaleza". (Sitä [Suomen Lapin luontoa] ei voi sanoa kuvailla, se täytyy nähdä, kokea luonto.)* Villieläimet, kuten porot, herättivät ihmetyä. Lumi sai osaltaan suitsutusta: "Mielestäni [lappilainen luonto] on yksinkertaisesti mahtava, koska tulen maasta, jossa lumi ei ole normaalia..." (H11). Erääseen haastateltavista lappilainen luonto oli tehnyt jopa niin suuren vaikutuksen, että hän miettii paluuta Pohjois-Eurooppaan vaihdon jälkeen:

H9: *Para mí, tiene un efecto totalmente positivo. Me ha permitido expresar y saber lo que me gusta. Me ha permitido descubrir las cosas totalmente diferentes los que había vivido y sin ninguna duda... dentro de unos años, he planeado volver aquí, al norte de Europa, para trabajar o estudiar.*

Minulle, sillä on täysin myönteinen vaikutus. [Lappilainen luonto] on antanut minulle luvan itseilmaisuuksiin ja tiedostamiseen siihen, mitä tykkään tehdä. Se on antanut minulle totaalisesti erilaisia asioita, joita en ole ennen kokenut, ja epäilemättä... muutaman vuoden päästä, aion palata tänne Pohjois-Eurooppaan työskentelemään tai opiskelemaan.

Lappilainen luonto voi olla myös inspiraation lähde, vaikka se antaakin välillä haastetta:

H11: *...te ayuda pensar bastante, a tener nuevas ideas que no me había tenido antes, a ver los materiales de otra manera, como el video por ejemplo. La verdad es que estoy muy contento porque tengo nuevas ideas para aprender utilizar materiales, aprender nuevos diseños más simples, ¡si me gusta!*

Por la otra parte, si podemos decir que la naturaleza va también englobada con el clima o con las horas del sol, por ejemplo. La verdad es que, es difícil, porque nosotros estamos acostumbrados a muchas horas del sol. ¡Ay, tiene que ser bonito el sol de medianoche aquí!

...[lappilainen luonto] auttaa ajattelemaan melkoisesti; se antaa uusia ideoita, joita minulla ei aiemmin ollut; se auttaa näkemään materiaaleja toisella tavalla, kuten esimerkiksi videon [tekemiseen]. Totta on, että olen hyvin tyytyväinen, koska minulla on uusia ideoita, kuinka opin käyttämään materiaaleja, opin [tekemään] uutta ja yksinkertaisempaa designia, pidän kovasti!

Toisaalta, voimme sanoa että luonto on osa ilmastoa ja auringon tunteja, esimerkiksi. Se on vaikeaa, koska olemme tottuneet [Espanjassa], että aurinkoista on monta tuntia. Voi että, täällä keskiyön auringon täytyy olla kaunis!

Espanjalaisnuorten etukäteisolelut lappilaisista luonnosta olivat suoraan sanottuna melko stereotyyppiset: kylmää, lunta, pimeyttä, paljon metsää, vuoristoista, revontulia taivaalla. Porot tulivat esiin monta kertaa. Varanka (2001, s. 37) kirjoittaakin, että porot Lapin mielletäänkin usein tunnusmerkeiksi. Parilla haastateltavista oli ennakkoluuloja ja pelkoa hyytävissä lämpötiloissa selviytymisestä:

H6: *Miedo a cómo iba a afrontar el frío y las pocas horas de luz durante el invierno. Todo el mundo me decía que iba a pasar mucho frío.*

Minulla oli pelko siitä, miten kohtaan kylmyyden ja lyhyen valoisuuden ajan talvisai-kaan. Kaikki [Gran Canarialla] sanoivat minulle, että joutuisin kokemaan kauhean kylmyyden.

H10: *Me esperaba algo más extremo, el sentido que no se puede salir de la casa porque que sea tanta nieve. Para nosotros, ya en París hace frío. Si piensas el norte de Europa, y piensas que en el norte de Helsinki, ¡ya no puede vivir nadie!*

Odotin jotain vielä enemmän “ekstriimiä”, eli siis sitä, että et voisi lähteä ulos kotoa, koska ulkona on niin paljon lunta. Meille jo Pariisissa on kylmä. Jos ajattelet Pohjois-Eurooppaa, ja ajattelet aluetta Helsingistä pohjoiseen, eihän siellä voi kukaan asua!

Lappilaisella luonnolla ja siellä oleskelulla oli suuri merkitys espanjalaisnuorten vaihto- aikaan:

H1: *Mucha importancia, mi Erasmus no hubiera sido lo mismo, ni tan especial como fue.*

Paljon merkitystä, Erasmus-vaihtoni ei olisi ollut samanlainen, ei niin erityinen kuin se oli.

H2: *Me permitió experimentar muchos deportes de invierno y me hizo sentir conectada con la Tierra, estar en paz y armonía.*

[Suomen Lapin luonto] mahdollisti kokeilla paljon talviurheilua ja se sai minut tuntemaan, että olen yhteydessä Maan kanssa, tunsin rauhaa ja harmoniaa.

H6: *Hacia muchas paseos sola y también acompañada. Me gustaba sentir la tranquilidad del lugar. En general, me gustó mucho Rovaniemi y vivir en Laponia. Los colores, la llegada del amanecer, el cambio al atardecer, donde los colores solían ser impresionante... nunca había disfrutado tanto mirando al cielo, sobre todo cuando se iba acabando el invierno, los colores eran inigualables. Tengo muchas fotos de estos momentos. Por supuesto, la nieve y las auroras boreales fueron también algo muy esperado para mí... me dejaron con pude ver nevar por primera vez, y al mirar al cielo y ver mi primera aurora boreal. Normalmente las auroras que pude contemplar*

fueron verdes, pero en una ocasión, cambiaron a lila... y siempre se me quedará para el recuerdo como unos de los momentos más especiales de mi Erasmus y mi año académico en Finlandia.

Tein paljon kävelylenkkejä yksin, mutta myös muiden kanssa. Pidin paljon paikan rauhallisuudesta. Yleisesti ottaen, pidin paljon Rovaniemestä ja elämästä Lapissa. Värit, aamunkoitto, muutos auringonlaskussa, jolloin värit olivat vaikuttavia... en koskaan aiemmin ollut pitänyt niin paljon taivaan katselemisesta, ennen kaikkea kun talvi oli loppumassa, värit olivat vertaansa vailla. Minulla on paljon kuvia näistä hetkistä. Tietysti, lumi ja revontulet olivat jotain, joita odotin [näkevänä] todella paljon... näin lunta ensimmäistä kertaa [elämässäni], ja katselin taivasta ja näin elämäni ensimmäiset revontulet. Normaalisti, kun katselin revontulia, ne olivat vihreitä, mutta kerran ne vaihtuivat violeteiksi... ja tästä muistosta tuli yksi Erasmus-aikani ja Suomessa vietetyn akateemisen vuoteni erityisimmistä hetkistä.

H8: *Empiezas a pensar con una manera diferente cuando sales y hay nieve... o en el verano hay mucha luz... y el aire está más limpio que por ejemplo en Madrid... así que puedes estar fuera con tus amigos... creo que es algo bastante importante en la vida aquí.*

Alat ajatella eri tavalla kun menet ulos ja on lunta... tai kesällä, kun on paljon valoa... ja ilma on puhtaampaa kuin esimerkiksi Madridissa... niin voit olla ulkona ystäväsi kanssa... uskon, että tämä on melko tärkeää elämässä täällä.

H9: *Pues, lo más importante de la naturaleza es que me permitió vivir una experiencia totalmente diferente, lo que había vivido antes. Yo creo que sería muy difícil vivir algo tan puro estando en un país abajo de Dinamarca. Yo creo que es una oportunidad que me han ofrecido, lo que puedo aprovechar y disfrutar. Es muy positivo, estoy muy contento.*

Noh, kaikkein tärkein tšekäläisessä luonnossa on se, että se antoi minulle mahdollisuuden elää totaalisen erilaisen kokemuksen, jollaista en ole koskaan ennen kokenut. Uskon, että on hyvin vaikeaa kokea jotain niin puhdasta Tanskan alapuolella sijaitsevilla maissa. Luulen, että tämä on mahdollisuus, joka minulle on annettu, jonka voin hyödyntää, ja josta voin nauttia. Kokemus on hyvin myönteinen, olen todella tyytyväinen.

Luonto ja hiljaisuus mielletään haastatteluiden espanjalaisnuorten mukaan vahvasti yhteen. Lappilaisista luontoa kuvailtiin hengelliseksi: se tuo rauhaa, harmoniaa ja yhteyttä Maahan (esp. *la Tierra*). Lappilainen luonto täytyy itse kokea, sitä on hankalaa sanoa kuvailla. Espanjalaisnuoret liittävät lappilaisuuden luontoon muun muassa yksinäisyyden tunteen, meditaation, puhtauden, myönteisyyden ja onnellisuuden. Koetut metsäiset kävelylenkit, hiihto, koiravaljakkoajelu, marjanpaiminta, metsästäminen, kalastaminen ja jäällä luisteleminen ovat luonteeltaan hiljaisia. Moni haastateltavista oli kokenut nämä aktiviteetit ensimmäistä kertaa elämässään. Vuodenaikojen vaihtelu oli nuores-ta espanjalaisesta kaunista ja mielenkiintoista, koska Espanjassa sitä ei juuri näe. Talvella lumi ja yksinäiset kävelylenkit keskellä metsää Rovaniemen Ounasvaaralla olivat mieleenpainuvia hetkiä,

jolloin tarpeen vaatiessa sai olla yksin omien ajatustensa kanssa. Lappilaista luonnonhiljaisuutta kuvattiin myös inspiraation lähteeksi, mikä antaa uusia ideoita omaan opiskeluun ja muutenkin elämään.

6. SUOMALAINEN KULTTUURI

Tämän luvun tarkoituksena on hakea vastausta kysymykseen *Millaisena suomalaisen kulttuurin hiljaisuus näyttäytyy nuorelle espanjalaiselle?* Tekstissä käy ilmi, mitä espanjalaisvaihto-opiskelijat tiesivät Suomesta ennen vaihto-aikaansa ja mitä he oppivat suomalaisesta kulttuurista vaihtonsa aikana. Kysyin espanjalaisnuorilta, mikä suomalaisessa kulttuurissa on kaikkein kiinnostavinta ja mikä kaikista yllättävintä. Halusin myös tietää, mitä asioita espanjalaisnuoret halusivat viedä suomalaisesta kulttuurista espanjalaiseen kulttuuriin.

“El silencio finlandes es parte de la cultura. Yo sentí un cambio muy grande porque en España siempre hay ruido: música, nos encanta hablar en la calle, en las terrazas, bailar, cantar... y en Rovaniemi en seguida notaba cuando algún estudiante español estaba en mi mismo autobus, bar, tienda... solo por el tono de voz.”

Suomalainen hiljaisuus on osa kulttuuria. Tunsin hyvin suuren muutoksen, koska Espanjassa on aina "melua": on musiikkia, rakastamme puhua kadulla, terasseilla, tanssia, laulaa... ja huomasin Rovaniemellä heti, kun joku espanjalaisopiskelija oli kanssani samassa bussissa, baarissa, kaupassa... vain äänenpainon perusteella.

- Nainen, 23 vuotta, Aragonian itsehallintoalue, vaihto-opiskelija Lapin yliopistossa

Berry (2011, s. 399–400) määrittää, että *kulttuuri* on yhdistelmä näkyvää sosiaalista monimuotoisuutta yhteiskunnan sisällä. Tällaista sosiaalista monimuotoisuutta on muun muassa luonteenpiirteet, sosiaaliset kontekstit ja alueelliset alakulttuurit. Kulttuuri on usein näkymätöntä ja itsestään selvää. Siihen sisältyy yhteiskunnallisia sosiaalisia normeja, käytäntöjä ja arvoja. Kulttuurissa kielellä, arvoilla ja sosiaalisilla käytänteillä on selvä yhteys. Berryn (2011, s. 400) mukaan *kulttuurillinen rikkaus* (eng. cultural richness) tarkoittaa kulttuurin läsnäoloa, joka toimii myönteisessä mielessä sosiaalisella tasolla. Tietyt assosiaatiot ja merkitykset ovat tuttuja, usein alitajunnassa, paikallisille asukkaille. Berry (2011, s. 400) toteaaakin, että suomalaisten tapa nähdä sana ”hiljaisuus” tulee harvoin, jos koskaan, selvästi esiin englannin, ranskan, saksan, venäjän tai espanjan kielen sanakirjoissa.

Espanjalaisissa äänimaisemissa IV

Olimme tänään kuuntelemassa esityksiä Parc Bitissä, joka on Balaarien yliopiston eli UIB:n lähellä sijaitseva niin sanottu ”tiedepuisto”. Opettaja kysyi useaan kertaan esitysten aikana, miksi kaikki olivat niin hiljaa. Espanjassa on tavallista, että puhe keskeytetään, eikä sitä pidetä ilmeisesti outona tai loukkaavana. Suomessa tilanne on taas toinen: toisten esityksiä kuunnellaan hiljaa ja mahdolliset kysymykset esitetään vasta esityksen jälkeen. (4.11.2016)

Avasin luennolla purkkapussin niin, että siitä lähtisi mahdollisimman vähän ääntä. Mallorcalainen opiskelijakaverini kuiskaa vieressäni espanjaksi korvaani hölmistyneenä: ”Ei se haittaa, jos aiheuttat ääntä”. Niin, Suomessa välttelen luennolla istuessani kaikennäköisiä ääniä, mutta nyt emme olekaan Suomessa. Kohautin olkiani ja laitoin purkkapussin takaisin laukkuuni. Mallorcalainen katsoi minua huvittuneena, koska häntä varmasti ihmetytti varovaisuuteni. (5.12.2016)

Muistiinpanoja Erasmus-vaihdon aikana Espanjassa, Sanna Heikkinen, 2016

Haastattelin espanjalaisnuoria saadakseni heiltä ajatuksia ja kokemuksia suomalaisen kulttuuriin liittyen. Ensimmäinen kysymys kulttuuri-osiosta kuului: *¿Qué has aprendido sobre de la cultura finlandesa durante tu intercambio en Rovaniemi?* Mitä olet oppinut suomalaisesta kulttuurista Rovaniemellä ollessasi? Seuraavassa vastauksia:

H6: *Lo que más me gustó y me llamó la atención fue que los finlandeses me ayudaron mucho. Sentí que eran personas con mucha empatía hacia los demás, que trabajaban muy bien en grupo por el bien del conjunto social. Me sentí como en casa a pesar de las diferencias culturales con España. Una anécdota que siempre me gusta contar a mis amigos y conocidos es que una vez olvidé mi móvil en el supermercado. Un iPhone nuevo. Cuando volví a buscarlo unas dos horas más tarde, alguien lo había encontrado y entregado al cajero del supermercado. Con toda probabilidad, eso no hubiera sucedido donde yo vivo. También podía dejar mi ordenador y mis cosas personales en la biblioteca en la universidad, y así durante muchos meses, y nunca sufrí ninguna pérdida.*

Pienso que los finlandeses son muy tolerantes, te respetan y se respetan entre ellos. Además, son personas muy independientes. Los finlandeses, los jóvenes, son muy deportistas y emprendedores a la hora de independizarse y estudiar en otras ciudades lejos de sus casas. Lo veo algo muy positivo y valioso.

Se, mistä pidin eniten ja johon kiinnitin huomiota, oli se, että suomalaiset auttoivat minua paljon. Tunsin, että suomalaisilla oli paljon empatiaa muita kohtaan, ja että he työskentelevät todella hyvin ryhmässä koko yhteiskunnan hyväksi. Tunsin oloni kohtoisiksi huolimatta kulttuurieroista Espanjaan verrattuna. Kasku, josta tykkään kertoa [espanjalaisille] ystäväilleni ja tutuilleni oli sellainen tapaus, kun unohdin puhelimeni ruokakauppaan. Se oli uusi iPhone. Kun menin etsimään puhelinta muutamia tunteja myöhemmin, joku oli löytänyt puhelimen ja toimittanut sen kaupan kassalle. Todennäköisesti tätä ei olisi tapahtunut siellä missä minä asun, [Gran Canarialla]. Pysyitin myös jättämään tietokoneeni ja henkilökohtaisia tavaroitani yliopiston kirjastoon, ja tein näin useiden kuukausien ajan, ja koskaan en kadottanut mitään tavaroitani.

Mielestäni suomalaiset ovat suvaitsevaisia, he kunnioittavat sinua ja muita. Lisäksi, he ovat hyvin itsenäisiä ihmisiä. Suomalaiset nuoret ovat hyvin urheilullisia ja omatoimisia, kun on aika itsenäistyä ja opiskella muissa kaupungeissa kaukana kotoa. Koin tämän hyvin positiivisena ja arvokkaana.

H1: *He aprendido algunas palabras o frases útiles en finés, y que lo fineses... aunque son tímidos, son personas muy agradables y siempre están dispuestas a ayudarte.*

Opin muutamia hyödyllisiä sanoja ja sanontoja suomeksi, ja että suomalaiset... vaikka he ovat ujoja, he ovat hyvin mukavia ja aina valmiina auttamaan sinua.

H2: *En primer lugar el respeto hacia los demás, los finlandeses son personas muy empáticas que se preocupan por no molestar a las personas con las que comparten su vida. La independencia y responsabilidad que se les da a los niños desde bien pequeños...me sorprendía muchísimos ver a niños muy pequeños camino al colegio solos, sin sus padres! El amor, respeto y cuidado a la naturaleza, protegen y cuidan su entorno de forma muy eficiente. He aprendido que el silencio no tiene porque ser soledad, que es agradable tener momentos de silencio para poder pensar con tranquilidad y aclarar ideas.*

Ensimmäiseksi, kunnioitus muita kohtaan, suomalaiset ovat ihmisinä hyvin empaattisia, koska he eivät halua häiritä ihmisiä, joiden kanssa he jakavat elämänsä. Itsenäisyys ja vastuullisuus, joita opetetaan lapsille pienestä pitäen... minua yllätti se, että näin paljon hyvin pieniä lapsia kävelemässä yksin kouluun ilman vanhempiaan! Rakkaus, kunnioitus ja luonnon kunnioitus, [suomalaiset] suojelevat ja pitävät huolta ympäristöstään hyvin tehokkaalla tavalla. Opin, että hiljaisuuden ei tarvitse olla yksinäisyyttä, on mukavaa, että on hiljaisuuden hetkiä, jotta voi ajatella rauhassa ja selventää ajatuksiaan.

H3: *La gente al principio son reservados pero después son grandes personas.*

Ihmiset ovat aluksi varautuneita, mutta sitten heistä tulee suurenmoisia henkilöitä [kun suomalaisiin tutustuu].

H4: *Qué son muy, muy silenciosos, muy respetuosos... que respetan mucho de la naturaleza... y que son muy legales. Porque, por ejemplo, porque he perdido dos veces la cartera, y siempre la ha encontrado. En España, eso no se puede imaginar. Son muy civilizados, yo creo que eso es la palabra.*

Että [suomalaiset] ovat hyvin, hyvin hiljaisia, hyvin kunnioittavia... he kunnioittavat paljon luontoa... ja ovat hyvin oikeudenmukaisia. Koska, esimerkiksi, olen kadottanut kaksi kertaa lompakkoni, ja aina olen löytänyt sen. Espanjassa tällaista ei voisi kuvitellaakaan. [Suomalaiset] ovat hyvin sivistyneitä, uskon että tämä on oikea sana.

H5: *He aprendido muchas cosas, pero de las más destacables es la amabilidad de la gente finlandesa.*

Opin paljon asioita [suomalaisesta kulttuurista], mutta kaikkein huomattavin asia on suomalaisten ihmisten ystävällisyys.

H7: *Pues he aprendido que para vosotros “el no hablar”, no es la falta de un respecto. Pero para un español, sí, sería. El silencio aquí significa que no estás enfadado. Es también que no te quiero molestar, eso es ya que entiendo. Y luego también he aprendido de que es muy difícil ofrecerte para ayudar en algo. He ofrecido mi ayuda pero la gente te diga: “No, estoy bien”. Para mí, es muy raro. También he aprendido que si la persona compra la ropa de segunda mano, no significa que la persona está en la situación económica muy mala. En España esto significaría que eres pobre o no tienes mucho dinero para comprar la ropa por ejemplo en el centro comercial. Por un otro lado, en España no hay tantas tiendas de segunda mano que tenéis aquí. He aprendido reciclar las cosas. Si no necesitás algo, lo puedes vender y la otra persona lo puede reutilizar. En España no es así. Si no utilizo algo, lo tiro, no se reutiliza. Pero, hay que cuidar el medio ambiente, hay que cuidar la naturaleza. Es una pena que en España no es así.*

Noh, olen oppinut, että teille suomalaisille “se, että ei puhuta” ei tarkoita kunnioituksen puutetta, mutta espanjalaiselle se olisi sitä. Hiljaisuus täällä tarkoittaa sitä, että et ole suuttunut. Se merkitsee myös, että ei haluta häiritä, ymmärrän jo sen. Ja sitten, olen myös oppinut, että on hyvin vaikeaa tarjota apua jollekin jossakin asiassa. Olen tarjonnut apuani, mutta ihmiset sanovat minulle: ”Ei, en tarvitse, kaikki on hyvin.” Minulle tämä on hyvin outoa. Olen myös oppinut, että jos [suomalainen] henkilö ostaa vaatteita second hand-shopista [huom. tässä kirpputori], se ei tarkoita, että henkilö olisi taloudellisesti huonossa tilanteessa. Espanjassa tämä tarkoittaisi, että olet köyhä tai sinulla ei ole paljon rahaa ostaa vaatteita esimerkiksi kauppakeskuksesta. Toisaalta, Espanjassa ei ole niin paljon second hand-shopeja kuten teillä on täällä. Olen oppinut kierrättämään tavaroita. Jos jotain ei tarvita, sen voi myydä ja toinen ihminen voi käyttää sitä uudelleen. Espanjassa ei ole näin. Jos en käytä jotain, heitän sen pois, en käytä sitä uudelleen. Mutta, ympäristöstä ja luonnosta täytyy pitää huolta. Harmittaa, että Espanjassa näin ei ole.

H8: *He aprendido que es un estereotipo que no hay solamente las personas silenciosas aquí.*

Olen oppinut , että on stereotypiaa ajatella, että täällä on vain hiljaisia ihmisiä.

H9: *Una de las mayores cosas que he aprendido, es compartir. Un día fui a hacer el ice-swimming con dos amigos y ya no sabía que había que pagar...al final, vino un señor. Al ver que no tuvimos dinero, el señor se ofreció a pagar todo a nos tres. Nosotros estábamos muy agradecidos con él. Pues hemos dicho un día si este señor quiere, podríamos ofrecerle un favor o ayudarlo en alguna forma, no sería una problema. Pues, aquí mucha gente me han ofrecido muchas cosas, me han ayudado descubrir que porque no ofrecerle las cosas que tenemos a los demás... y de esta forma, si el Dios quiere, el día que nosotros no tengamos, nosotros recibimos algo de cambio. Otra cosa que también he aprendido es el tema de que... aquí la gente...si dejas algo, que lo es tuyo, algo para la mesa, una chaqueta, una bicicleta... la cosa vas a estar allí*

la otra vez cuando vuelvas a la universidad. Eso, es el tema de respeto que hay entre vosotros, es algo admirable. En España es imposible que ocurra eso. En casa, dejé una bici en un parking, y de momento que volví, no estaba. O te pinchan una rueda. Eso, para que una nación realmente funcione bien, el respeto es fundamental. El respeto y la generosidad son las dos cosas más importantes que puedan tener en cualquier lugar. Toda la gente tiene que aprender a respetar estos valores.

Yksi tärkeimmistä asioista, joita olen oppinut, on jakaminen. Kerran menin uimaan avantoon kahden ystäväni kanssa ja en tiennyt, että se oli maksullista... lopulta, eräs herra tuli paikalle. Nähtyään, että meillä ei ollut rahaa, tämä herra tarjoutui maksamaan meidän kaikkien kolmen sisäänpääsyn. Olimme todella kiitollisia hänelle. Niinpä, sanoimme herralle, että jos jonakin päivänä hän haluaa, että teemme hänelle palveluksen tai autamme häntä jollain tavalla, se ei olisi ongelma. Monet ihmiset ovat tarjonneet täällä minulle paljon asioita, he ovat auttaneet minut tajuamaan, että miksi emme antaisi omistamiamme asioita toisille... ja tällä tavoin, jos Jumala tahtoo, eräänä päivänä, jos meillä ei ole mitään, saamme sitä vastoin jotain tilalle.

Toinen asia, jonka olen myös oppinut... täällä ihmiset... jos jätät jotain, joka on sinun, jotain pöydälle, takin, polkupyörän... se löytyy paikasta, johon jätit sen, kun tulet takaisin yliopistolle. Tämä kunnioitus toisia kohtaan teidän [suomalaisen] välillä on ihailtavaa. Espanjassa tällainen olisi mahdotonta. Kotona jätin pyörän parkkipaikalle, ja kun tulin takaisin, se oli poissa. Tai he rikkovat pyörän renkaan. Kunnioitus on perusta sille, että kansakunta todella toimisi hyvin. Kunnioitus ja anteliaisuus ovat kaksi tärkeintä asiaa, joiden täytyisi käydä toteen missä tahansa paikassa. Kaikkien täytyy opetella kunnioittamaan näitä arvoja.

H10: *He aprendido un poco de la historia de Finlandia. Luego, también he notado que no somos tan diferentes. Yo creo que por el tema de silencio es exagerado. La gente que he conocido... bueno, quizás he conocido los más abiertos... yo creo que la gente más silenciosa está en Alemania. Creo que la gente es más abierto aquí en Finlandia que en Alemania. En Alemania la gente está muy reservada. Aquí la gente te ayuda si lo necesitas.*

Olen oppinut hieman Suomen historiasta. Sitten, olen huomannut, että me [espanjalaiset ja suomalaiset] emme ole niin erilaisia. Uskon, että [suomalaisen] hiljaisuus on liioiteltua. Ihmisiin, joihin olen tutustunut... no, ehkä olen tutustunut niihin avoimiin henkilöihin... uskon, että kaikkein hiljaisimmat ihmiset asuvat Saksassa. Mielestäni ihmiset ovat avoimempia täällä Suomessa kuin Saksassa. Saksassa ihmiset ovat hyvin varautuneita. Täällä ihmiset auttavat sinua, jos sitä tarvitset.

H11: *Que tenéis una gran problema por el alcohol... ¡jaja! Pero la verdad es que es bastante admirable la forma de vivir aquí, por el frío y la falta de la luz, es bastante impresionante. Una de las cosas que he aprendido es que cuando un finlandés se abre, habla más y mucho... y puedes aprender las cosas interesantes. Creo que las chicas finlandesas son mas abiertas que los chicos... quizás porque yo soy un chico.*

Teillä on suuri ongelma alkoholin kanssa... haha! Mutta totuus on se, että elämäntapa täällä on melko ihailtavaa, kylmyyden ja valon puutteen takia, se on melko vaikuttavaa. Yksi asia, jonka olen oppinut, että kun suomalainen avautuu, hän puhuu ja pal-

jon... ja voit oppia mielenkiintoisia asioita. Mielestäni suomalaiset tytöt ovat avoimempia kuin suomalaiset pojat... ehkä se johtuu siitä, että olen poika.

Kulttuureja on jaettu niissä tapahtuvan viestinnän perusteella hiljaisiin ja äänekkäisiin. Suomen, Japanin ja useiden Itä-Aasian maiden kulttuurit voidaan laskea hiljaisiksi kulttuureiksi. Hiljaisuus on edellä luetelluissa maissa osa normaalia viestintää, eikä sitä pidetä huonona asiana. Hiljaisuus voidaan tosin käsittää aivan toisella tavalla kulttuureissa, joissa on paljon melua. (Ampuja, 2014c, s. 264; Jaworski, 1993.) Äänekkäiden kulttuurien maita ovat esimerkiksi Espanja ja Italia. Espanjalaisnuoret vertasivat suomalaista kulttuuria venäläiseen, itävaltalaiseen, ruotsalaiseen ja saksalaiseen kulttuuriin, joita he pitivät hiljaisina:

H7: *... no hablan, en Rusia no hablan. Creo que parecen un poco cómo los fineses, son también gente un poco reservada.*

... he eivät puhu, Venäjällä ei puhuta. Uskon, että he [venäläiset] ovat vähän kuin suomalaiset, he ovat myös vähän varautuneita ihmisiä.

H11: *He estado en Viena y en Salzburgo, en Austria, y la gente me parece bastante igual como aquí en Finlandia. También la cultura de Austria y Alemania es bastante igual lo de los suecos y los finlandeses. No hablan mucho en los buses, no hay mucho ruido tampoco por la calle...*

Olen ollut Wienissä ja Salzburgissa Itävallassa, ja ihmiset muistuttivat minua suomalaisista. Myös kulttuuri Itävallassa ja Saksassa on melko samanlainen kuin Ruotsissa ja Suomessa. Ihmiset eivät puhu paljon bussissa, kaduilla ei ole myöskään juuri melua...

Lewis (2005, s. 123) kirjoittaa, että suomalaisilla, kuten kaikilla pohjoismaalaisilla, on yleisesti ottaen suorasukaisen ja ”kunnon” kansan maine. Pohjoismaalaiset ovat tunnettuja puhtaasta elämästä (eng. ”clean living”). Uskon, että kirjoittaja tarkoittaa tällä ympäristön huomioon ottamista, luonnon kunnioittamista, kierrättämisen suosiota, puhdasta ruokaa suoraan luonnosta (esimerkiksi marjat, sienet ja kalat) sekä yleensäkin luontoa osana pohjoismaalaisten jokapäiväistä elämää. Suomalaisia pidetään yksinä maailman parhaista kuuntelijoista - - he eivät keskeytä, vaan kunnioittavat ja arvostavat toisten kommentteja sekä huomioivat toisten mielipiteet ja ehdotukset. Keskittyminen toiseen on huipputasoa. Suomalaisten keskenään kommunikoidessa ei yleensä ole painetta aktiiviseen myötävaikuttamiseen ja keskustelun kulun etenemiseen, kuten monessa kulttuurissa. Aktiivinen kuuntele eli mielenkiinnon näyttäminen ja keskusteluun panostaminen ovat harvinaisia suomalaiselle. Tä-

män vuoksi muiden maiden kansalaiset saattavat tuntea olonsa epämukavaksi, kun suomalaiset eivät juuri keskeytä tai kommentoi keskustelun aikana. (Lewis, 2005, s. 69.)

Lewis (2005, s. 61, 67) toteaa, että suomalaisten heikkoudet kansainvälisessä kommunikointitilanteissa ei ole myyttejä. Suomalaiset nähdään vastentahtoisina kommunikoijina. Suomalaisten vahvuudet ovat heidän arvoissaan ja käyttäytymisessään, eikä ilmaisukyvyssään. Suomalaisen kommunikoinnin dilemma tulee esille, kun länsieurooppalaisuus sekoittuu aasialaiseen kommunikointityyliin. Suomalaiset ovat ujoja erityisesti ulkomaalaisten seurassa. Ujous tulee esille myös tilanteessa, jossa toista ei tunneta hyvin. Vaatimattomuutta ja nöyryyttä pidetään positiivisina piirteinä. Vaatimattomuus ja nöyryys eivät kuitenkaan ole äärimmäisyyksiin vedettyjä.

Huomasin Espanjassa vaihdossa ollessani, kuinka minimaalista suomalaisten eleiden käyttäminen on. Espanjalaiset käyttävät käsiään niin kohdatessaan toisensa, puhelimessa ja keskustellessaan kasvotusten. Katsekontaktia haetaan heti, ja väli toiseen ihmiseen on suomalaisiin verrattuna pieni. Espanjalaiset eivät tunne *henkilökohtaisen tilan* (eng. *personal space*) käsitettä. Alussa ihmisten tuleminen niin lähelle tuntui minusta kummalliselta, mutta siihen tottui melko nopeasti. Lisäksi espanjalaisten tapa puhua on suomalaisen tyyliin suhteutettuna erilaista. Puhetempo on usein nopeaa, vaihtelevaa ja jopa välillä hengästyttävää. Puhetyyliin vaikuttavat tietysti ihmisen luonne, persoona ja alue, mistä hän on kotoisin. Espanjalaisilla on myös tapana puhua korkealta ja kovaa, toisin kuin suomalaisilla. Tämä tulee erinomaisesti esille esimerkiksi ravintoloissa, joissa melutaso on todella korkea.

Siltanen (2012, s. 6) kirjoittaa: ”- -, [espanjalaisten] joukkuehenkeä löytyy muualtakin kuin jalkapallokentiltä.” Yksilötasolla ajatellen espanjalainen on korostetusti kotoisin tietyltä alueelta, eikä vain ”Espanjasta”. Identiteetti rakentuu itsehallintoalueesta riippuen esimerkiksi valencialaisuuden, galicialaisuuden tai navarralaisuuden varaan. Näin ollen espanjalaiset ”näkevät maansa jonkinlaisena yläkäsitteenä, joka hoitaa tietyt asiat, ei voimakkaan samaistumisen kohteena”. (Siltanen, 2012, s.12.) Espanjan valtioon liitettävää kansallismielisyyttä tai yltiöisänmaallisuutta ei ole juuri olemassa. Kuitenkin muun muassa viimevuosien talousvaikeudet ja jalkapallossa menestyminen ovat yhdistäneet espanjalaisia.

Espanjalaisten tervehdykset ovat reippaita, läsnäolo on vahvaa ja tuttuja on tapana suudella poski-suudelmin. (Siltanen, 2012, s. 131.) Espanjan kieltä (*español*) eli kastiliaa (*castellano*) puhutaan todella nopeasti. Espanjan kielelle tyypillistä on sanontojen ja sananparsien paljous. Espanjalaiset

puhuvat keskenään usein kovaankin ääneen ja toistensa päälle. Ujoja espanjalaisia on harvassa. Hiljaisia hetkiä vältetään. Hiljaisina hetkinä, jolloin kukaan ei sano mitään, voivat espanjalaiset tuntea itsensä jopa vaivautuneiksi. (Siltanen, 2012, s. 82, 132). Huomion arvoista tässä kohtaa on todeta, että suomalaisille hiljaisuus on todella normaalia keskustelun aikana (kts. Lewis, 2005, s. 67–68). Siltasen (2012, s. 132) mukaan yksinäisyys on monelle espanjalaiselle epämieluisaa ja epätoivottua. Ihmistä, joka haluaisi asua tiiviin yhteisön ulkopuolella, ei ymmärretä. Espanjassa on haja-asutusta vain vähän. Tiivis rakentaminen tarkoittaa sitä, että naapurit ovat aina lähellä. Läheisyys merkitsee monelle apuja, turvaa ja huolenpitoa, mutta samalla myös yksityisyydestä tingitään. Kesällä Espanjassa parvekkeiden ovia ja ikkunoita pidetään auki, minkä vuoksi kaikki kodin äänet kantautuvat kadulle ja naapuriasuntoihin.

Espanjalaisissa illanistujaisissa voidaan huomata, että puheenvuoron saaminen voi olla vaikeaa ja keskeytetyksi joutuminen on normaalia. Suomalaisella voi olla vaikeaa totutella tähän tyyliin, koska suomalaisessa kulttuurissa on opittu pienestä pitäen kuuntelemaan, eikä muiden puheen keskeyttäminen ole oikein. Puhetaitoa pidetään Espanjassa arvostettuna hyveenä, eikä vain sosiaalisena taitona. Espanjassa pärjää paremmin hyvällä supliikilla, koska silloin saavuttaa etuja ja myös tinkiminen onnistuu paremmin. Espanjassa ollaan kuitenkin usein kohteliaita ja teitittely on arkipäivää. Ihmisiä teititellään etenkin liike-elämän neuvotteluissa ja asiakaspalvelutilanteissa. (Siltanen, 2012, s. 82, 131.) Siltanen (2012, s. 83) pitää suomalaisten englannin kielen taitoa aivan ”omassa luokassaan” espanjalaisten englannin osaamiseen verrattuna. Jos yhteistä kieltä ei espanjalaisen ja ulkomaalaisen välillä löydy, voi Siltasen (2012, s. 83) mukaan aina turvautua Välimeren maille tyypilliseen elekielen.

Suomalaisten tietynlainen sisäänpäin kääntyneisyys, ujous, puhumattomuus ja henkilökohtainen tila herättävät espanjalaisissa usein ihmetystä. Sain usein kuulla Mallorcalla stereotyyppisesti ”*la gente nórdica es fría*” (pohjoismaalaiset ihmiset ovat kylmiä). Tämä usein negatiiviseksi koettu ”kylmyys” johtuu kokemukseni mukaan muun muassa small talk-kulttuurin, poskipusujen ja elekielen olemattomuudesta ja puutteesta. Kerroin paikallisille vaihtoni aikana, että suomalaisten ja muutenkin usein pohjoismaalaisten kanssa pitää niin sanotusti ”*romper el hielo*” (rikkoa jää), jonka jälkeen kommunikointi on helpompaa. Yle Uutisissa 16.1.2013 ilmestyneessä englanninkielisessä artikkelissa *Finnish silence can be golden, says American expert* yhdysvaltalainen dosentti Michael Berry toteaa, että suomalainen hiljaisuus johtaa esiteolliseen aikaan. Suomessa kaupungistuminen alkoi

vain puoli vuosisataa sitten – sitä ennen suurin osa väestöstä asui vielä maalla. Ennen kaupungistumista tärkeintä oli leivän hankkiminen pöytään, small talk-kulttuuri oli ”turhaa”.

Espanjalainen eläväisyys, avoimuus ja uteliaisuus aiheuttavat suomalaisissa kaksijakoisuutta. Toisaalta on mukavaa ja ihailtavaa, kun joku kysyy arjesta, elämästä ja kaikesta ylipäätään. Saat heti poskipusut ja ehkä vielä päälle kehuja uudesta vaatteestasi. Toisaalta taas huomasin varsinkin Erasmus-vaihtoni aikana, että minua vaivasi välillä oman tilan ja itsenäisyyden tunteen lähes täydellinen puuttuminen. Vaikka Espanja on maana hyvin monimuotoinen ja jakautunut niin kielellisesti kuin kulttuurillisesti, siellä vallitsee ”tehdään yhdessä” -kulttuuri. Suomessa taas opimme pienestä pitäen tekemään asioita itsenäisesti, kuten kävelemään yksin kouluun. Kun katsoin Palma de Mallorcalla yliopistolleni vievän bussin ikkunasta kouluun lapsensa vieviä vanhempia, mietin usein, miten pöyristyttävä ajatus espanjalaisvanhemmasta lapsen yksin käveleminen kouluun ja yksin palaaminen kotiin olisi. Siltasen (2012, s. 131, 200) mukaan espanjalaiset mielletään monen stereotyyppian mukaan tummiksi, temperamenttisiksi ja intohimoisiksi. Varsinkaan Pohjois-Espanjassa kaikki eivät kuitenkaan ole tummia. Etelä-Espanjassa ihmisiä pidetään vilkkaina ja ulospäin suuntautuneina. Pohjois-Espanjassa ihmiset ovat rauhallisempia, maltillisempia ja pidättyväisempiä kuin avoimemmat ja sosiaaliset eteläespanjalaiset.

Espanjalaisissa äänimaisemissa V

Niin sanottu ”tavallinen puhuminen” Espanjassa tehdään paljon voimakkaammin kuin Suomessa. Ihan kuin kaikilla olisi huono kuulo, koska ihmiset lähestulkoon huutavat toisilleen. Tapasin juuri entisiä työkavereitani 2010 Mallorcan-kesän ajoilta. Tajusin, että vaikka meitä oli yhteensä vain neljä ihmistä, oli lähes mahdotonta saada oma ääni kuuluviin. Tyydyinkin siis seuraamaan puhetta vierestä. Eräs entisistä kollegoistani naurahtikin ymmärtäväisesti: ”Voi pobrecita (suomeksi ”raukka”), eivät anna muut sinun puhua, huomaa että et ole Espanjasta”. Täällä on siis aivan tavallista, että keskeytetään ja puhutaan päälle, eikä sitä pidetä mitenkään epäystävällisenä. Lisäksi paikalliset käyttävät paljon käsieleitä, kuten Välimeren maissa ja Etelä-Euroopassa yleensä: tätä näkee niin busseissa, kaduilla, ravintoloissa kuin yliopistollakin. (26.9.2016)

Olen tajunnut, kuinka tärkeää small talk -kulttuuri Espanjassa on. Siinä missä Suomessa on jopa kiusallista joutua samaan hissiin jonkun tuntemattoman kanssa, kerrostaloni hississä oli aivan normaalia, että heti alkaa puhuminen jostain aiheesta. Se voi olla joko sää, huonosti kiinni menevä ulko-ovi, väsymys, kauppaostokset... Aluksi hätkähdin ja minua jopa huvitti, kuinka paljon naapurini halusivat tietää arjistani hississä muutaman sekunnin aikana, mutta nykyään hissikeskustelut alkavat tuntua luonnollisilta. Me suomalaiset olemme melko huonoja ”smalltalkaajia”, mutta espanjalaisille se on arkipäivää. (8.10.2016)

Asia, johon en vieläkään ole täällä Espanjassa tottunut, on lähes päivittäinen kehuminen ja niin sanottujen ”lellittelysanojen” käyttäminen. Espanjalaiset käyttävät helposti sanoja ”guapo” (hyvännäköinen, komea) ja ”guapa” (hyvännäköinen, kaunis). Paikallisessa supermarketissa ensimmä-

mäisellä viikolla täällä minua jopa pöyritytti (ja hauskuuttikin), kun minulta kysyttiin, haluaako kuningatar pussin ostoksilleen: "Una bolsa para la reina?" Suomessa tällaiseen en ole kyllä ikinä törmännyt, enkä tule varmasti koskaan törmäämäänkään. Lisäksi "cariño" (kultaseni) ja "niña" (tyttönen, tyttö) ovat hyvin tavallisia, ja niillä minuakin kutsutaan. (8.10.2016)

Muistiinpanoja Erasmus-vaihdon aikana Espanjassa, Sanna Heikkinen, 2016

MacCannellin (1989) teoria *front stagesta* (turistinen näyttämö) ja *backstagesta* (takahuone) sopii hyvin suomalaisen kulttuurin tarkasteluun. Front stage on täynnä matkailijoille varta vasten muokattuja ja kaupallisia asioita massamatkailun tyyliin, joten ei ole ihme, että aitous kärsii. Sen sijaan backstagella voi nähdä yhteiskunnan elämää ja aitoa, paikallista kulttuuria. (MacCannell, 1989). Espanjalaiset matkailijat ja yleensä ottaen kaikki muut Rovaniemelle ja muualle Suomen Lappiin saapuvat kansainväliset turistit näkevät valitettavasti Lapista yleensä vain front stagen, joka kietoutuu usein joulun ja saamelaisuuden ympärille. MacCannellin (1989) ja Varankan (2001, s. 20) mukaan turisti ei todellisuudessa koskaan pääse näkemään ja kokemaan matkailukohteen paikallisten asukkaiden todellista elämää. Todellisuudessa yhä useampi turisti etsii kuitenkin MacCannellin (1989) mukaan matkaltaan autenttisia elämyksiä.

Haastattelemani espanjalaiset vaihto-opiskelijat olivat selvästi ilahduttavan paljon päässeet näkemään myös backstage puolen. Tähän vaikuttaa se, että he ovat Rovaniemellä ajallisesti paljon pidemmän ajanjakson kuin muutaman päivän, viikon tai korkeintaan pari viikkoa lomailevat matkailijat. Vaihto-opiskelijoilla on paljon enemmän aikaa matkustella vaihtoaikanaan ympäri Suomen Lappia ja muuta Suomea sekä käydä lähialueilla eli muualla Pohjois-Euroopassa, Venäjällä ja Virossa. Pidemmän ajanjakson vuoksi vaihto-opiskelijoilla on yleensä enemmän mahdollisuuksia tutustua suomalaiseen kulttuuriin ja Suomen naapurimaihin matkailijoihin verrattuna. Moni espanjalainen vaihto-opiskelija tuntui löytäneen backstage esimerkiksi suomalaisen ystävän kautta. Ovi suomalaiseen, ja tässä tapauksessa erityisesti saamelaiseen kulttuuriin ja lappilaiseen luontoon avautui jo ennen Rovaniemelle saapumista serkun saamelaisen tyttöystävän kautta:

H11: *Bueno, ya tuve mucha importancia para mí, porque la novia de mi primo es sámi. Entonces, ya había visto fotografías, ya me había explicado... o sea cuando llegué aquí, ya era que yo imaginaba.*

Noh, [lappilaisella luonnolla] oli jo paljon merkitystä minulle, koska serkkuni tyttöystävä on saamelainen. Joten, olin jo nähnyt valokuvia, hän oli jo selittänyt minulle... niinpä, kun saavuin tänne, kaikki oli sitä, mitä kuvittelinkin.

Lisäksi backstage tulee aivan erityisesti esille Lapin yliopiston ja Lapin ammattikorkeakoulun järjestämän Finnish Friend-toiminnan kautta, jossa vaihto-opiskelija saa vaihtoajakseen suomalaisen perheen tai henkilön, jonka kanssa tehdään omien mieltymysten mukaan erilaisia aktiviteetteja, kuten hiihtoa, luistelua ja saunomista sekä tutustutaan suomalaiseen kulttuuriin. Moni espanjalaisista tuntui päässeen ohjelman ansiosta lähemmäs suomalaista kulttuuria. Finnish Friendin kaltaisen ohjelman kokemukset voivat lievittää koti-ikävää. Eräs haastateltavista (H6) kuvaili Finnish Friend-kokemuksiaan näin:

La experiencia con mi familia de Finnish Friend fue maravillosa. Con ellos pude experimentar las tradiciones finlandesas: esquiar por primera vez, pasar tiempo en un cottage, pescar salmón en el lago y ahumarlo en una hoguera. Ir a las pistas del hielo...me invitaron a patinar, ir al sauna en la tarde, experimentar la moto de nieve y los "snowshoes". Una vez, cenamos a las 16:00 de la tarde... fue algo especialmente raro para mí, pero me gustó muchísimo! En Finlandia, nunca me sentí fuera de lugar, en realidad me sentí como en casa, aunque también tuve tiempo para echar de menos a mi familia, amigos y a mi país.

Kokemus suomalaisen perheen kanssa [yliopiston ja ammattikorkeakoulun] Finnish friend-ohjelman kautta oli mahtava. Heidän kanssaan pystyin kokemaan suomalaisia perinteitä: hiihdin ensimmäisen kerran, vietin aikaa mökillä, kalastin lohta järvestä ja savustin sitä nuotiolla. Menin [heidän kanssaan] luistinradalle, koska he kutsuivat minut luistelemaan, menimme illalla saunaan, kokeilin moottorikelkkailua ja lumikenkäilyä. Kerran, kun söimme illallista neljältä illalla... tämä oli minulle erityisen outo kokemus, mutta pidin siitä paljon! Suomessa en koskaan tuntenut olevani eristyksissä, todellisuudessa tunsin oloni kotoisaksi, vaikka minulla oli myös aikoja, jolloin minulla oli ikävä perhettäni, ystäviäni ja omaa maatani.

Kun kysyin espanjalaisilta vaihto-opiskelijoilta, mitä he tiesivät suomalaisesta kulttuurista ja Suomesta ennen vaihtoaan, seuraavat asiat tulivat esille:

- saamelaiset ja saamelainen kulttuuri
- kylmä ilmasto
- joulupukki
- sauna
- maailmankuulu, erinomainen koulutusjärjestelmä
- englantia osataan ja puhutaan paljon
- hiljaiset, kylmät ja sulkeutuneet ihmiset
- kaikki blondeja ja sinisilmäisiä
- kauniita tyttöjä
- vaikea kieli oppia
- alkoholin runsas käyttö
- suomalainen muotoilu, Alvar Aalto
- Kemin lumilinna
- Ranuan eläintarha

Listasta näkee, kuinka jotkin yllämainituista asioista ovat melko stereotyyppisiä ympäri Eurooppaa:

"kaikki [suomalaiset ovat] blondeja ja sinisilmäisiä", "kylmä ilmasto", "joulupukki", "sauna", "alkoholin runsas käyttö", "Alvar Aalto", ja niin edelleen. Osasin odottaa jo ennen haastatteluja, että suomalainen koulutusjärjestelmä mainitaan, koska se on Espanjassa hyvin tunnettu ja siitä yrittään ottaa mallia. Sain vaihtoaikani Palma de Mallorcalla kuulla asiasta monta kertaa, ja minulle nolosteltiin monta kertaa espanjalaisen koulutusjärjestelmän "surkeutta".

Seuraavaksi kyselin haastateltavilta, mikä suomalaisessa kulttuurissa espanjalaisnuoria kiinnostaa eniten. Esille nousivat muun muassa suomalainen gastronomia, kuten salmiakki ja glögi (H1), suomen kieli ja sen oppimisen vaikeus (H1), hiljaisuuden tärkeys (H3), luonnon keskellä eläminen (H4) sekä suomalaisten käytännöllisyys ja loogisuus (H11). Esille nousivat myös tasa-arvo ja turvallisuus, joista jälkimmäinen on ollut viime aikoina aivan erityisessä arvossa Eurooppaa koeteltujen terrori-iskujen takia. Suomi on turvallinen maa olla vaihdossa monen asian valossa.

H2: *El nivel de igualdad que hay entre la población. A diferencia de otros países del mundo Finlandia es un país modelo en igualdad. Hay subvenciones y ayudas del Estado para las personas más necesitadas. Esto hace que haya mucha seguridad, nunca sentí miedo durante mi estancia. Nadie trató de robarme nada.*

[Minua kiinnostaa eniten] tasa-arvoisuus väestön keskuudessa. Suomi on tasa-arvon mallimaa verrattuna toisiin maihin. On olemassa avustuksia ja valtion tukia henkilöille, jotka eniten niitä tarvitsevat. Tämä tekee sen, että on paljon turvallisuutta, en koskaan tuntenut pelkoa [Suomessa] oloni aikana. Kukaan ei yrittänyt varastaa minulta mitään.

Suomalaista kulttuuria pidettiin mielenkiintoisena. H5 kertoi, että hänestä on kiinnostavaa, ”kuinka suomalaiset rakastavat ja vaalivat kulttuuriaan”. H6 puhui taas Suomen eroavaisuuksista espanjalaisen kulttuurin ja elämäntavan välillä. Hän oppi vaihtonsa aikana paljon suomalaisista perinteistä ja suvaitsevaisuudesta, jota hän piti ”hyvin kauniina muistona.” H7 kertoi hauskan yksityiskohdan saunakokemuksistaan:

H7: *Los finlandeses son muy tímidos y reservados para conocer la gente... pero luego no son tímidos cuando van a la sauna desnudos... ¡delante desconocidos! En España sería al revés. Ir desnudos a la sauna, yo creo que es lo más interesante.*

Suomalaiset ovat hyvin ujoja ja varautuneita uusiin ihmisiin tutustuttaessa... mutta sitten he eivät enää ole ujoja, kun he menevät alasti saunaan... tuntemattomien eteen! Espanjassa tämä asia olisi toisin päin. Saunaan alasti meneminen, tämä on mielestäni mielenkiintoisinta.

Esiin nousi paljon luonteenpiirteitä, jotka ovat espanjalaisten nuorten mukaan tyypillisiä suomalaisille: loogisuus, vieraanvaraisuus ja käytännöllisyys. Suomalaiset olivat osoittautuneet

yleisesti ottaen ystävällisiksi, vaikka alkuvaikutelma olisi ollutkin negatiivinen ja kylmä. Useat espanjalaisnuoret olivat yllättyneitä suomalaisten auttamishalusta:

H11: *Aunque los finlandeses son muy cerrados, en general, sois una gente muy amable. Que al mejor intentas pedir ayuda, por ejemplo encontrar un sitio, te ayudan. Eso me sorprendió bastante...*

Vaikka suomalaiset ovat hyvin sulkeutuneita, yleisesti ottaen olette hyvin ystävällisiä. Jos esimerkiksi yrität pyytää apua, esimerkiksi paikan etsimisessä, he auttavat sinua. Tämä yllätti minua melkoisesti...

H10: *Ayudáis muchísimo la gente...me he sentido muy acogido y me ha ayudado mucha gente que no conocía nada. Eso es algo que me ha gustado muchísimo.*

Autatte paljon ihmisiä... olen tuntenut oloni tyytyväiseksi ja minua on auttanut paljon sellaiset ihmiset, joita en tuntenut yhtään. Tämä on jotain, josta olen pitänyt todella paljon.

Myös suomalainen ongelmanratkaisukyky myös erityistä huomiota:

H8: *La manera finlandesa de solucionar la problema... es que si hay una problema, siempre hay una posibilidad de solucionarla. No sé si es cultura o algo, pero está muy bien que ninguna persona tiene pánico. Eso es algo que tenemos que llevar a España porque en el Europa del sur mucha gente tiene estrés cuando tienen una problema y ponen más atención sobre las consecuencias que la forma de solucionar la problema.*

Suomalainen tapa ratkaista ongelma... jos on ongelma, siihen löytyy aina ratkaisukeino. En tiedä, johtuuko se kulttuurista, mutta se on tosi hyvä, että kellään ihmisellä ei ole paniikkia. Se on jotain, joka meidän täytyy viedä Espanjaan, koska Etelä-Euroopassa ihmisillä on paljon stressiä, kun heillä on ongelma ja he kiinnittävät enemmän huomiota seuraamuksiin kuin ongelmanratkaisutapaan.

Suomalaisia pidetään espanjalaisesta näkökulmasta katsoen rauhallisina. Lisäksi suomalaisten auttamisen halua kehuttiin. Mielenkiintoista oli huomata, kuinka rauhallinen elämäntapa Pohjolassa vetoaa eteläeurooppalaiseen, mikä tulee ilmi seuraavissa haastattelupätkissä. Kun on tottunut rauhallisuuteen, espanjalainen vilkkaus saattaa jopa alkaa ärsyttämään.

H10: *¿Cómo podéis ser siempre tan tranquilos? Es muy interesante.*

Kuinka voitte olla aina niin rauhallisia? Se on hyvin kiinnostavaa.

H9: *La forma en que tenéis de llevar el día al día tan tranquilamente, sin necesidades de tener los planes muy elaborados... como es el caso de por ejemplo cuando queréis estar con los amigos, podéis invitarlos a casa. Nosotros estamos más acostumbrados a salir a un bar o a un restaurante... así, no tenemos comprar nada para invitar la gente. Aquí, es el contrario, lo que me gusta. Es una forma de vida diferente, una cultura totalmente diferente... está muy bien.*

Rauhallinen tapa, jolla elätte päivästä toiseen tekemättä sen suurempia suunnitelmia... esimerkiksi, jos haluatte olla ystävienne kanssa, voitte kutsua heidät kotinne. Me [espanjalaiset] olemme tottuneempia menemään baariin tai ravintolaan... näin meidän ei tarvitse ostaa mitään kutsutuille vieraille. Täällä on toisin, josta minä pidän. Se on hyvin erilainen elämäntapa, totaalisesti erilainen kulttuuri.

H10: *Que siempre estáis muy en el mismo estado, siempre tranquilos. En España la gente está contenta o está triste, enfadada... es más extremo. A veces cuesta muchísimo porque cuando la gente se enfadada, emezan a gritar... aquí no. Cuando hace frío, estáis tranquilos, cuando hace calor, estáis tranquilos. En España la gente se enfada fácilmente y es siempre muy importante compartir todo con alguien.*

Että aina olette samassa mielentilassa, olette rauhallisia. Espanjassa ihmiset ovat iloisia tai surullisia, suuttuneita... se on ”ekstriimimpää”. Joskus on niin ärsyttävää, koska kun ihmiset suuttuvat, he alkavat huutamaan... täällä ei. Kun on kylmä, olette rauhallisia, kun on kuuma, olette rauhallisia. Espanjassa ihmiset suuttuvat helposti ja on aina tärkeää jakaa kaikki jonkun kanssa.

Suomalaisessa kulttuurissa espanjalaisnuoria oli yllättänyt se, että ihmiset selviytyvät arjessaan hyytävässä kylmyydessä. Haastateltavista H1 kommentoi asiaa seuraavasti: ... *sobretudo me sorprendió que la vida continúa incluso a -25 bajo cero.* (...ennen kaikkea minua yllätti se, että elämä jatkuu vaikka olisi -25 astetta pakkasta.) H2 kertoi kanssa samasta asiasta, ja muisteli ihmisten tuomaa lämpöä: *La capacidad de poder seguir con sus vidas con total normalidad peses a las bajas temperaturas y clima extremo. En mi año de Erasmus me sentí muy arropada y recibí mucho cariño y “calor humano” pese a el “frío clima”.* (Kyvykkyys jatkaa elämää totaalisen normaalisti kylmissä lämpötiloissa ja äärimmäisessä ilmastossa. Erasmus-vuoteni aikana tunsin itseni ja sain paljon hellyyttä ja ”ihmilämpöä” ”kylmästä ilmastosta” huolimatta.)

Etelä-Euroopan maat ovat tunnettuja perhekeskeisyydestään. Erasmus-vaihtoni aikana törmäsin usein espanjalaisiin perheisiin, jotka olivat isolla porukalla iltaisin syömässä tai sunnuntaikävelyllä isovanhemmat ja perheen koira mukaan lukien. Espanjalaiselle perheen käsitys on laaja, koska suomalaisen ydinperheen sijaan espanjalaiseen perheeseen kuuluvat vanhempien ja lasten lisäksi usein myös sedät, tädit, serkut ja isovanhemmat. Usein mummot ja ukit asuvat perheen kanssa kotona, eivät yksin tai vanhainkodeissa, kuten Suomessa. Espanjassa kotona asutaan usein kolmekymppisiksi asti, myös taloudellisista syistä johtuen. Tämän vuoksi suomalaisnuorten varhainen itsenäistyminen herätti espanjalaisnuoressa ihmetystä:

H7: *...la relación entre los padres y los hijos. La familia es muy importante para los españoles, ¡muchísimo! Los padres, abuelos, hermanos, tios... pero aquí, se*

independiza a los 18 años. He conocido los finlandeses que casi no ven sus padres, solo hablan por Whatsapp.

...vanhempien ja lasten suhde. Perhe on hyvin tärkeä espanjalaisille. Vanhemmat, iso-vanhemmat, sisarukset, sedät, tädit... mutta täällä, itsenäistytään 18-vuotiaina. Olen tutustunut suomalaisiin, jotka eivät juuri näe vanhempiaan, he puhuvat yhdessä Whatsappin kautta.

Suomalaisessa kulttuurissa ihmetystä oli herättänyt myös suomalaisten tyyneys (H1), kunnioitus luontoa kohtaan (H3), saamelaiset (H5) ja hiljaisuus jokapäiväisessä elämässä (H11). Maidon juominen aterioiden aikana sai H9 huvittuneeksi: *Lo que me ha sorprendido es la que la gente bebe leche durante de comer. ¡Es algo, que yo lo veía, no me creía! Nosotros usamos la leche con los cereales en el desayuno, con el café o tomamos un vaso de leche antes de dormir.* (Minua on yllättänyt ihmisten maidon juominen syömisen aikana. Se on jotakin, mitä silmäni eivät uskoneet todeksi! Me [espanjalaiset] käytämme maitoa murojen kanssa aamiaisella, kahvin kanssa tai otamme laskillisen maitoa ennen nukkumaan menoa.)

Minua ei yllättänyt, että suomalaiset oli mielletty vakaviksi. Vakavuuteen haettiin erilaisia syitä:

H4: *Yo creo que son muy seriosos. Yo creo que es por el tiempo, por el clima. ¿Eso influenza mucho de carácter, no? Tenéis tanta oscuridad y nieve, eso afecta... la falta de luz. Yo creo que todo esto es negativo. En España la gente es más divertido, más alegre.*

Mielestäni [suomalaiset] ovat hyvin vakavia. Uskon, että tämä johtuu säästä, ilmastosta. Tämähän vaikuttaa luonteeseen? Teillä [suomalaisilla] on niin paljon pimeyttä ja lunta, tämä vaikuttaa... valon puute. Mielestäni kaikki tämä on negatiivista. Espanjassa ihmiset ovat hausempia, iloisempia.

Yksi haastateltavista oli tutustunut vaihdossa ollessaan useampaan suomalaiseen. Häntä oli yllättänyt suomalaisten äärimmäisyyksiin menoa. Hän hämmästeli myös suomalaista tapaa tehdä asiat nopeasti, nautiskelematta elämästä:

H7: *A veces, los finlandeses son un poco extremistas. Las cosas son muy buenas o son muy malos. No tenéis un punto medio. No coméis mucho baguette, pero coméis mucho pulla... y, ¿eso qué es? Pulla tiene mucho azúcar. Y cuando vais a hacer el ice-swimming, lo hacéis directamente, ¡sin calentarse! En España hacemos las cosas poco a poco. Y luego, que me sorprende es que en España, se vive para comer, pero aquí se vive para trabajar. En España, se disfruta cuando se comen, aquí, no he visto que disfrutéis cuando coméis, coméis muy rápido. Comer en España, es una forma de*

socializar. Si en España te levantas mientras alguien está comiendo, eso es una falta de respeto. Aquí no es así. Es una diferencia cultural, es curioso.

Joskus suomalaiset ovat vähän äärimmäisyyksiin meneviä. Asiat ovat joko todella hyviä tai todella huonoja, ei ole kultaista keskietä. Ette syö paljon patonkia, mutta syötte paljon pullaa... mitä tämä on? Pullassahan on paljon sokeria. Ja kun menette uimaan avantoon, teette sen suoraan, ilman, että ensin lämmittelette! Espanjassa teemme asiat vähitellen. Ja sitten, minua ihmetyttää se, että Espanjassa ”eletään, kun syödään”, mutta täällä, ”eletään, että tehdään töitä”. Espanjassa syömisestä nautitaan, mutta täällä en ole nähnyt, että nautitte kun syötte, koska syötte todella nopeasti. Espanjassa syöminen on myös sosiaalistumisen muoto. Jos Espanjassa nouset pöydästä, kun vielä joku syö, se merkitsee kunnioituksen puutetta. Täällä ei ole näin. Se onkin kulttuuriero, joka on erikoista.

Suomesta ja suomalaisesta kulttuurista jäi mieleenpainuvia muistoja loppuelämäksi:

H2: *Para mí Finlandia es un país del futuro. Toda Europa deberíamos poner nuestra mirada en este país tan avanzado. No sólo en educación que es la base de todo el desarrollo posterior, sino en seguridad, igualdad, calidad de vida...pese a la diferencia cultural y distancia respecto a mi país, si tuviera que elegir un país para vivir, después de haber conocido toda Europa y parte de Latinoamérica, elegiría Finlandia. Fue uno de los mejores años de mi vida. Recomendando a todo el mundo que lo visite y trate de conocer a los finlandeses. Si tienes un amigo finlandés lo tendrás para toda la vida. ¡Muchas gracias Finlandia!*

Minulle Suomi on tulevaisuuden maa. Koko Euroopan tulisi ottaa mallia tästä niin edistyksellisestä maasta. Ei [ottaa mallia] vain koulutuksesta, joka on peruste kaikelle aiemmalle kehitykselle, vaan myös turvallisuudesta, tasa-arvosta, elämänlaadusta... kulttuurieroista ja etäisyydestä huolimatta, kunnioituksella omaa maatani kohtaan, jos minun pitäisi valita maa, jossa elää, sen jälkeen kun olen tutustunut Eurooppaan ja osaan Latinalaista Amerikkaa, valitsisin Suomen. Se [Erasmus-vuosi] oli yksi parhaimmista vuosista elämässäni. Suosittelen kaikille, että he kävisivät [Suomessa] ja oppisivat tuntemaan suomalaisia. Jos sinulla on suomalainen ystävä, sinulla on hänet koko loppuelämäsi. Kiitos paljon Suomi!

Viimeisenä kysyin, mitä espanjalaisnuoret halusivat ”viedä mukanaan” Suomesta ja suomalaisesta kulttuurista Espanjaan vaihtonsa jälkeen (kts. tarkemmin Liite 5, s. 110). Suomalaisiin luonteenpiirteisiin yhdistettiin hiljaisuus, rauhallisuus, rehellisyys, luottamus, auttamisen halu, vastuullisuus, oikeudenmukaisuus ja toisten yksityisyyden kunnioittaminen. Näitä kaikkia toivottiin löytyvän enemmän espanjalaisista ihmisistä. Osa halusi viedä viileän lämpötilan, jotta espanjalaiset kuumat kesät olisivat vähän miellyttävämpiä. Suomalainen joulujoulu ja sauna haluttaisiin mukaan Espanjaan. Espanjalaisnuoret tuntuivat suuresti arvostavan suomalaisten rakkautta ja kunnioitusta luontoon kohtaan. Yllätyksenä tuomisten joukossa ei tullut suomalainen koulutusjärjestelmä, joka on Espanjassa hyvin tunnettu ja kadepä. Lisäksi suomalaiset naiset olivat hurmanneet haastateltavan (H7) pe-

rinpohjaisesti, minkä vuoksi mies olisi halunnut ottaa heidät kaikki mukaan kotiin Espanjaan vaihdon päätyttyä.

Mieleeni jäi erityisesti se, että espanjalaisnuoria ihmetyttää, miksi yliopistoilla ja yleensäkin julkisilla paikoilla ei varasteta tavaroita. Toisten kunnioittaminen ja yksityisyyden vaaliminen olivat jääneet hyvin positiivisina haastateltavien mieleen. Suomalaisten jurous ja jäykkyys on välillä ollut hankalaa eläväsille, lämpimille ja luonteeltaan avoimille espanjalaisille. Suomalaisten ulkokuoren särkeminen koetaan hankalaksi. Esimerkiksi H7 koki ongelmaksi saada suomalaisia ystäviä edellä mainittujen seikkojen vuoksi. Monet haastateltavista espanjalaisnuorista – varsinkin miehet – pitivät puhumisen taitoa tärkeänä. Useampi kertoi, että espanjalaisessa kulttuurissa hiljaisuus koetaan vastenmieliseksi, koska hiljaiset hetket aiheuttavat espanjalaisnuorelle usein vaivaantuneen olon. Osalle haastateltavista hiljaisuus oli tärkeää vain ajatellessa, opiskellessa ja nukkuessa, muuten pitäisi puhua – ainakin vähän. Toisaalta moni haastateltavista myönsi, että suomalaiseen kulttuuriin tiiviisti kuuluva hiljaisuus olisi välillä mukavaa Espanjassakin.

7. YHTEENVETO

Hiljaisuuskokemusten tutkiminen on ajankohtaista, koska hiljaisuusmatkailu on varteenotettava, potentiaalinen ja kasvava matkailun ala Suomen Lapissa, jonka yhä useampi kansainvälinen matkailija valitsee matkakohteekseen. Lapin hiljaisuus, rauha ja puhdas ilma ovat elementtejä, jotka alkavat olla harvassa monessa maailman kolkassa. Hiljaisuuden kokeminen alkaa olla jopa eksoottista, koska yhä useampi ihminen asuu suurkaupungissa. Espanja on pikku hiljaa selviämässä pahimmista talouskriisiajoistaan, ja matkailu ulkomaille on hiljalleen alkanut kasvaa. Suomen Lappi on tähän asti viehättänyt espanjalaisia muun muassa joulupukin, porojen, lumen ja revontulten takia, mutta hiljaisuus voisi olla yksi niistä tulevaisuuden asioista, minkä takia yhä useampi espanjalainen ja muu ulkomailta tuleva turisti valitsisi loman Suomen Lappiin.

Tässä pro gradussa keskityin saamaan tietoa hiljaisuudesta ainoastaan nuorten aikuisten silmin, koska halusin valita kohderyhmäksi vain tietyn sukupolven edustajat. Keskityin siis tutkimuksessani oman sukupolveeni eli 20–30-vuotiaisiin, Rovaniemellä vaihdossa olleisiin espanjalaisiin. Tämä tuntui luonnolliselta valinnalta oman taustani kannalta, koska olen itse 28-vuotias. Lisäksi se, että kyseiset nuoret ovat oleskelleet pitempään Suomen Lapissa, tarkoittaa myös sitä, että he tulevat mahdollisesti tulevaisuudessa vierailemaan Suomessa uudelleen. Koen, että haastattelemiä nuoret

espanjalaiset ovat potentiaalisia hiljaisuusmatkailun asiakkaita ja ylipäättään tulevia Lapinmatkailijoita. Heillä on jo Erasmus-vaihdon kautta valmis side lappilaiseen elämään ja arkeen.

Päätutkimuskysymykseni koskee hiljaisuuden kulttuurisia merkityksiä, jotka olivat teoreettinen tutkimuskohteeni. Olen pyrkinyt vastaamaan tutkimusongelmaan analysoimalla teemahaastatteluis- ta saatuja vastauksia ja lukemalla aiempaa tutkimusta erityisesti hiljaisuudesta, hiljaisuusmatkailus- ta, suomalaisesta kulttuurista, Espanjasta ja äänimaisemista. Aineistoni analysoin aineistolähtöisen sisällönanalyysin avulla sekä osaksi toin tuloslukuihin tekstisitaatteja ja avasin niitä kirjallisuuden ja muiden lähteiden avulla. Tarkoitukseni oli analysoida Rovaniemellä vaihdossa olleiden espanjalaisnuorten hiljaisuuskokemuksia, ajatuksia luonnon ja hiljaisuuden yhteydestä sekä kokemuksia suomalaiseen kulttuuriin tiiviisti liittyvästä hiljaisuudesta. Koen, että onnistuin melko hyvin vas- taamaan tutkimuskysymyksiin edellä mainituista aiheista sekä saamaan teoriataustaa analysoinnin tueksi. Lisäksi tutkimuksen teoreettinen viitekehys eli hiljaisuuden monimuotoisuus antoi minulle mahdollisuuden hiljaisuuden kattavaan tutkimiseen.

Tutkimuksen haasteeksi muodostui kohtalaisen uusi aihe, hiljaisuusmatkailu, josta ei löydy vielä paljon varsinkaan kansainvälistä akateemista kirjallisuutta. Espanjalaisten suhteesta hiljaisuuteen en valitettavasti löytänyt yhtään julkaistua teosta, joten empirian ja teorian kytkemistä yhteen oli vai- keaa siltä osin tehdä. Toisaalta ilokseni hiljaisuuteen ja äänimaisemiin liittyen löytyi paljon sekä kotimaista että kansainvälistä kirjallisuutta. Lisäksi kotimaisia artikkeleita hiljaisuusmatkailusta on ilmestynyt runsaasti ihan viime aikoina, vuonna 2016 ja alkuvuodesta 2017, mistä oli hyötyä tämän tutkielman tekemisessä.

Tutkimukseni on luotettava. Pro graduani tehdessä sitouduin noudattamaan hyvää tieteellistä käy- täntöä eli tiedeyhteisön toimintatapojen noudattamista. Rehellisyys, tarkkuus, huolellinen tulosten raportointi ja arviointi, haastateltavien informoiminen, tutkimukseen osallistumisen vapaaehtoisuus ja haastateltavien espanjalaisnuorten anonyymius osoittavat hyvää tieteellistä käytäntöä ja eettisyyt- tä. Olen pyrkinyt pro gradukseni perusteellisuuteen ja hyvien valintojen tekoon, jotka toivottavasti näkyvät tekstissäni. Aineistoanalyysiluvuissa olleet tekstisitaatit lisäsivät tutkimuksen vakuutta- vuutta, ja ne myös helpottavat analyysin seuraamista ja elävöittävät sitä. Koen, että tutkimukseni on luotettava, vaikka epäilemättä positioni tutkijana ja vahva Espanjan-taustani ovat tietyllä tavalla vaikuttaneet tutkimustuloksiin. Haastetta tutkimusprosessiini antoi pitkä ajanjakso, koska tein gra- dua lähes kaksi vuotta. Pakolliset kurssit graduseminaarien aikana hidastivat gradun valmistumista.

Vaikka gradun kirjoittaminen oli ”jäissä” Palma de Mallorcalla vietettyinä vaihtokuukausina, siellä otetut valokuvat ja kirjoitetut päiväkirjamaiset muistiinpanot hiljaisuuteen liittyen pitivät gradun teon mielessä. Uskon, että vaihto aika antoi perspektiiviä ja syvensi ymmärrystä varsinkin haastattelulaineistooni liittyen.

Hiljaisuus on nuorelle espanjalaiselle kokonaisvaltainen elämys. Suomen Lappi antaa mahdollisuuden hiljaisuuskokemuksiin, jotka ovat rauhoittavia ja jopa hengellisiä. Vastaavaa on haastateltavien kotimaassa vaikeaa kokea, koska tavallinen arki Espanjassa on usein täynnä melua. Haastatteluissa tuli esille, että monille haastateltavista Suomen kaltainen hiljaisuus ei ollut käynyt edes mielessä, että sellaista olisi edes olemassa. Espanjalaisnuorista seitsemän yhdestätoista on kotoisin kolmesta Espanjan suurimmasta kaupungista, Madridista, Barcelonasta ja Valenciasta, mikä osaltaan lisäsi suureen ihmismäärään sekä meluisaan arkeen tottumista ja ”turtumista”. Toisaalta saarilta (Gran Canaria ja Mallorca) sekä Aragonian ja Cuencan itsehallintoalueilta kotoisin olevat haastateltavat olivat löytäneet astetta enemmän hiljaisia paikkoja esimerkiksi rannoilta, vuorilta ja maaseudulla sijaitsevalta ”kesämökiltä” (esp. la casa del campo). Koen, että tähän vaikutti se, että saarilla ja pienemmissä kaupungeissa asuvat ovat valmiiksi lähempänä luontoa ja hiljaisuutta. Lisäksi asukasmäärä on saarilla ja pikkukaupungeissa huomattavasti pienempi kuin esimerkiksi Madridin kaltaisissa suurkaupungeissa, mikä aiheuttaa sen, että meluakin on vähemmän. Osa haastateltavista oli hiljaisuutta halutessaan hakeutunut esimerkiksi tyhjille rannoille, vuorille ja maaseudulle. Haastateltavat olivat kokeneet hiljaisuutta Espanjassa pienissä kylissä, turisteille tuntemattomilla rannoilla, vuoristoseudulla, paikoin maaseudulla, Pohjois-Espanjassa, el Hierrolla ja la Palmalla (kuuluvat Kanariansaariin) sekä Segovian, Aragonian, Katalonian, Cuencan ja Toledon itsehallintoalueilla. Haastatteluissa tuli myös esille, että hiljaisuutta painottavan maaseutumatkailun (esp. el turismo rural) suosio on kasvussa Espanjassa. Neljä espanjalaisnuorista totesi, että ei ole koskaan kokenut hiljaisuutta matkustellessaan kotimaassaan.

Espanjalaisnuoret kokivat, että Suomen Lapissa hiljaisuutta on taas lähes kaikkialla ja se on täysin normaalia. Espanjalaisnuorten mielestä hiljaisuuden avulla voi irrottautua arjesta. Lappilaista luonnonhiljaisuutta kuvattiin inspiraation lähteeksi, koska se antaa uusia ideoita opiskeluun ja elämään. Hiljaisuus liitettiin myös hengellisyyteen, mietiskelyyn, opiskeluun, keskittymiseen, itsensä löytämiseen, pohdiskeluun ja lepäämiseen. Toisaalta hiljaisuuteen liitettiin tyhjyys, yksinäisyys, poissaolon tunne ja epä mukavuus, mikä tuli esille erityisesti sosiaalisissa tilanteissa. Eräs haastateltavista liitti hiljaisuuden tilanteisiin, joissa ei saa puhua.

Hiljaisuuskokemukset ovat syvällisempiä ja erikoisempia espanjalaisille kuin suomalaisille, jotka ovat tottuneet kotimaassaan lähes kaikkialla ympäröivään luontoon ja rauhaan. Espanjalaisnuorten hiljaisuuskokemuksiin voi liittyä lappilainen luonto tai pelkästään se, että on hetken tai muutaman päivän yksin, esimerkiksi rauhallinen kävelylenkki tai matka Pohjois-Norjaan. Valencialainen haastateltava totesi: *...hiljaisuus on jotain, johon en ole tottunut, koska olen aina asunut jonkun kanssa kotona tai se mikä on tyypillistä Valenciassa: on paljon ihmisiä... mutta täällä Lapissa on suurempi mahdollisuus hiljaisuuden nauttimiseen, voimme mennä metsään, tyhjentää päivä ajatuksistamme, irrottautua arjesta*. Nuoret espanjalaiset kokevat hiljaisuutta Suomen Lapissa muun muassa Pohjois-Lappiin tehtyjen matkojen ja talviurheilun kautta. Luonnossa vietetään paljon aikaa ja erilaisia talviurheilulajeja kokeillaan mielellään yksin ja yhdessä muiden vaihto-opiskelijoiden seurassa tai Finnish Friend -ohjelman kautta suomalaisen perheen kanssa. Matkat vaihto-opiskelijoiden asuttamalta Kuntotieltä yliopistolle oli tehty pitkän talven aikana kävelen, jolloin ”pystyi kuulemaan kengistä lähteviä ääniä pakkasessa”.

Espanjalaisnuoret olivat tottuneet kotimaassaan normaalissa arjessaan vilkkaaseen katuelämään. Espanjassa on baari tai kahvila lähes jokaisessa kadunkulmauksessa, ihmiset viettävät aikaa terasseilla vuoden ympäri ja baareissa tanssitaan kuuteen asti aamulla. Kaikkialla näissä on paljon melua, mutta espanjalaisnuorten mukaan ”Suomessa ravintoloissa kaikki ovat hiljaa”. Moni haastateltavista ihmetteli vaihtoaikanaan kokemaansa katujen tyhjyyttä, ihmismäärän vähäisyyttä sekä baarien ja terassien vähäistä määrää. Varsinkaan talvella ihmisiä ei juuri näy. Ihmetystä herättivät myös Suomen Lapissa nähdyt hylätyt talot. Hiljaisuus Suomen Lapissa tulee myös ihmisten välityksellä, sillä paikalliset ovat espanjalaisesta näkökulmasta katsoen ”hyvin hiljaisia”. Eräs haastateltavista totesi, että ”autot, linnut, koirat, kaikki on äänekkäämpää Espanjassa”. Toisaalta espanjalaisnuoret olivat kiinnittäneet huomiota myös siihen, että Suomen Lapissa ihmiset eivät asu lähellä toisiaan, kuten Espanjassa, jossa moni asuu kerrostaloissa, ja jossa talot on rakennettu tiiviisti viereen.

Haastatellut mielsivät luonnon ja hiljaisuuden vahvasti yhteen. Tätä tukivat espanjalaisnuorten kokemat hiljaiset aktiviteetit, kuten kävelylenkit metsässä, hiihto, koiravaljakkoajelu, marjanpoiminta, metsästäminen, kalastaminen ja jäällä luisteleminen. Lisäksi auringonlaskujen ja revontulten katselu liitettiin hiljaisiin hetkiin. Lappilainen luonto oli monen haastateltavan mielestä asia, ”joka täytyy itse kokea”. Suomalaisen luonnon puhtaus ja hiljaisuus oli tehnyt espanjalaisnuoriin vaikutuksen. Se, että luontoa on Suomen Lapissa joka puolella, oli varsinkin suurkaupungeista tulleille espanjalaisille mahtava asia, josta he osasivat ilmiselvästi nauttia. Eräs haastateltavista koki, että talviurhei-

lun kautta luonnosta voidaan löytää rauhaa ja harmoniaa, ” olla yhteydessä Maan kanssa”. Hiljaisuuden kautta luonnossa on mahdollista kokea yksinäisyyttä ja onnellisuutta. Hiljainen luonto Suomessa koettiin antavan tilaa omille ajatuksille ja mahdollisuuden meditoimisen harrastamiselle. Monesta haastateltavasta oli hienoa, että luonnonhiljaisuuden avulla voidaan irrottautua arjesta. Lisäksi yksinäiset hetket lappilaisen luonnon keskellä olivat jääneet vahvasti monen espanjalaisnuoren mieleen, kuten esimerkiksi kävelyretki Ounasvaaralle.

Haapään ja Veijolan (2006, s. 36) mielestä hyvä uni on tärkeää ihmisen hyvinvoinnin kannalta. Luonnon hiljaisuus voi olla tässä avainasemassa. Luonto on kaiken kaikkiaan hyvinvointia vahvistava, koska siellä oleskelu rentouttaa, siellä voi hengittää puhdasta ilmaa, kokea vapauden tunnetta sekä olla ainakin hetken poissa jokapäiväisestä, nykypäivän aikataulutetusta ja kiireisestä elämästä. Onneksi meillä Suomessa on hyvät mahdollisuudet tähän kaikkeen, koska usein luonto aukeaa eteen jo takapihalta. Ei siis ole ihme, että haastateltavat espanjalaisvaihto-opiskelijat kokivat lappilaisen luonnon eksoottisena ja suurimmaksi osaksi miellyttävänä.

Suomalaisten kommunikaatioon olennaisesti kuuluva hiljaisuus aiheutti espanjalaisnuorissa hämmennystä. Osa haastatelluista oli kuitenkin ymmärtänyt espanjalaisen ja suomalaisen kulttuurin välillä olevan suuren eron puhumisessa: ”Kun lähdet paikasta, jossa olet tottunut suureen määrään ihmisiä ja menet kaupunkeihin, joissa on vähemmän asukkaita, totuus on se, että tajuat ihmisten ujuden merkityksen. He puhuvat vain sanoakseen tärkeimmän. Me [espanjalaiset] taas tykkäämme puhua ”puhumisen ilosta” ja katkaistaksemme hiljaisuuden, mutta jos täällä ollaan hiljaa, ei tapahdu mitään, eikä siitä tarvitse olla huolissaan.”

Kuten espanjalaisnuorten haastatteluista kävi ilmi, suomalaisten hiljaisuutta tutkineen dosentti Michael Berryn (Yle uutisten artikkeli 16.1.2013) mukaan suomalaiset koetaan ”ujoina” ja ”hiljaisina” ulkomaalaisten keskuudessa. Tämä saattaa tuoda ikäviä sivumerkityksiä. Esimerkiksi englannin kielessä ”ujo” (eng. *shy*) ja ”hiljainen” (eng. *silent*) merkitsevät sosiaalisten taitojen puutetta. Berry toteaa, että suomalaisille normaalien ”positiivisen” ja ”aktiivisen” hiljaisuuden konsepteja on vaikea selittää ulkomaalaisille. Suomalaisilla on kyky puhua silloin, kun on heidän vuoronsa. Muille kansallisuuksille, kuten espanjalaisille, tämä saattaa olla epämukavaa. Berryn mukaan suomalainen hiljaisuus on suomalaisille metodi, joka ”ylläpitää harmoniaa luonnon, itsensä ja muiden välillä”. Hiljaisuus on suomalaisille luonnollinen tapa liikkua aktiivisen kuuntelun ja puhumisen välimaastossa, toisia kunnioittaen. Vain tärkeimmät asiat sanotaan ääneen. Berry kannustaa suoma-

laisia kuitenkin olemaan noudattamatta tiukasti perittyjä viestintäsääntöjä – erityisesti ulkomaalaisia kohtaan. Lisäksi Berry kehottaa kertomaan toisista kommunikaatiokulttuureista tuleville suomalaisen hiljaisuuden merkityksen, jotta tulisimme paremmin ymmärretyiksi.

”Suomalainen osoittaa usein hiljaisuutta kuuntelemalla, kun taas amerikkalainen kysyy ja keskeyttää”, Berry toteaa. Berryn mukaan suomalaiset näyttävät kunnioitusta olemalla mieluummin hiljaisia ja ujoja, kuin olemalla koko ajan äänessä. Berry painottaa, että suomalaisissa mediakeskusteluissa pitäisi keskittyä entistä enemmän kommunikaationormeihin ja niiden vaikutuksiin ihmisten käytöksessä, mukaan luettuna hiljaisuudessa. Berry toteaa, että suomalainen hiljaisuus on usein tulkittu väärin kulttuureissa, joissa ihmiset puhuvat runsaasti. Näin on myös espanjalaisessa kulttuurissa. Haastateltavista H4 totesi haastattelussaan, että suomalaiset ovat ”hyvin vakavia” ja ”hiljaisia”, ja että ”Espanjassa ihmiset ovat hauskeempia, iloisempia”. Hän piti suomalaisten vakavuutta hyvin negatiivisena. Toisaalta pitää ottaa huomioon, että kyse oli hyvin puheliaasta espanjalaisnuoresta, joka ei ollut tutustunut yhteenkään suomalaiseen. Suomalaiset olivat jääneet hänelle hyvin etäiseksi vaihdon aikana, ja hän oli viihtynyt vain espanjalaisten seurassa. Jotkut haastateltavista olivat kuitenkin alkuvaikeuksien jälkeen saaneet suomalaisia tuttuja: *Ihmiset ovat aluksi varautuneita, mutta sitten heistä tulee suurenmoisia henkilöitä [kun suomalaisiin tutustuu]* (H3).

Borisoffin (2013) artikkelissa dosentti Michael Berry toteaa, että suomalaiseen kulttuuriin kuuluvat tyypillisesti hiljaisuus, toisten kunnioittaminen, tilan antaminen toisille, itsestänselvyyksien juttelemisen välttäminen ja keskustelujen tauot. Näitä ei kuitenkaan välttämättä huomata tai osata selittää toisista kulttuureista tuleville ihmisille, minkä takia saattaa syntyä väärinymmärrystä ja negatiivisia mielikuvia suomalaisiin liittyen. Espanjalaisnuoret olivat kuitenkin haastattelujen perusteella huomanneet toisten kunnioittamisen taidon, koska moni halusi ehdottomasti sisällyttää sen osaksi espanjalaista kulttuuria. Kulttuurista puhuttaessa tuli myös esille, että moni espanjalaisnuorista ihaili suomalaisten ”rauhallista elämäntapaa”.

Espanjalaiset ovat arjessaan tottuneet ympäröiviin ihmisiin, suuriin ihmismääriin, koviin ääniin ja yleensäkin meluun. Hiljaisia ihmisiä ja yksineläviä pidetään lähes kummajaisina, toisin kuin Suomessa, jossa yksin asuvien määrä on varsin korkea. Lapin yliopistollakin on helppo nähdä, että espanjalaiset liikkuvat ryhmissä ja ovat äänekkäitä. Harvoin ketään heistä näkee yksin. Mazzei (2007, s. 4) kirjoittaa, että hiljaisuus ei koskaan voi saada vastakaikua, jos puhe on uskottavuuden mitta. Espanjalaisnuorten, varsinkin miesten, haastatteluissa tuli ilmi, että puhuminen on tärkeämpää kuin hiljaisuus. Espanjalaiset ovat seurallista kansaa. Minulle tuli tunne, että espanjalaiset arvostavat

enemmän puhetta kuin hiljaisena oloa. Esimerkiksi eräs haastateltavista tokaisi seuraavaa: *No quiero siempre estar en el silencio, o sea quiero hablar con las personas, aunque sería más corto, pero hablar de algo.* (En halua olla aina hiljaisuudessa, haluan puhua ihmisten kanssa, vaikka lyhyesti, mutta puhua jostakin.) Tämä kertoo hyvin siitä, että hiljaisena oleminen on espanjalaiselle epätyypillistä ja jopa hankalaa. Espanjalaisittain puheen keskeyttäminen ei merkitse huonoa kasvatusta. Espanjalainen nopeatemppoinen ja monin eri elein ”höystetty” keskustelu voi suomalaisen silmiin ja korviin näyttää ja kuulostaa väittelyltä, mutta todellisuudessa sitä se ei ole.

Kohderyhmänä espanjalaiset olivat hyvä valinta, koska hiljaisuuden ja espanjalaisen kulttuurin välillä on suuri kuilu. Espanjalaisesta kulttuurista tulee tuskin kenellekään mieleen sanat ”hiljaisuus” ja ”rauhallisuus”. Espanjan kielen vahva osaamiseni ja se, että nuorten espanjalaisten hiljaisuuden kokemuksia ei ole tätä ennen tutkittu, oli mielenkiintoinen lähtöasetelma tämän gradun toteuttamiselle. Omat henkilökohtaiset kokemukseni Espanjasta, espanjalaisesta kulttuurista ja espanjalaisista ovat merkittävästi esillä tässä tutkimuksessa, ja ne kaikki yhdessä lisäävät tutkimuksen luotettavuutta.

Hiljaisuusmatkailusta on kaavailtu Suomen uutta matkailutrendiä, joten sen tutkiminen ja kehittäminen on ajankohtaista. Hiljaisuus kuuluu niihin asioihin, joihin Suomeen suuntautuvassa kansainvälisessä matkailussa on kiinnitettävä huomiota, koska hiljaisuus alkaa olla harvinaista herkkua monessa maassa, joiden suurkaupungit ovat täynnä ihmisiä ja melu on läsnä ihmisten arjessa joka päivä. Näin ollen moni suuntaakin matkansa sellaisiin maihin, kuten Suomeen, joista hiljaisuutta voi vielä löytää. Lapin, ja muutenkin koko Suomen luonto ja pieni asukastiheys antavat erinomaiset mahdollisuudet hiljaisuusmatkailulle. Kuten espanjalaisnuorten haastatteluissa kävi ilmi, moni suomalaiselle arkipäiväinen asia tai tapa, kuten pilkkiminen, avantouinti, hiihtäminen jäällä ja saunominen ovat monelle ulkomaalaiselle eksoottisia ja jännittäviä kokemuksia. Hiljaisuus voidaan liittää wellness- eli hyvinvointimatkailuun, joka on kasvava matkailun ala maailmalla. Ihmiset kaipaavat omaa rauhaa, stressittömyyttä ja yhteyttä luontoon enemmän kuin koskaan. Jotta ihmiset voisivat paremmin, hiljaisuuteen ja ylipäätään hyvinvointiin on kiinnitettävä paljon huomiota sekä nyt että tulevaisuudessa. Uskon, että massaturismikohteisiin kyllästyneet matkailijat voisivat olla kiinnostuneita sekä Suomesta ja Suomen Lapista matkakohteena. Lisäksi Suomi on saanut positiivista julkisuutta vuoden 2017 aikana 100-vuotisjuhliin liittyen muun muassa tunnetuissa lehdissä *Voguesssa*, *National Geographicissa* ja *Lonely Planetissa*, minkä osaltaan voidaan olettaa vahvistavan Suomen matkailullista vetovoimaa.

Suomi tunnetaan maailmalla talvimatkailumaana, mutta kesämatkailu on tullut jo pitkään jäljessä, ja sen piristämiseksi on yritetty tehdä töitä. Laura Vallan 9.3.2017 Yle Uutisten sivuille kirjoittamassa artikkelissa Meri-Lapin Matkailu Oy:n myyntijohtaja Teija Mikkola korostaa, että ”hiljaisuusmatkailu on erinomainen keino tehdä kohde kiinnostavaksi ympärivuotisesti”. Hiljaisuusmatkailu voi todellakin olla yksi avain Suomen, ja etenkin Lapin, kesämatkailun nousuun saamiseksi. Lappilainen luonto tarjoaa ainutlaatuisen ympäristön verenpaineen laskuun ja stressin lieventämiseen. Lapin matkailuyrittäjien kannattaakin entistä enemmän kiinnittää huomiota muun muassa juuri hyvinvointi- ja hiljaisuusmatkailutuotteisiin kesämatkailun parantamiseksi.

Tutkimukseni auttaa lukijaa ymmärtämään kohtaamiaan espanjalaisia, mikäli heidän kokemuksensa ovat samanlaisia kuin haastattemieni espanjalaisnuorten. Lisäksi toivon, että tutkimukseni avaa espanjalaista kulttuuria ja mentaliteettia sekä kokeneille Espanjan-matkaajille että niille, joille maa ei ole tuttu. On tärkeää muistaa, että tässä pro gradussa keskityin tutkimaan espanjalaisnuoria suomalaisesta näkökulmasta. Oma suomalainen kulttuuritaustani on vaikuttanut haastatteluvastausten analysointiin, mutta toisaalta espanjalaisen kulttuurin korkea ymmärrystasoni antoi erinomaisen pohjan haastatteluvastausten tulkinneille. Toisaalta täytyy muistaa, että esimerkiksi useat espanjalaisen tapaiset kansat, kuten italialaiset ja latinalaisamerikkalaiset, voivat kokea jotkin tulkintani eri valossa, koska heidän kulttuuritaustansa on erilainen kuin suomalaisten.

Vikman (2015) pitää potentiaalisina hiljaisuusmatkailun asiakkaina noin 30-vuotiaita ulkomaalaisia nuoria, varakkaita ihmisiä. Espanjalaiset, innokkaat matkustelijat voisivat hyvinkin kuulua tähän kohderyhmään. Toisaalta pitää ottaa huomioon, että espanjalaiset voivat olla vaikeimpia hiljaisuusmatkailuasiakkaita, koska he ovat luonnostaan niin puheliaita ja heidän äänenpainonsa on korkea normaalissakin puhetilanteessa. Espanjalaiset rakastavat sosiaalista kanssakäymistä, kun taas suomalaiset mielletään usein ujoiksi, kaukaisiksi, eksoottisiksi ja kylmiksi. Hiljaisuus toisi tähän yhdistelmään vielä hippusen enemmän mystiikkaa, jota voisi käyttää Lapin, ja yleensäkin Suomen, matkailumarkkinoinnissa Etelä-Euroopan maita, kuten juuri Espanjaa, ajatellen. Koska hiljaisuutta voidaan kokea ja siihen voidaan suhtautua monella tavalla, on tärkeää, että eri kulttuuritaustat otetaan huomioon, kun matkailijat, eritoten tulevaisuuden hiljaisuusmatkailun asiakkaat, saapuvat lomalle Suomen Lappiin.

Analyysiä tehdessä oli tärkeää ottaa huomioon, että espanjalaiset asuvat yleensä aivan erilaisessa äänimaisemassa kuin suomalaiset. He eivät yksinkertaisesti huomaa heitä ympäröivää melua. Monet espanjalaiset ovat tottuneet pienestä pitäen asumaan yhteisössä, jossa on meteliä ja puheensorinaa. Sen vuoksi Lapin hiljaisuus tuntui haastatelluista espanjalaisnuorista niin arjesta poikkeavalta ja eksoottiselta. Jo se, että voi nähdä lappilaisen metsän suoraan omasta ikkunasta ja seurata miten luonto muuttuu vuodenaikojen mukaan, on espanjalaisnuorelle uskomaton elämys. Lisäksi espanjalaisnuorelle sana *hiljaisuus* voi näyttäytyä aivan erilaisella tavalla kuin suomalaiselle. Espanjalaisen asuinpaikka Espanjassa vaikuttaa myös hiljaisuuden kokemuksiin Lapissa. Kuten jo aiemmin totesin, pienemmästä kaupungista tuleva, maaseudulla asuva tai saarella elävä on tottunut hiljaisempaan ympäristöön, kun taas suurkaupungissa ei välttämättä pääse juuri kokemaan hiljaisuutta.

Vikman (2015) toteaa, että suomalaisten matkailuyrittäjien kouluttaminen ja valmiuden lisääminen hiljaisuuden suhteen olisivat hyviä ideoita hiljaisuusmatkailun tulevaisuuteen panostettaessa. Toivon, että tutkimuksesta saatuja tutkimustuloksia voitaisiin käyttää hiljaisuusmatkailussa, niin että suomalaiset matkailuyrittäjät, erityisesti lappilaiset matkailuyritykset, voisivat hyödyntää espanjalaisuudesta ja hiljaisuudesta saatuja tietoa jokapäiväisessä työssään, markkinoinnissaan ja palveluksessaan espanjalaisia ja muista samantapaisista kulttuureista tulevia asiakkaita. Hiljaisuuskokemukset ja hiljaisuusmatkailutuotteet ovat monelle lappilaiselle matkailuyrittäjälle vielä vieraita ja ehkä osaksi kielteisiäkin, joten hiljaisuusmatkailua pitäisi tehdä tunnetummaksi, jotta yhä useampi matkailuyrittäjä ymmärtäisi tarttua siihen. Kuten aiemmin jo mainitsin, meille suomalaisille hiljaisuus on niin arkista, että emme ole tajunneet sen valtavaa potentiaalia kansainvälisillä matkailumarkkinoilla. Toivon todella, että hiljaisuusmatkailun avulla Suomeen saataisiin tulevaisuudessa yhä enemmän matkailijoita ulkomailta.

Jatkotutkimuskysymykset voisivat liittyä hiljaisuuden tutkimiseen tarkemmin muiden kansallisuuksien ja sukupolvien osalta. Esimerkiksi seniorimatkailu on kasvussa ihmisten ikääntyessä. Uskon, että seniorimatkailijat voisivat olla kiinnostuneita hiljaisuusmatkailutuotteista. Lisäksi tulevissa tutkimuksissa voitaisiin keskittyä ylipäätään koko Suomen hiljaisuusmatkailun kansainvälisen markkinoinnin tehostamiseen ja parantamiseen. Kuten aiemmin on jo tullut esille, hiljaisuusmatkailu on kuitenkin varsin uusi matkailun ala ja siihen ollaan vasta ”heräämässä”, joten siitä ei senkään vuoksi löydy vielä paljon akateemista kirjallisuutta. Toivonkin, että hiljaisuusmatkailusta julkaistaisiin tulevaisuudessa enemmän tutkimusta sekä Suomessa että ulkomailta. Lapissa hiljaisuus on

vahvasti läsnä, koska alueella on yleisesti ottaen rauhallista, paljon luontoa ja tilaa sekä vähän asutusta. Kuten on jo todettu, kansainvälinen matkailu Suomen Lappiin on ollut kasvussa viime vuosina. Näin ollen potentiaalisten hiljaisuusmatkailun asiakkaidenkin määrä voisi kasvaa, jos hiljaisuuskokemuksiin ja hiljaisuusmatkailutuotteisiin alettaisiin panostaa entistä enemmän. Hiljaisuusmatkailu on tulevaisuutta.

Kiitokset

Gradun kirjoittaminen ja työstäminen oli lähes kaksi vuotta kestänyt pitkä matka, jonka varrella oli niin ylä- kuin alamäkiä. Mielenkiintoinen, ajankohtainen ja henkilökohtaisesti tärkeä aihe auttoi minua saattamaan pitkän projektin loppuun asti. Erityisesti Palma de Mallorcalla 5,5 kuukautta vietetty Erasmus-vaihto avasi lopullisesti silmäni espanjalaiseen kulttuuriin, paikalliseen arkeen ja hiljaisuuden lähes täydelliseen puuttumiseen Espanjassa. Vaihtokuukaudet Espanjassa antoivat graduleni uutta näkökulmaa, uusia ideoita ja inspiraatiota. Sanomattakin on selvää, että espanjalaisnuorten haastatteluilla oli tälle gradulle tärkeä merkitys. Olen onnellinen, että niin moni halusi haastateltavaksi.

Ensimmäisenä haluan esittää lämpimät kiitokseni graduohjaajalleni, yliopistonlehtori Monika Lütjhjelle tunnollisesta ohjaamisesta, mukavista ohjaustapaamisista, lukuisista graduani eteenpäin vievistä kommentteista, ymmärtäväisyydestä ja kannustuksesta matkan varrella. Haluan kiittää yliopistonlehtori José-Carlos García-Rosellia, professori Soile Veijolaa sekä kaikkia graduseminaareihin osallistuneita opiskelijoita hyvistä ja oivaltavista kommentteista. Suuret kiitokseni Lapin yliopiston yhdelletoista espanjalaiselle vaihto-opiskelijalle, jotka suostuivat haastateltaviksi ja toivat gradua varten paljon tärkeää tietoa. Kiitos espanjalaiselle ystävälleni, joka oikoluki espanjankielisen haastattelurungon. Viimeisenä haluan koko sydämeistäni kiittää perhettäni ja ystäviäni mahtavasta tuesta ja kannustuksesta graduprosessin ja yliopisto-opiskelujeni aikana.

¡Muchas gracias! El viaje continúa... Kiitos paljon! Matka jatkuu...

KIRJALLISUUS

- Alatalo, J. (2011). *Espanjalainen liiketapakulttuuri*. Opinnäytetyö. Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu, Kansainvälisen kaupan koulutusohjelma.
- Alhojärvi, T. (2016). Merkillinen hiljaisuusmatkailu. Toisintulkintoja hiljaisuudesta, luonnosta ja taloudesta. Teoksessa Järviluoma, H. & Piela, U. (toim.), *Äänimaisemissa*. (s. 99–116). Porvoo: Bookwell.
- Ampuja, O. (2014a). Milloin melusta tuli ympäristöongelma Suomessa? Teoksessa Ampuja, O. & Peltomaa, M. (toim.), *Huutoja hiljaisuuteen: Ihminen ääniympäristössä*. (s. 41–54). Helsinki: Gaudeamus.
- Ampuja, O. (2014b). Äänimaisema ennen ja nyt. Teoksessa Ampuja, O. & Peltomaa, M. (toim.), *Huutoja hiljaisuuteen: Ihminen ääniympäristössä*. (s. 17–39). Helsinki: Gaudeamus.
- Ampuja, O. (2014c). Luonnon rauha – mitä se on ja mistä se löytyy. Teoksessa Ampuja, O. & Peltomaa, M. (toim.), *Huutoja hiljaisuuteen: Ihminen ääniympäristössä*. (s. 259–273). Helsinki: Gaudeamus.
- Ampuja, O. (2016). Tulkintoja hiljaisuuden merkityksestä. Teoksessa Järviluoma, H. & Piela, U. (toim.), *Äänimaisemissa*. (s. 73–98). Porvoo: Bookwell.
- Angeria, M., Jokela, S. & Leinonen, T. (2006). Mitä aistimaisema tarkoittaa? Teoksessa Haanpää, M. & Veijola, S. (toim.), *Hiljaisuuden tuotteistaminen Lapin matkailussa* (s. 26–39). Rovaniemi: Lapin yliopistopaino.
- Angeria, M., Moilanen, I. & Seppinen, K. (2006). Kirjallisia kuvauksia Lapin aistimaisemasta Teoksessa Haanpää, M. & Veijola, S. (toim.), *Hiljaisuuden tuotteistaminen Lapin matkailussa* (s. 14–24). Rovaniemi: Lapin yliopistopaino.
- Bartlett, C. & Davidsson, A. (2003). *Improve Your Global Competence*. Helsinki: Multiprint.
- Berry, M. (2011). *Communicating the cultural richness of the Finnish hiljaisuus (silence)*. Berlin: De Gruyter Mouton.
- Carbaugh, D. (2010). *Cultures in Conversation*. New York: Routledge.
- Eskola, J. & Vastamäki, J. (2010). Teemahaastattelu: opit ja opetukset. Teoksessa J. Aaltola & R. Valli (toim.), *Ikkunoita tutkimusmetodeihin I* (s. 26–44). Juva: WS Bookwell.
- Gordon, G.B. (2001). Transforming Lives. Teoksessa *Towards Bicultural Competence Reason*, P. & Bradbury, H. (toim.). (s. 319). Handbook of Action Research. London: Sage.
- Gothóni, R. & Gothóni, R. (2016). Hiljaisuus uskonnossa – Athosvuoren luostareista retriittien rauhaan. Teoksessa Ampuja, O. & Peltomaa, M. (toim.), *Huutoja hiljaisuuteen: Ihminen ääniympäristössä*. (s. 275–291). Helsinki: Gaudeamus.

- Hemmi, J. (2005). *Matkailu, ympäristö, luonto osa 2*. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. (2013). *Tutki ja kirjoita*. Helsinki: Tammi.
- Holsti, O. (1968). Content analysis. Teoksessa Lindzey, G. & Aronson, G. L. E. (toim.), *The handbook of social psychology*. Oxford: Addison Wesley.
- Huhtamäki, H. (2016). Äänimaisemista mielenmaisemiin. Teoksessa Järviluoma, H. & Piela, U. (toim.), *Äänimaisemissa*. (s. 156–171). Porvoo: Bookwell.
- Huttunen, K.H.; Pine, K.J.; Thurman, A.J. & Khan, C. (2013). *The Changing Role of Gesture in Linguistic Development. A Developmental Trajectory and a Cross-Cultural Comparison Between British and Finnish Children*. Journal of Psycholinguist Research. 42. p. 81–101.
- Häyrynen, S. *Hiljaisuuden moniarvoisuus arvioinnin näkökulmasta. Koordinaatteja jatkuvalle arvioinnille*. Artikkelijulkaisu 13.12.2013. Itä-Suomen yliopisto.
- Jaworski, A. (1993). *The Power of Silence: Social and Pragmatic Perspectives*. Newbury Park, CA: Sage Publications.
- Johannesen, R.L. (1974). *The Functions of Silence: A Plea For Communication Research*. Western Journal of Communication. Vol. 38/1974. Issue 1. New York: Routledge.
- Järviluoma, H., Koivumäki, A., Kytö, M. & Uimonen, H. (2006). *Sata suomalaista äänimaisemaa*. Helsinki: Suomen Kirjallisuuden Seura.
- Järviluoma, H. & Piela, U. (2016). Äänimaisemat tulkintojen kohteena. Teoksessa Järviluoma, H. & Piela, U. (toim.), *Äänimaisemissa*. (s. 7–12). Porvoo: Bookwell.
- Kiviniemi, K. (2007). Laadullinen tutkimus prosessina. Teoksessa J. Aaltola & R. Valli (toim.), *Ikkunoita tutkimusmetodeihin II* (s. 70–85). Juva: WS Bookwell.
- Lehtonen, J. & Sajavaara, K. (1985). *The Silent Finn. Perspectives on Silence*. Deborah Tannen & Muriel Saville-Troike. (toim.) New Jersey: Ablex Publishing Corporation, p.193–201.
- Lewis, R.D. (2005). *Finland, Cultural Lone Wolf*. Boston: Intercultural Press.
- MacCannell, D. (1989). *The Tourist. A New Theory of the Leisure Class*. New York: Schocken Books.
- Mathieu, W.A. (1994). *The Musical Life*. Boston: Shambhala.
- Mazzei, L.A. (2007). *Inhabited Silence in Qualitative Research: Putting Poststructural Theory to Work*. New York: Peter Lang.
- Olbertz-Siitonen, M. & Siitonen, M. (2015). The Silence of the Finns: Exploring the Anatomy of an Academic Myth. Teoksessa *Sosiologia: English Issue*. Volume 52. 4/2015. Westermarck-seuran julkaisu. (s. 318–333).

- Sajavaara, K. & Lehtonen, J. (1997). The Silent Finn Revisited. Teoksessa Jaworsky, A. (toim.), *Silence. Indisciplinary Perspectives* (s. 263–283). Berliini & New York: Mouton de Gruyter.
- Samovar, L. A., Porter, R. E., McDaniel, E. R. & Roy, C. S. (2013). *Communication Between Cultures* (3.painos). Boston: Wadsworth.
- Sardello, R. (2008). *Silence: The Mystery of Wholeness*. North Atlantic Books.
- Schafer, R. M. (1994). *The soundscape: our sonic environment and the tuning of the world*. Vermont: Destiny Books.
- Silvennoinen, M. (2011). *Hiljaisuus virtuaalisena äänimaisemana: semioottinen tapaustutkimus Visit Finland-maaportaalista*. Pro gradu-tutkielma. Lapin yliopisto, Yhteiskuntatieteiden tiedekunta, Matkailututkimus.
- Tolvanen, S. (2014). *Hiljaisuusmatkailuun suhtautuminen matkailuyrityksissä*. Opinnäytetyö. Kaaria-ammattikorkeakoulu, Matkailun koulutusohjelma.
- Truax, B. (2001.) *Acoustic Communication*. 2nd ed. Westport & London: Ablex.
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2009). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Helsinki: Tammi.
- Uimonen, H. (2014). Hiljaisuuden ja melun tekstit – äänimaiseman kulttuurinen rakentuminen. Teoksessa Ampuja, O. & Peltomaa, M. (toim.), *Huutoja hiljaisuuteen: Ihminen ääniympäristössä*. (s. 303–327). Helsinki: Gaudeamus.
- Uimonen, H. (2016). Muuttuvat suomalaiset äänimaisemat ja kuulumisen politiikka. Teoksessa Järviluoma, H. & Piela, U. (toim.), *Äänimaisemissa*. (s.15–33). Porvoo: Bookwell.
- Varanka, P. (2001). *Lappi matkailun näyttämöllä: Saamelaiskulttuuri ja luonto matkailun kulisseinä*. Lapin yliopiston yhteiskuntatieteellisiä julkaisuja. B. Tutkimusraportteja ja selityksiä. Rovaniemi: Lapin yliopisto.
- Venäläinen, J. (2016). Kuuloyhteisistä kuuntelunvapauteen. Teoksessa Järviluoma, H. & Piela, U. (toim.), *Äänimaisemissa*. (s. 34–52). Porvoo: Bookwell.
- Vikman, N. (2007). *Eletty ääniympäristö: Pohjoisitalialaisen Cembran kylän kuulokulmat muutoksessa*. Akateeminen väitöskirja. Tampereen yliopisto, Humanistinen tiedekunta, Etnomusikologia.

MUUT LÄHTEET

- BloombergPursuits. (2017). Where to go in 2017? The 20 destinations that will be especially hot this year – and the data you need to plan your trip. Haettu 4.5.2017 osoitteesta <https://www.bloomberg.com/news/features/2017-01-04/where-to-go-in-2017>

- Borisoff, H. (2013). *Tuppisuu vai keskittynyt kuuntelija?* Artikkelijulkaistu 8.1.2013. Artikkelijulkaistu 18.5.2017 osoitteesta <http://www.utu.fi/fi/Ajankohtaista/Artikkelit/Sivut/tuppisuu-vai-keskittynyt-kuuntelija-aurora.aspx>
- Boxberg, K. (2016). Matkamessuilla etsitään luksusta. Helsingin Sanomat. Artikkelijulkaistu 21.1.2016.
- Encyclopedia of Music in Canada. (2007). R. Murray Schafer: Biography. Haettu 13.5.2017 osoitteesta <https://www.musiccentre.ca/node/37315/biography>
- Eurostat. (2015). Population density. Persons per km². Haettu 25.3.2017 osoitteesta <http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&plugin=1&language=en&pcode=tps00003>
- García, I. (2016). Finlandia, la tierra de los 187.888 lagos. Artikkelijulkaistu 19.8.2016. Haettu 20.8.2016 osoitteesta <http://www.ocholeguas.com/2016/07/26/europa/1469547125.html>
- Haapamatti, K. (2017a). Kiinalaisten turistien rynnäkkö Suomeen alkoi, venäläisten määrä väheni. Haettu 1.3.2017 osoitteesta <http://www.maaseuduntulevaisuus.fi/ymp%C3%A4rist%C3%B6/kiinalaisten-turistien-rynn%C3%A4kk%C3%B6-suomeen-alkoi-ven%C3%A4l%C3%A4isten-m%C3%A4%C3%A4r%C3%A4-v%C3%A4heni-1.180251>
- Haapamatti, K. (2017b). Suomella hyvät mahdollisuudet lyödä hiljaisuudella rahoiksi. Haettu 1.3.2017 osoitteesta <http://www.maaseuduntulevaisuus.fi/ymp%C3%A4rist%C3%B6/suomellahyv%C3%A4t-mahdollisuudet-ly%C3%B6d%C3%A4-hiljaisuudella-rahoiksi-1.180244>
- Hernández, S. (2012). *La capilla del silencio de Helsinki*. Blogikirjoitus julkaistu 14.6.2012. Haettu 29.3.2017 osoitteesta <http://www.biginfinland.com/la-capilla-del-silencio-de-helsinki/>
- Hitaan ajattelun matkustavat laboratoriot, Lapin yliopisto. Haettu 23.4.2017 osoitteesta <https://www.ulapland.fi/FI/Kotisivut/Hitaan-ajattelun-matkustavat-laboratoriot>
- Itä-Suomen yliopisto. (2014). Uutiset: HiKuMa-hanke palkittiin vuoden hiljaisuustekona. Julkaistu 8.10.2014. Haettu 25.3.2017 osoitteesta <http://www2.uef.fi/ru/-/hikuma-hanke-palkittiin-vuoden-hiljaisuustekona>
- Jokela, T. (2003). Pohjoinen maisema ja hiljaisuus. *Kide* 1/2003, 4–5.
- Jyväskylän yliopisto. (2014). International Student Guide. Academic Year 2014–2015. Haettu 22.2.2017 osoitteesta http://issuu.com/universityofjyvaskyla/docs/intl_student_guide_2014-2015
- Kallunki, E. (2017). Tutkimukset todistavat, että metsä on mahtava stressilääke: Laskee sydämen sykettä ja vähentää lihasjännitystä. Yle uutiset. Artikkelijulkaistu 5.4.2017. Haettu 6.4.2017 osoitteesta <http://yle.fi/uutiset/3-9548399>

- Kangas, J. (2015). Äänet voimistuvat hiljaisuudessa. Keerna-lehti, s. 16–18. Artikkelijulkaistu 1.12.2015. Haettu 5.2.2017 osoitteesta <http://juj-neo.ad.jyu.fi/epaper/keerna/20151201/#browse/19>
- Kennedy Duckett, M. (2017). Best trips: Places you need to visit in 2017. Haettu 22.4.2017 osoitteesta <http://www.nationalgeographic.com/travel/features/best-trips-2017/#top>
- Kuittinen, L. (2016). Löydä luova mielesi. Suomen Joogalehti (3/2016, s. 5). Suomen Joogaliitto ry. 49. vuosikerta. Oriveden Kirjapaino 2016.
- Kärkkäinen, S. (2017). *Menestystarinoita - Case Visit Rovaniemi: Kuumaa kasvua Aasiasta*. Sanna Kärkkäinen, toimitusjohtaja, Visit Rovaniemi. Visit Finland-seminaari 4.5.2017. Katsottu suoratoistona 4.5.2017 osoitteessa <https://visitfinland.videosync.fi/2017-05-04-seminaari>
- Lapin Kansa. (2017). Loppu Lapin metsien melusaasteelle? – Katso kuinka äänettömästi sähkökelkka kulkee lumessa. Haettu 10.3.2017 osoitteesta <http://www.lapinkansa.fi/lappi/loppu-lapin-metsien-melusaasteelle-katso-kuinka-aanettomasti-sahkokelkka-kulkee-lumessa-15937055>
- Mitä on hiljaisuusmatkailu? Haettu 24.3.2017 osoitteesta <http://kuulovalkea.fi/mita-on-hiljaisuusmatkailu/>
- Murtonen, M. (2016). *Yritysryhmäteemainen matkailun kehittäjien tapaaminen. Helsinki 1.12.2016*. Hiljaisuuden kehittäjät -hanke, Minna Murtonen, Äksyt Ämmät Oy. Rural Finland. Katsottu 21.4.2017 Youtubessa osoitteessa <https://www.youtube.com/watch?v=zdKtsCQJuk8>
- Nylund, A. (2015). Matkailuala tarvitsee rohkeita yrittäjiä ja moniosaajia. Haettu 10.5.2016 osoitteesta <http://www.rantapallo.fi/asiantuntijat/matkailukoulutus/matkailuala-tarvitsee-rohkeita-yrittajia-ja-moniosaajia/>
- Pölkki, M. & Teivainen, A. (2014). Silence an opportunity for Finnish tourism industry. News from Finland: Helsinki Times. Julkaistu 4.9.2014. Haettu 10.3.2017 osoitteesta <https://www.helsinkitimes.fi/business/11886-silence-an-opportunity-for-finnish-tourism-industry.html>
- Rehtonen, T. (2016). Hiljaisuusmatkailusta virtaa Lappiin. Artikkelijulkaistu 04.11.2016. Haettu 23.4.2017 osoitteesta <http://kaks.fi/uutiset/hiljaisuusmatkailusta-virtaa-lappiin/>
- Retriittitaloja muualla. Haettu 23.4.2017 osoitteesta <http://www.hiljaisuudenystavat.fi/retriittitaloja-muualla/>
- Retriittitalot Suomessa. Haettu 23.4.2017 osoitteesta <http://www.hiljaisuudenystavat.fi/retriittitalot-suomessa/>
- Reseco, S. (2012). El país del silencio. Artikkelijulkaistu 31.7.2012. Haettu 27.3.2017 osoitteesta <http://destinofinlandia.com/en-finlandia/el-pais-del-silencio/>

- Rinta-Tassi, M. (2017). Kiusallinen hissihiljaisuus ja pariskunnan mykkäkoulu – hiljaisuus voi olla hermoja raastavaa. Yle uutiset. Artikkelijulkaistu 6.4.2017 <http://yle.fi/uutiset/3-9540693>
- Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. (2006). KvaliMOTV – Menetelmäopetuksen tietovaranto: 6.3.2 Teemahaastattelu. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Luettu 24.11.2015 osoitteesta http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L6_3_2.html
- Saarinen, S. (2017). Rituaali hoitaa: hiljennyt. Hyvä Terveys (5/2017, s. 82). Sanoma Media Finland Oy/Sanoma Lifestyle.
- Savola, A. (2005). Satakunnan maakuntakaava, valmisteluvaihe 2005. 2. Alueiden käytön ekologinen kestävyys, s. 5. Artikkelijulkaistu 14.7.2005. Haettu 4.3.2017 osoitteesta <http://www.satakuntaliitto.fi/sites/satakuntaliitto.fi/files/tiedostot/linkki2ID163.pdf>
- Siltanen, R. (2012). *Löytöretki Espanjaan*. Kerava: Savion Kirjapaino Oy.
- Suomen luonnonsuojeluliitto. (2017). Mikä on hiljaisuuden päivä? Haettu 4.3.2017 osoitteesta <http://www.sll.fi/keski-suomi/keurusseutu/retket-ja-tapahtumat/hiljanpaiva>
- Tieaho, M. (2017). Helmi Järviluoma-Mäkelä: Äänimaisema on Suomelle matkailuvaltti. Artikkelijulkaistu Kouvolan Sanomissa 29.1.2017. Haettu 13.5.2017 osoitteesta <http://www.kouvolansanomat.fi/Online/2017/01/29/Helmi%20J%20C3%A4rviluoma-M%20C3%A4kel%20C3%A4%3A%20C3%84%C3%A4nimaisema%20on%20Suomelle%20matkailuvaltti/2017221838290/4>
- Tilastokeskus. (2017). Väestötieteen perusteet: 5.0 väestötiheys. Haettu 16.5.2017 osoitteesta http://tilastokoulu.stat.fi/verkkokoulu_v2.xql?course_id=tkoulu_vaesto&lesson_id=5&subject_id=10&page_type=sisalto
- Tiuraniemi, O. (2007). Satu LUIRO. Artikkelijulkaistu Kide-lehdessä 5/2007. Haettu 21.7.2016 osoitteesta <http://www.ulapland.fi/Suomeksi/Palvelut/Alumni/Uratarinat/Arkisto-Yhteiskuntatieteiden-tiedekunta/Satu-Luoro>
- Työ- ja elinkeinoministeriö TEM. (2015). *Yhdessä enemmän – kasvua ja uudistumista Suomen matkailuun. Matkailun tiekartta 2015–2025*. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisu. TEM raportteja . 4/2015. Haettu 16.5.2017 osoitteesta http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/75083/TEMrap_4_2015_16012015.pdf
- University of Eastern Finland. University of Eastern Finland: Noora Vikman. Haettu 13.2.2017 osoitteesta <https://www.uef.fi/web/ymparistokulttuuri/vikman-noora>
- UNWTO, World Tourism Organization. (2016). *Global Report on The Power of the Youth Travel*. Affiliate Members Report: Volume thirteen. Haettu 25.4.2017 osoitteesta http://cf.cdn.unwto.org/sites/all/files/pdf/2wyse_ultimosCambios.pdf
- Valta, L. (2017). *Hiljaisuus on nyt kuumien matkailutrendi – matkailuyrityksille se tarjoaa uusia mahdollisuuksia*. Yle uutiset. Artikkelijulkaistu 9.3.2017. Haettu 10.3.2017 osoitteesta <http://yle.fi/uutiset/3-9424862>

- Vikman, N. (2015). Radio Classic FI: Hiljaisuusmatkailu – haastattelussa Noora Vikman. Haastattelijana Veera Rouvinen. Aika: 31:10. Haettu ja kuunneltu 24.3.2017 osoitteessa <https://soundcloud.com/radioclassicfi/hiljaisuusmatkailu-haastattelussa-noora-vikman>
- Viljanen, K. (2017). *Jos haluat lisätä luovuuttasi, hakeudu hiljaisuuteen – Katso neljä asiaa, missä hiljaisuus voi auttaa*. Helsingin Sanomat. Artikkelijulkaistu 10.4.2017. Haettu 11.4.2017 osoitteesta <http://www.hs.fi/hyvinvointi/art-2000005164662.html>
- Visit Finland. (2016). *FinRelax-konsepti*. Julkaistu 14.10.2016. Haettu 26.2.2017 osoitteesta <http://www.visitfinland.fi/tuoteteemat/hyvinvointimatkailu/finrelax-konsepti/>
- Visit Finland. (2017a). *Purity and Quietness*. Haettu 10.3.2017 osoitteesta <http://www.visitfinland.com/travel-trade/theme-and-highlights/slow-news-finland/purity-and-quietness/>
- Visit Finland. (2017b). *Silence, please*. Haettu 26.2.2017 osoitteesta <http://www.visitfinland.com/categories/silence-please/>
- Yle uutiset. (2013). *Finnish silence can be golden, says American expert*. Artikkelijulkaistu 16.1.2013. Artikkelijulkaistu 18.5.2017 osoitteesta http://yle.fi/uutiset/osasto/news/finnish_silence_can_be_golden_says_american_expert/6454371
- Yle uutiset. (2016). *Suomalainen elekieli: "Eino rakasti vaimoaan niin paljon, että melkein kertoi sen hänelle"*. Artikkelijulkaistu 3.2.2016. Haettu 10.2.2016 osoitteesta http://yle.fi/uutiset/suomalainen_elekieli_eino_rakasti_vaimoaan_niin_paljon_etta_melkein_kertoi_sen_hanelle/8641947
- Ympäristö- ja biotieteiden laitos. (2017). Tervetuloa opiskelemaan ympäristötiedettä! Itä-Suomen yliopisto. Haettu 17.5.2017 osoitteesta <http://www.uef.fi/web/envbio/kuopion-kampus>
- Äksyt Ämmät Oy. (2017). Kulttuuri ja musiikki: Hiljainen kantele. Haettu 10.3.2017 osoitteesta <http://www.aksytammat.fi/fi/kulttuuri-ja-musiikki/hiljainen-kantele/>

LIITE 1. Haastattelurunko suomeksi

TEEMAHAASTATTELUKYSYMYKSET LAPIN YLIOPISTON ESPANJALAISILLE VAIHTO-OPISKELIJOILLE

Taustatiedot

Sukupuoli: Mies Nainen

Ikä: _____ vuotta

Mistäpäin Espanjaa olet kotoisin? _____

Miksi valitsit Rovaniemen vaihtokohteeksi?

Milloin olit vaihdossa Lapin yliopistossa? _____ Olen vaihdossa nyt, lukuvuonna 2015–2016

1. Hiljaisuus

- Mitä sana ”hiljaisuus” merkitsee sinulle?
- Onko sinulla tarvetta hiljaisuudelle?
- Millainen vaikutus hiljaisuudella on sinuun?
- Millaisesta hiljaisuudesta pidät?
- Koetko Rovaniemen hiljaisena paikkana? Miksi?
- Oletko matkustanut hiljaisuuden takia johonkin paikkaan? Miksi?
- Oletko kokenut hiljaisuutta matkustellessasi omassa kotimaassasi Espanjassa?
- Oletko kokenut hiljaisuutta aiempien ulkomaanmatkojesi tai -kokemuksiesi aikana?

2. Lappilainen luonto

- Miten kuvailisit lappilaista luontoa?
- Millainen vaikutus lappilaisella luonnolla on/oli sinuun?
- Millaisia odotuksia ja mielikuvia sinulla oli lappilaisesta luonnosta ennen vaihtoasi?
- Kuinka suuri merkitys luonnolla ja siellä oleskelulla on/oli Rovaniemen-vaihtoaikaasi?

3. Suomalainen kulttuuri

- Mitä tiesit Suomesta ennen Rovaniemelle tuloasi?
- Mitä olet oppinut/mitä opit suomalaisesta kulttuurista Rovaniemellä ollessasi?
- Mikä suomalaisessa kulttuurissa kiinnostaa sinua eniten?
- Mikä suomalaisessa kulttuurissa sinua on eniten yllättänyt/yllätti?
- Mitä haluaisit/halusit ”viedä mukana” suomalaisesta kulttuurista Espanjaan?

LIITE 2. Haastattelurunko espanjaksi

EL CUESTINARIO PARA LOS ESTUDIANTES ESPAÑOLES DEL INTERCAMBIO (DE LA UNIVERSIDAD DE LAPONIA)

La información básica

Sexo: Hombre Mujer

Edad: _____ años

¿De qué parte de España vienes? _____

¿Por qué eligiste Rovaniemi como tu destino del intercambio?

¿Cuando estuviste en intercambio en Rovaniemi? _____ Estoy aquí ahora en 2015-2016

1. El silencio

- ¿Qué significa la palabra “el silencio” para tí?
- ¿Tienes la necesidad de estar en el silencio (a veces)?
- ¿Qué tipo de efecto tiene el silencio para tí?
- ¿Cómo te gusta el silencio?
- ¿En tu opinión, es Rovaniemi un lugar silencioso? ¿Por qué?
- ¿Has viajado a algún lugar porque hay silencio allí? ¿Por qué?
- ¿Has experimentado el silencio cuando viajas en tu país, en España?
- ¿Has experimentado el silencio durante otros viajes o estancias al extranjero?

2. La naturaleza de la Laponia finlandesa

- ¿Cómo describirías la naturaleza de la Laponia finlandesa?
- ¿Qué tipo de efecto tiene/tuvo la naturaleza de la Laponia finlandesa en tí?
- ¿Qué expectativas e imágenes de la naturaleza de la Laponia finlandesa tenías antes del intercambio?
- ¿Qué importancia tiene/tuvo la naturaleza y el tiempo que pasaste allí en tu intercambio en Rovaniemi?

3. La cultura finlandesa

- ¿Qué sabías sobre Finlandia antes de tu intercambio en Rovaniemi?
- ¿Qué has aprendido sobre de la cultura finlandesa durante tu intercambio en Rovaniemi?
- ¿Qué encuentras más interesante en la cultura finlandesa?
- ¿Qué cosa es la que más te ha sorprendido de la cultura finlandesa?
- ¿Qué cosa o cosas de la cultura finlandesa te gustaría llevarte a España?

LIITE 3. Analyysinäyte: Mitä sana ”hiljaisuus” merkitsee sinulle?

Aineistolähtöisen sisällönanalyysin kohta 4. **Pelkistettyjen ilmausten listaaminen haastateltavien vastauksista:**

- rauhaa
- rauhallisuutta
- ei negatiivinen sana
- harvinainen
- Suomesta on helppo löytää hiljaisuutta
- tyhjyyttä, rauhaa, yksinäisyyttä, ikävää , poissaoloa
- epämukavuutta
- kunnioitusta toisia kohtaan
- henkilökohtaisen pohdiskelun aikaa
- kohtalaista äänitasa, jonka avulla voi keskittyä
- jotain, mihin ei ole tottunut espanjalaisen kulttuurin takia
- melun puute
- kun ei saa puhua, täytyy olla hiljaa

Kohta 5. **Samankaltaisuuksien ja erilaisuuksien etsiminen pelkistetyistä ilmauksista** ja kohta 6. **Pelkistettyjen ilmausten yhdistäminen ja alaluokkien muodostaminen (ryhmittely eli *klusterointi*):**

Pelkistetty ilmaus	Alaluokka
Henkilökohtaisen pohdiskelun aikaa Kohtalaista äänitasa, jonka avulla voi keskittyä	Omaan itseensä keskittyminen Käyttäytyminen
Tyhjyys, rauha, yksinäisyys, rauhallisuus, poissaolo, ikävä	Tunteet
Kunnioitusta toisia kohtaan Kun ei saa puhua, kun täytyy olla hiljaa	Suhtautuminen toisiin
Harvinainen, Suomesta on helppo löytää hiljaisuutta, jotain, mihin ei ole tottunut espanjalaisen kulttuurin takia, melun puute	Hiljaisuuden esiintyminen
Ei negatiivinen sana, epämukavuus	Vastakohtaisuus

(Tehty Tuomi ja Sarajärvi, 2009, s. 111 taulukon mukaan)

Kohta 7. **Alaluokkien yhdistäminen ja yläluokkien muodostaminen** ja kohta 8. **Yläluokkien yhdistäminen ja kokoavan käsitteen muodostaminen:**

Alaluokka	Yläluokka	Pääluokka
Omaan itseensä keskittyminen Suhtautuminen toisiin Käyttäytyminen	Hiljaisuuden vaikutus itseen ja toisiin	Hiljaisuuden kokonaisvaltaisuus
Hiljaisuuden esiintyminen	Hiljaisuuden esiintyminen	
Tunteet Vastakohtaisuus	Hiljaisuuden luonto	

(Tehty Tuomi ja Sarajärvi, 2009, s. 112 taulukon mukaan)

Kokoava käsite tässä tapauksessa on **hiljaisuuden kokonaisvaltaisuus**.

LIITE 4. Analyysinäyte: Koetko Rovaniemen hiljaisena paikkana?

Aineistolähtöisen sisällönanalyysin kohta 4. **Pelkistettyjen ilmausten listaaminen haastateltavien vastauksista:**

- hyvin hiljainen
- ihmiset puhuvat matalalla äänellä
- autojen määrä on vähäinen
- en nähnyt paljon ihmisiä syksyllä ja talvella
- "pystyin kuulemaan kengistäni lähtevän äänen"
- talvinen paikka
- hyvin mukava
- ihmiset olivat hyvin hiljaisia
- keväällä ja kesällä enemmän ihmisiä ja kuuluu enemmän melua
- vähän hiljainen
- "interkulturelli"
- paljon vaihto-opiskelijoita
- paljon ihmisiä ympäri maailmaa
- "yksi niistä paikoista, joissa olen eniten kiinnittänyt huomiota hiljaisuuteen"
- suomalainen kulttuuri
- vähäinen asukasmäärä
- luonnon suunnaton määrä
- hylätyt talot
- kaupungin pieni koko
- diskojen ja baarien vähäisyys

Kohta 5. **Samankaltaisuuksien ja erilaisuuksien etsiminen pelkistetyistä ilmauksista ja kohta 6. Pelkistettyjen ilmausten yhdistäminen ja alaluokkien muodostaminen (ryhmittely eli *klusterointi*):**

Pelkistetty ilmaus	Alaluokka
Hyvin hiljainen, Ihmiset puhuvat matalalla äänellä, Ihmiset ovat hyvin hiljaisia, Yksi niistä paikoista, joissa olen eniten kiinnittänyt huomiota hiljaisuuteen, "pystyin kuulemaan kengistäni lähtevän äänen", autojen määrä on vähäinen, vähäinen asukasmäärä, suomalainen kulttuuri, hylätyt talot, diskojen ja baarien vähäisyys, kaupungin pieni koko, luonnon suunnaton määrä	Hiljaisuus
"Interkulturelli", paljon vaihto-opiskelijoita, paljon ihmisiä ympäri maailmaa	Kansainvälisyys
Hyvin mukava	Mukavuus
En nähnyt paljon ihmisiä syksyllä ja talvella, talvinen paikka	Talvisuus
Vähän hiljainen, keväällä ja kesällä enemmän ihmisiä ja kuuluu enemmän melua	Eläväisyys

(Tehty Tuomi ja Sarajarvi, s. 111, 2009 taulukon mukaan)

Kohta 7. Alaluokkien yhdistäminen ja yläluokkien muodostaminen ja kohta 8. Yläluokkien yhdistäminen ja kokoavan käsitteen muodostaminen:

Alaluokka	Yläluokka	Pääluokka
Hiljaisuus Talvisuus	Talvinen hiljaisuus	Kansainvälinen ja hiljainen talvikaupunki
Kansainvälisyys Eläväisyys Mukavuus	Kansainvälisesti eläväinen	

(Tehty Tuomi ja Sarajärvi, s. 112, 2009 taulukon mukaan)

Kokoava käsite tässä tapauksessa on **kansainvälinen ja hiljainen talvikaupunki**.

LIITE 5. Analyysinäyte: Mitä haluaisit/halusit ”viedä mukanas” suomalaisesta kulttuurista Espanjaan?

Aineistolähtöisen sisällönanalyysin kohta 4. **Pelkistettyjen ilmausten listaaminen haastateltavien vastauksista:**

- hiljaisuus
- rauhallisuus
- rehellisyys
- luottamus
- vastuullisuus
- auttamisen halu
- koulutusjärjestelmä, koulutuksen tärkeys ja sen edistäminen
- kunnioitus yksityistä omaisuutta kohtaan
- hyvän yhteisön tärkeys
- kunnioitus yhteiskuntaa kohtaan
- kunnioitus toisia kohtaan
- oikeudenmukaisuus
- tasa-arvo kaikkien kesken
- kunnioitus luontoa kohtaan
- rakkaus luontoa kohtaan
- sauna (H2: ”Kun tulin takaisin Rovaniemeltä, käyn saunassa vähintään kerran kuukaudessa”)
- suomalainen joulukuusi
- suomalaiset naiset (H7: ”Sitten veisin Espanjaan suomalaiset naiset, mutta siinä olisi paljon työtä! Suomalaismiehet voivat rauhassa jäädä tänne!”)
- viileä lämpötila (H10: ”Ja sitten veisin vähän kylmää ilmaa, jotta Espanjan kesät olisivat vähän viileämpiä!”)

Seuraavaksi kohta 5. **Samankaltaisuuksien ja erilaisuuksien etsiminen pelkistetyistä ilmauksista** ja kohta 6. **Pelkistettyjen ilmausten yhdistäminen ja alaluokkien muodostaminen (ryhmitteily eli *klusterointi*):**

Pelkistetty ilmaus	Alaluokka
Suomalainen joulukuusi, sauna	Kulttuuri
Hiljaisuus, rauhallisuus, rehellisyys, luottamus, auttamisen halu, vastuullisuus, oikeudenmukaisuus	Luonteenpiirteet
Viileä lämpötila, kunnioitus luontoa kohtaan, rakkaus luontoa kohtaan	Luonto ja ilmasto
Kunnioitus yksityistä omaisuutta kohtaan, hyvän yhteisön tärkeys, kunnioitus yhteiskuntaa kohtaan, kunnioitus toisia kohtaan, tasa-arvo kaikkien kesken	Yhteiskunnalliset arvot
Koulutusjärjestelmä, koulutuksen tärkeys ja sen edistäminen	Koulutus
Suomalaiset naiset	Ihmiset

(Tehty Tuomi ja Sarajärvi, s. 111, 2009 taulukon mukaan)

Tämän jälkeen tulevat kohta 7. **Alaluokkien yhdistäminen ja yläluokkien muodostaminen** ja kohta 8. **Yläluokkien yhdistäminen ja kokoavan käsitteen muodostaminen**:

Alaluokka	Yläluokka	Pääluokka
Luonteenpiirteet, ihmiset, kulttuuri	Suomalaisuus	Suomalainen arvomaailma ja elinolot
Yhteiskunnalliset arvot, koulutus	Arvomaailma	
Luonto ja ilmasto	Elinolot	

(Tehty Tuomi ja Sarajärvi, s. 112, 2009 taulukon mukaan)

Kokoava käsite tässä tapauksessa on **suomalainen arvomaailma ja elinolot**.